

Uppföljning av skogspolitiken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2003/04:39 Uppföljning av skogspolitiken samt 5 följdmotioner med 45 yrkanden samt 51 motionsyrkanden från allmän motionstid 2002 och 2003. Samtliga motionsyrkanden avstyrks, framför allt med hänvisning till regeringens skrivelse. I betänkandet finns 49 reservationer samt 1 särskilt yttrande.

I skrivelsen redovisar regeringen sin syn på skogspolitiken mot bakgrund av bl.a. den utvärdering av skogspolitikens effekter som Skogsstyrelsen har redovisat (SUS 2001). Skogspolitikens effekter för biologisk mångfald har utvärderats i samarbete med Naturvårdsverket. Regeringen konstaterar att den ambition som kommer till uttryck genom skogspolitikens produktionsmål och dess miljömål bör ligga fast. När det gäller måluppfyllelsen pekar redovisningen på att det krävs förbättringar på flera delområden. I skrivelsen anger regeringen områden som bör prioriteras för att fortsatt förbättra genomförandet av den nationella skogspolitiken.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Bakgrund.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Gällande skogspolitik.....	10
Internationellt skogssamarbete.....	12
Utvärdering av skogspolitiken.....	17
Skogspolitikens mål.....	20
Skogspolitikens medel – rådgivning m.m.	25
Skogspolitikens medel – skogsvårdslagstiftningen.....	27
Skogspolitikens medel – områdesskydd.....	37
Skogspolitikens medel – statligt ekonomiskt stöd.....	46
Skogspolitikens medel – skoglig utbildning, forskning och utveckling.....	51
Skogens kulturmiljövärden m.m.	53
Skogsvårdsorganisationen.....	56
Statligt ägande.....	59
Reservationer.....	63
1. Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (fp).....	63
2. Globala skogsfrågor, punkt 2 (fp, kd).....	63
3. Skogscertifiering, punkt 3 (kd).....	64
4. Konkurrensneutralitet, punkt 4 (m).....	64
5. En gemensam skogspolitik, punkt 5 (m, kd, c).....	65
6. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (m).....	65
7. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (fp, kd).....	66
8. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (v).....	67
9. Skogspolitikens mål, punkt 7 (m).....	67
10. Skogspolitikens mål, punkt 7 (c).....	68
11. Tätortsnära skogar, punkt 8 (fp).....	69
12. Tätortsnära skogar, punkt 8 (v).....	69
13. Utbildningsinsatser kring skogsfrågor, punkt 9 (fp).....	70
14. Utbildningsinsatser kring skogsfrågor, punkt 9 (kd, c).....	70
15. Skogsvårdande åtgärder, punkt 11 (fp).....	71
16. Skogsvårdande åtgärder, punkt 11 (v).....	71
17. Bioenergi, punkt 12 (fp, kd).....	72
18. Bioenergi, punkt 12 (c).....	73
19. Samverkan mellan rennäring och skogsbruk, punkt 13 (m).....	73
20. Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder m.m., punkt 14 (fp, kd, c).....	74
21. Balans mellan olika ägarkategorier, punkt 15 (kd).....	75
22. Mark för naturvårdsändamål, punkt 16 (m).....	75
23. Mark för naturvårdsändamål, punkt 16 (kd).....	76
24. Strategi för områdesskydd, punkt 17 (c).....	77
25. Ökat inslag av lövträd i skog m.m., punkt 18 (v).....	77
26. Inventeringskostnader m.m., punkt 19 (kd).....	78

27. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (fp).....	79
28. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (kd).....	79
29. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (c).....	80
30. Biotopskydd, punkt 21 (fp, v).....	80
31. Biotopskydd, punkt 21 (kd).....	81
32. Stöd till skogsvård m.m., punkt 22 (m).....	82
33. Stöd till skogsvård m.m., punkt 22 (kd, c).....	82
34. Åtgärdsprogram för markförsurning, punkt 23 (kd).....	83
35. Åtgärdsprogram för markförsurning, punkt 23 (fp, v).....	84
36. Skoglig utbildning, punkt 24 (m).....	84
37. Skoglig utbildning, punkt 24 (fp).....	85
38. Skogsforskning, punkt 25 (fp, kd).....	85
39. Skogens kulturmiljö m.m., punkt 26 (m).....	86
40. Skogens kulturmiljö m.m., punkt 26 (kd).....	87
41. Skoglig myndighet, punkt 27 (m).....	87
42. Skoglig myndighet, punkt 27 (fp).....	88
43. Skoglig myndighet, punkt 27 (kd, c).....	88
44. Uppdragsverksamhet, punkt 28 (m).....	89
45. Uppdragsverksamhet, punkt 28 (v).....	90
46. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (m).....	90
47. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (fp).....	91
48. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (kd).....	92
49. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (c).....	92
Särskilt yttrande.....	94
Skogspolitikens mål (kd)	94
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	95
Skrivelsen.....	95
Följdmotioner.....	95
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	98
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	100

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett nationellt skogsprogram

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ24 yrkande 1.

Reservation 1 (fp)

2. Globala skogsfrågor

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ24 yrkande 3.

Reservation 2 (fp, kd)

3. Skogscertifiering

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 5 och 2003/04:MJ409 yrkande 7.

Reservation 3 (kd)

4. Konkurrensneutralitet

Riksdagen avslår motion 2002/03:N269 yrkande 3.

Reservation 4 (m)

5. En gemensam skogspolitik

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ25 yrkande 7.

Reservation 5 (m, kd, c)

6. Utvärdering av skogspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 1, 2003/04:MJ23 yrkande 2, 2003/04:MJ25 yrkande 1, 2003/04:MJ361, 2003/04:MJ409 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:MJ453.

Reservation 6 (m)

Reservation 7 (fp, kd)

Reservation 8 (v)

7. Skogspolitikens mål

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ304, 2002/03:MJ425 yrkande 2, 2003/04:MJ23 yrkande 1, 2003/04:MJ26 yrkande 8 och 2003/04:MJ409 yrkande 1.

Reservation 9 (m)

Reservation 10 (c)

8. Tätortsnära skogar

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 4 och 2003/04:MJ24 yrkande 5.

Reservation 11 (fp)

Reservation 12 (v)

9. Utbildningsinsatser kring skogsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ26 yrkande 1, 2003/04:MJ392 och 2003/04:MJ431 yrkande 14.

Reservation 13 (fp)

Reservation 14 (kd, c)

10. Skogsskador

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ207 yrkande 1 och 2003/04:MJ25 yrkande 2.

11. Skogsvårdande åtgärder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ332, 2002/03:MJ453, 2003/04:MJ22 yrkande 2, 2003/04:MJ24 yrkande 4, 2003/04:MJ259 och 2003/04:MJ262.

Reservation 15 (fp)

Reservation 16 (v)

12. Bioenergi

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ24 yrkande 2 och 2003/04:MJ26 yrkande 2.

Reservation 17 (fp, kd)

Reservation 18 (c)

13. Samverkan mellan rennäring och skogsbruk

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ23 yrkande 6.

Reservation 19 (m)

14. Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ24 yrkande 7, 2003/04:MJ25 yrkande 3, 2003/04:MJ220, 2003/04:MJ233, 2003/04:MJ409 yrkandena 9 och 10, 2003/04:MJ412 yrkandena 8 och 9, 2003/04:MJ431 yrkande 15 och 2003/04:MJ444.

Reservation 20 (fp, kd, c)

15. Balans mellan olika ägarkategorier

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ409 yrkande 8.

Reservation 21 (kd)

16. Mark för naturvårdsändamål

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 6, 2003/04:MJ23 yrkande 4 och 2003/04:MJ25 yrkande 4.

Reservation 22 (m)

Reservation 23 (kd)

17. Strategi för områdesskydd

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ415 yrkandena 1 och 2.

Reservation 24 (c)

18. Ökat inslag av lövträd i skog m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 7 och 2003/04:MJ423 yrkande 2.

Reservation 25 (v)

19. Inventeringskostnader m.m.

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ219 yrkandena 2 och 3.

Reservation 26 (kd)

20. Naturvårdsavtal m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 27, 2003/04:MJ24 yrkande 6, 2003/04:MJ26 yrkandena 4–7 och 2003/04:MJ412 yrkandena 4, 6 och 7.

Reservation 27 (fp)

Reservation 28 (kd)

Reservation 29 (c)

21. Biotopskydd

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ210, 2002/03:MJ219 yrkande 4, 2003/04:MJ22 yrkande 3 och 2003/04:MJ24 yrkande 9.

Reservation 30 (fp, v)

Reservation 31 (kd)

22. Stöd till skogsvård m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ472, 2003/04:MJ23 yrkande 7, 2003/04:MJ423 yrkandena 1 och 4 och 2003/04:MJ474 yrkande 20.

Reservation 32 (m)

Reservation 33 (kd, c)

23. Åtgärdsprogram för markförsurning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ432 yrkande 9 och 2003/04:MJ22 yrkande 6.

Reservation 34 (kd)

Reservation 35 (fp, v)

24. Skoglig utbildning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ23 yrkande 3 och 2003/04: MJ24 yrkande 8.

Reservation 36 (m)

Reservation 37 (fp)

25. Skogsforskning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ24 yrkande 10 och 2003/04: MJ25 yrkande 6.

Reservation 38 (fp, kd)

26. Skogens kulturmiljö m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ400, 2003/04: MJ23 yrkande 5 och 2003/04: MJ25 yrkande 5.

Reservation 39 (m)

Reservation 40 (kd)

27. Skoglig myndighet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ424 yrkande 25, 2002/03: N269 yrkande 8, 2003/04: MJ24 yrkande 11 och 2003/04: MJ218.

Reservation 41 (m)

Reservation 42 (fp)

Reservation 43 (kd, c)

28. Uppdragsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ22 yrkande 5 och 2003/04: MJ23 yrkande 8.

Reservation 44 (m)

Reservation 45 (v)

29. Statligt skogsinnehav m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ425 yrkande 1, 2003/04: MJ23 yrkande 9, 2003/04: MJ24 yrkande 12, 2003/04: MJ26 yrkandena 3 och 9, 2003/04: MJ409 yrkande 3, 2003/04: MJ412 yrkandena 2 och 5 och 2003/04: N327 yrkande 9.

Reservation 46 (m)

Reservation 47 (fp)

Reservation 48 (kd)

Reservation 49 (c)

30. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2003/04:39 till handlingarna.

Stockholm den 27 april 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Marie Wahlgren (fp), Göran Persson i Simrishamn (s) och Gunnar Goude (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet har i ärendet uppvaktats av representanter för Greenpeace, Svenska Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden.

Bakgrund

År 1993 beslutade riksdagen en ny skogspolitik (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252). I samband med riksdagsbehandlingen uttalade Jordbruksutskottet att det förutsatte att en utvärdering av den nya skogspolitikens effekter på biologisk mångfald redovisas för riksdagen. Skogsstyrelsen har regeringens uppdrag att utvärdera effekterna av skogspolitiken. En uppföljning av skogspolitiken redovisades för riksdagen våren 1998 (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99: MJU3, rskr. 1998/99:32). Regeringen gjorde då bedömningen att skogspolitikens mål skulle ligga fast. Riksdagen hade ingen erinran häremot. Skogsstyrelsen redovisade en andra utvärdering av skogspolitikens effekter för regeringen i januari 2002. Skogspolitikens effekter på biologisk mångfald utvärderades i samarbete med Naturvårdsverket. Skogsstyrelsen har vidare på regeringens uppdrag presenterat ett underlag för fördjupad prövning av skogsvårdsorganisationens verksamhet för perioden 2003–2006. Underlaget är ett komplement till den samlade utvärderingen av skogspolitikens effekter och innehåller bl.a. förslag för att uppnå en bättre målfyllelse. Utvärderingen av skogspolitikens effekter och delar av underlaget för fördjupad prövning har remissbehandlats.

Skrivelsen har utformats i samarbete med Miljöpartiet.

Utskottets överväganden

Gällande skogspolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. En motion (fp) om ett nationellt skogsprogram avstyrks med hänvisning till att den är tillgodosedd.

Jämför reservation 1 (fp).

Skrivelsen

En enig riksdag beslutade år 1993 en ny skogspolitik (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) med införande av ett miljömål som jämbördigt med produktionsmålet. Något fullständigt miljömål hade inte funnits tidigare. Produktionsmålet för skogsbruket är att skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Miljömålet för skogsbruket är att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras.

Skogspolitikens medel som är av rättslig, ekonomisk och administrativ art, fick en annan avvägning i och med 1993 års skogspolitiska beslut. Den nya inriktningen syftade till avreglering för en ökad individuell frihet. Skogsägarna fick större handlingsfrihet inom de ramar som staten ställer upp. Det betonades att detta innebär ett ökat ansvar för skogsägaren dels för att inom denna ökade handlingsfrihet tillgodose de av statsmakterna fastlagda skogspolitiska målen, dels ekonomiskt för sitt skogsbruk som en motprestation till de minskade skatter och avgifter som hade beslutats. Det betonades också att den nya skogspolitiken förutsätter bättre kunskaper hos skogsägaren för att målen skall kunna uppnås.

När det gäller lagstiftning framhölls i det skogspolitiska beslutet skogsvårdslagstiftningen som fortsatt den viktigaste, men även för skogsbruket relevanta delar av naturvårdslagstiftningen och kulturminneslagstiftningen lyftes fram som viktiga skogspolitiska medel. Förändringarna i skogsvårdslagen (1979:429) syftade till en minskad detaljreglering och till en ökad handlingsfrihet i hanteringen av skogen för att främja ett ökat mångbruk.

Behovet av rådgivning, utbildning och information samt forskning betonades mot bakgrund av den ökade handlingsfrihet för skogsägarna som den nya skogspolitiken innebär.

Vidare rationaliserades skogsvårdsorganisationen i och med 1993 års skogspolitiska beslut. Ett kraftigt besparingsbeting lämnades åt myndigheten.

Motionen

I motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 1 anförs i fråga om ett nationellt skogsprogram att skogens betydelse för Sveriges välbefinnande tydligare bör belystas eftersom 15 % av Sveriges export från skogsbruket är nettoexport. Det krävs en grundlig analys för att bedöma hur skogens resurser framöver skall tas till vara på rätt sätt.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i skrivelsen betonades skogsbrukets sektorsansvar för miljövård särskilt i samband med det skogspolitiska beslutet år 1993. Sektorsansvaret har utvecklats under många år med start i 1988 års miljöpolitiska beslut. Grundtanken med sektorsansvaret ligger fast. Ansvar för miljön berör numera samhällets alla sektorer, och många miljö- och naturvårdsproblem kan bara lösas genom förändring och utveckling inom dessa. Sektorsansvaret behöver vidareutvecklas med utgångspunkt i vad som har lagts fast genom arbetet med miljö kvalitetsmålen. Inte minst inom skogssektorn finns det värdefulla erfarenheter att ta till vara i den fortsatta utvecklingen. I regeringens skrivelse En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173) aviserade regeringen en översyn av hur sektorsansvaret har fungerat hittills. Regeringen avser enligt skrivelsen att gå vidare med denna översyn under nästa år.

Efter utvärderingen av skogspolitiken 1997–1998 gjordes vissa justeringar i enlighet med regeringens proposition om uppföljning av skogspolitiken (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99:MJU3, rskr. 1998/99:32). Justeringarna gällde bl.a. reglerna om avverkning och anmälan om avverkning. Krav på innehav av en förenklad form av skogsbruksplan infördes, en s.k. skogs- och miljöredovisning. Regeln om säkerhet vid återväxtåtgärder gavs ett tillägg med innebörden att avverkning inte får påbörjas förrän säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 1, nämligen att den svenska skogen har betydelse för Sveriges välbefinnande. Som anförs i skrivelsen tar Skogsvårdsstyrelsens utvärdering av skogspolitiken sin utgångspunkt i ett historiskt perspektiv. Detta är värdefullt eftersom skogspolitiken har sin grund i en långsiktig utveckling. Utvärderingen ger oss ett viktigt perspektiv på skogarnas breda och stora betydelse. De svenska skogarna får inte vara föremål för kortsiktiga ekonomiska spekulationer. Skogsnäringsnäringen ger direkt sysselsättning till 100 000 personer liksom skogen ger inkomster åt Sveriges drygt 350 000 skogsägare. Därtill utvecklas många andra branscher kring skogsindustrin. Av hela industrin i Sverige svarar skogsindustrin för i storleksordningen 12 % förädlingsvärde och sysselsättning och utgör 15 % av Sveriges totala export. Skogsindustrin är ofta lokaliserad till orter där denna är den dominerande arbetsgivaren. Skogsnäringsnäringens betydelse för regional utveckling och sysselsättning är således stor trots kraftiga rationaliseringar inom storskogsbruket och industrin på senare tid. Den bas för skogspolitiken som i stor politisk enighet beslutades av riksdagen 1993 och bekräftades 1998 bör mot denna bakgrund ligga fast. Det

innebär att skogen och skogsmarken är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln av skogen skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Det anförda bör i allt väsentligt tillgodose syftet med motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 1. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Internationellt skogssamarbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och avstyrker motioner om konkurrensneutralitet (m), internationellt arbete (fp), skogscertifiering (kd) samt om att Sverige bör förhindra en gemensam skogspolitik inom EU (kd) med hänvisning till att yrkandena tillgodosetts av vad som har redovisats.

Jämför reservationerna 2 (fp, kd), 3 (kd), 4 (m) och 5 (m, kd, c).

Skrivelsen

Det internationella samarbetet när det gäller skogspolitiska frågor har ökat i omfattning under senare år. Efter FN:s konferens om miljö och utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992 och de konventioner och överenskommelser som blev följden av denna konferens har många initiativ tagits både på global, regional och nationell nivå i syfte att åstadkomma ett hållbart brukande av världens skogar.

Frågan om att upprätta en skogskonvention diskuterades redan under förberedelsearbetet inför UNCED, men någon enighet kunde inte nås i denna fråga. I stället förhandlades de icke-legalt bindande s.k. skogsprinciperna fram.

EU har ingen gemensam skogspolitik. Inom EG:s grundfördrag finns det inte heller någon grund för en gemensam politik på detta område. Skogsnäringen berörs dock direkt eller indirekt av en rad olika politikområden. Skogsbruket berörs i första hand av åtgärder inom EU:s miljöpolitik och jordbrukspolitik. I december 1998 enades EU och medlemsländerna om att anta en resolution om en skogsstrategi för unionen. Till skillnad från förordningar och direktiv är resolutioner inte bindande. Strategin har formen av ett uttalande som anger i vilken riktning unionen vill gå och är ett ramverk för gemensamma åtgärder.

Motionerna

För ett högkostnadsland, där skogsnäringen verkar efter egen förmåga på marknaden, blir det enligt motion 2002/03:N269 (m) yrkande 3 särskilt viktigt att konkurrensneutralitet råder i förhållande till skogsbruk och skogsindustrier i andra länder.

Enligt Folkpartiets kommittémotion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 3 bör Sverige i internationella sammanhang driva arbetet med att minska jorderosion och klimatförändringar m.m. Folkpartiet vill understryka vikten av att tredje världens länder tydligare involveras i de globala skogsdiskussionerna och saknar i skrivelsen ett resonemang kring kopplingen mellan bistånds- och utvecklingsfrågorna och ett miljömässigt hållbart skogsbruk.

Skogscertifiering är enligt motionerna 2002/03:MJ425 (kd) yrkande 5 och 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 7 en marknadsdriven process. Det är viktigt att certifieringen fungerar som en drivkraft och ett kommunikationsinstrument på en fri marknad. Kristdemokraterna anser att statens uppgift begränsar sig till att tillse att det finns ett institutionellt ramverk, som kan säkerställa att marknadsprinciperna fungerar väl. Anslutningen till ett certifieringssystem måste vara frivillig och de som inte ansluter sig får inte diskrimineras. Skogscertifiering får inte leda till förtäckta handelshinder.

Sverige bör enligt Kristdemokraternas kommittémotion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 7 förhindra en gemensam skogspolitik inom EU. Utgångspunkten bör vara att varje land självt skall råda över sina naturtillgångar i form av skog, berg, rinnande vattendrag och andra naturtillgångar. Det är angeläget att Sverige håller fast vid uppfattningen att skogspolitiken skall vara en nationell angelägenhet.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför blir globalt policysamarbete meningsfullt först när överenskommelser genomförs nationellt. I skogssamarbetet inom FN har begreppet nationella skogsprogram introducerats och definierats för att underlätta genomförandet av de förslag till åtgärder som man kommit överens om inom den mellanstatliga skogspanelen och dess efterföljare, det mellanstatliga skogsforumet. FAO har en viktig roll när det gäller främjande och utveckling av nationella skogsprogram i utvecklingsländer. Inom Ministerkonferensen för skydd av Europas skogar diskuteras nationella skogsprogram ur ett europeiskt perspektiv, och inom EU refereras i senare policydokument som relaterar till skog ofta till nationella skogsprogram som ett verktyg för att åstadkomma ett hållbart skogsbruk. Utskottet anser i likhet med regeringen att den svenska skogspolitiska processen i vid mening motsvarar innebörden av begreppet nationellt skogsprogram. Det gäller inte minst de regelbundet återkommande regerings- och riksdagsbesluten om skogspolitiken, grundade på utredningsförslag och utvärderingar som remissbehandlas.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 3 om att Sverige i internationella sammanhang bör driva arbetet med att minska jorderosion och klimatförändringar m.m. Utskottet instämmer med regeringen i att skogen är en resurs i arbetet för att minska fattigdomen. Den del av den fattiga befolkningen i världen som bor på landsbygden är till stor del beroende av skogen för sin överlevnad. Skövling av naturskog i vissa delar av världen är ett allvarligt hot mot ekonomisk och social utveckling. Det är viktigt att Sverige också fortsatt tar sitt globala an-

svar för att verka för ett hållbart brukande av världens skogar, bl.a. genom aktivt deltagande för att lyfta upp skogsresursens betydelse på den internationella politiska agendan.

I skrivelsen redovisas att Sverige aktivt verkar för att stärka u-länders möjligheter att delta i internationella förhandlingar. Sida har initierat ett projekt i samverkan med Kungl. skogs- och lantbruksakademien för att särskilt stärka de afrikanska staternas möjligheter att medverka i det globala arbetet med att utforma ett hållbart skogsbruk i alla typer av skogar. Utskottet delar regeringens bedömning att sådant arbete är angeläget när det gäller det globala skogssamarbetet.

Riksdagen uttalade vid behandlingen av regeringens proposition Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3) att målet för politiken för global utveckling är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Politiken skall präglas av ett rättighetsperspektiv. Det innebär att människors rättigheter skall utgöra grund för de åtgärder som vidtas för en rättvis och hållbar utveckling. Politiken skall också präglas av de fattigas perspektiv på utveckling. Det innebär att fattiga människors behov, intressen och förutsättningar skall vara utgångspunkt i strävandena mot en rättvis och hållbar utveckling. Politiken skall vidare främja och präglas av respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och god samhällsstyrning, jämställdhet mellan kvinnor och män, hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Som anføres i skrivelsen är miljöcertifiering eller miljömärkning av skogsbruk en ny internationell företeelse. Genom certifiering garanterar ett oberoende kontrollorgan att skogsbruket inom ett område bedrivs med stöd av särskilt utarbetade rutiner i syfte att nå en viss definierad ambitionsnivå. En stor del av det svenska skogsbruket har certifierat sig enligt något av de två i Sverige nu använda systemen. Certifieringen bidrar positivt i strävan att uppfylla skogspolitikens miljömål.

I internationella forum och inom EU förekommer diskussioner om statlig medverkan i utveckling av certifieringsstandarder. Utskottet instämmer i att det i detta sammanhang är viktigt att skilja på de olika roller som regeringar och marknaden har när det gäller krav på skogsbruket. Regeringen bör ha en styrande roll genom lagstiftning och andra medel. Certifiering eller miljömärkning bör däremot ses som ett instrument för producenter som vill använda miljöargument i sin marknadsföring av skogsprodukter för att visa att råvaran kommer från skogar som av en tredje oberoende part anses vara skötta på ett hållbart sätt. Certifieringsstandarder kan därför vara högre än de krav som finns i såväl nationell lagstiftning som i internationella mellanstatliga överenskommelser. Statlig inblandning i utveckling av skogscertifieringssystem kan därmed leda till dubbla och svårförenliga roller för stater och undergräva förtroendet för certifieringssystemen.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att arbeta för att miljömärkning inte kommer i konflikt med internationell frihandel utan att både miljömärkning och frihandel kan vara ömsesidigt stödjande i arbetet för hållbar utveckling. Utskottet instämmer i att Sverige bör verka för detta i såväl handels- som skogsrelaterade förhandlingar. Statlig inblandning i miljömärkning eller certifiering är inte förenlig med detta synsätt. Utskottet gör samma bedömning som regeringen, nämligen att certifiering eller miljömärkning av skogsbruk därför skall vara ett marknadsdrivet instrument. Som framgår av det anförda har syftet med motionerna 2002/03:MJ425 (kd) yrkande 5 och 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 7 i allt väsentligt tillgodosetts. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Som anføres i skrivelsen är skogen och skogsnäringen en viktig tillgång i arbetet för ett hållbart samhälle. Trä och träfiber som förnybar och nationell resurs har sin givna plats i detta sammanhang och en ökad träanvändning bör därför främjas. För att skogsnäringen också i framtiden skall vara konkurrenskraftig måste en fortsatt utveckling av produkter baserade på trä och träfiber ske. Genom forskning och utveckling kan basen för användning av en av de bästa biologiska förnybara råvarorna breddas. Skogsvården måste förbättras för att framtida generationer skall ha lika goda avverkningsmöjligheter som i dag. Skogsresursen bör utvecklas mot en större framtida handlingsfrihet genom ett ökat mångbruk i våra skogar. För detta krävs en fortsatt utveckling av skötselmetoder som tar till vara skogens många värden.

Skogsnäringen verkar på en starkt internationaliserad marknad där konkurrensen ökar. Förhållanden i andra delar av världen får återverkningar på den svenska skogsnäringen. Utskottet instämmer i att det därför är väsentligt att ta del i de globala förhandlingar och överenskommelser som rör skogen och skogsbruket.

Den gemensamma jordbrukspolitiken ger enligt skrivelsen utrymme för bidrag till åtgärder inom skogsbruket med stöd av Europeiska rådets förordning (EG) nr 1257/1999 av den 17 maj 1999 om stöd till utveckling av landsbygden (EGT L 160, 26/06/1999). Många länder använder detta för bidrag till återbeskogning. I skrivelsen redovisas att Sverige har använt en relativt sett liten del för åtgärder inom skogsbruket, mindre än 1 % av stödet från EU till Sverige inom ramen för denna förordning. Stödet används som bidrag till rådgivning, utbildning och information till skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket.

Som redovisas i skrivelsen kommer stöd inom ramen för det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet att lämnas till åtgärden ekologisk stabilitet i skogen fr.o.m. år 2004.

Det finns inom EG:s grundfördrag ingen rättslig grund för en gemensam skogspolitik. EU:s skogsbruksstrategi respekterar och kompletterar medlemsländernas nationella skogspolitik. Inom unionen finns stora skillnader avseende t.ex. skogens roll i samhället, utvecklingen av skogsnäringen samt de olika ländernas politik. Med Sveriges, Finlands och Österrikes inträde i unionen fördubblades skogsmarksarealen i EU, och Sverige är tillsammans med

Finland de största nettoexportörerna av skogsprodukter inom EU. Detta innebär att också synen på skog som råvaruresurs inom dessa länder skiljer sig från den i majoriteten av länder inom unionen. Även inom kandidatländerna finns betydande olikheter på skogsområdet.

Sverige markerade i anslutning till medlemskapsförhandlingarna att vi är emot en gemensam skogspolitik. Den inställningen ligger fast. I vissa medlemsstater finns fortfarande starka önskemål om en gemensam skogspolitik, inte minst i de länder där skogssektorn är av mindre ekonomisk betydelse nationellt. De flesta medlemsländer i EU lämnar bidrag till produktionsinriktade åtgärder inom skogsbruket, och flera av länderna har stora subventioner.

Som anförs i skrivelsen har Sverige sedan Sveriges inträde i EU år 1995 markerat att vi inte vill se en subventionspolitik på skogsområdet. Inom naturvårdsområdet däremot satsas mycket statliga medel nationellt, främst för områdesskydd. Många medlemsstater använder EU-stöd som medfinansiering till subventioner till skogsbruket. Sverige har sedan medlemskapet aktivt arbetat för att motverka detta. Från svensk sida vill vi i stället hellre se att stöd, i den mån stöd inte går att undvika, används till generella åtgärder som utbildning, rådgivning, naturvård och landskapsplanering inom områdena landsbygdsutveckling och regional utveckling. Direktstöd till skogsbruk är konkurrensnedvidande och bör fasas ut.

Huvuddelen av den svenska skogsindustriproduktionen exporteras till EU-området. För Sveriges del är det väsentligt att marknaden är konkurrensneutral. Exportvolymen från baltstaterna, Ryssland och Vitryssland har på senare år ökat kraftigt. Marknaden påverkas också av att staterna runt Östersjön bygger upp egen sågverkskapacitet. Den kommande utvidgningen av unionen med dessa länder som har stora skogsarealer innebär att detta blir en del av Europamarknaden. För svensk skogsnäring blir det då än viktigare att denna marknad är konkurrensneutral och inte innehåller konkurrensnedvidande EU-stöd till skogsbruket eller skogsindustrin.

Inom ramen för den gemensamma miljöpolitiken införs en förordning för övervakning av unionens skogar och miljösamspel (Council Regulation 13463/03; 14126/03). Förutom dessa två huvudaktiviteter skall man inom ramen för förordningen utvärdera behov och förutsättningar för att utveckla verksamheten till andra faktorer. De faktorer som är aktuella att inkludera är mark, climateffekter, kolsänkor, biologisk mångfald och skogars skyddsfunktioner.

Utskottet instämmer i att Sverige bör arbeta för en fortsatt nationell bestämmanderätt när det gäller skogspolitik samtidigt som vissa möjligheter till samarbete inom EU bör utnyttjas. Det är angeläget att Sverige deltar i erfarenhetsutbyte och forskningssamarbete inom EU och med kandidatländerna kring skogsskötselfrågor, natur- och kulturmiljövård, skogens sociala värden, turism baserad på natur- och kulturmiljövärden, etc. Det är dessutom viktigt att förankra Sveriges syn på ett hållbart skogsbruk inom EU med alla berörda parter. Frågan om en gemensam skogspolitik inom EU har väckts i arbetet med det nya fördraget. I ett scenario där Sverige kan bli i princip ensamt om

att inte vilja ha en gemensam skogspolitik är det viktigt med en framåtsyftande strategi. Regeringen har tagit ett första steg i att utveckla en sådan strategi i samband med utvärderingen av EU:s skogsstrategi som skall vara färdig år 2004. Om en gemensam skogspolitik fortfarande är aktuellt därefter avser regeringen att intensifiera arbetet med EU-politiken på skogsområdet. Enligt utskottets bedömning är syftet med motionerna 2002/03:N269 (m) yrkande 3 och 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 7 med det anförda i allt väsentligt tillgodosett. Yrkandena påkallar således ingen ytterligare åtgärd.

Utvärdering av skogspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört. Motioner om en utvärdering eller översyn av skogspolitiken (s, m, kd, v) avstyrks med hänvisning till att yrkandena har tillgodosetts med vad som anförts.

Jämför reservationerna 6 (m), 7 (fp, kd) och 8 (v).

Skrivelsen

I 1993 års skogspolitiska beslut slogs det fast att skogspolitiken måste ges en långsiktig och ekologisk inriktning. Det anfördes också att det inte är möjligt och rimligt att med alltför korta intervaller ändra grunderna för skogspolitiken mot bakgrund av det grundläggande kravet på en god hushållning och med hänsyn till de långa växttider som gäller för den svenska skogen. Det skogstillstånd vi har i dag är ett resultat av tidigare generationers beslut och åtgärder liksom dagens insatser ger resultat först för kommande generationer. Även om grunderna för skogspolitiken måste vara långsiktiga måste nya kunskaper och värderingar få komma till uttryck i den konkreta utformningen och tillämpningen av skogspolitiken.

Historiskt har de skogspolitiska besluten fattats med relativt långa tidsmellanrum. En allt snabbare samhällsutveckling med vad det innebär av ändrade förutsättningar har dock gjort att justeringar av politiken har behövt göras med kortare intervall. Viktiga skogspolitiska beslut har träffats år 1903, 1923, 1933, 1948, 1974, 1984 och 1993. Samtidigt har de grundläggande värderingarna om långsiktighet, hushållning och omsorgen om medborgarna legat fast. Under senare år har kunskaperna om behovet av att värna biologisk mångfald utvecklats.

År 1993 togs beslut om att Skogsstyrelsen redan inom en fyraårsperiod skulle göra en första utvärdering av 1993 års skogspolitiska beslut. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket fick också ett gemensamt uppdrag att utvärdera skogspolitikens effekter på biologisk mångfald. Den samlade redovisningen

presenterades för regeringen 1998. Utvärderingen var i stor utsträckning inriktad på att samla in data om skogen och skogsbrukets utveckling efter införandet av 1993 års skogspolitik.

Riksdagen antog år 1999 femton miljö kvalitetsmål på förslag av regeringen (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). Dessa mål inklusive beslutade delmål enligt propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36) skall bilda utgångspunkt för ett system med mål- och resultatstyrning av samhällets miljöarbete. Delmålen skall i de flesta fall ha uppnåtts till år 2010. Regeringen skall varje år översiktligt rapportera till riksdagen hur arbetet med att nå målen fortskrider. Vart fjärde år skall en fördjupad utvärdering göras. Den första utvärderingen skall göras 2004.

Motionerna

I Vänsterpartiets motion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 1 anförs att en utvärdering av svensk skogspolitik bör vara oberoende men samordnas med Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket så att skogspolitikens mål för miljö och produktion behandlas på ett likställt sätt. Skogens fritidsvärde och sociala värde ökar. Det finns många kulturvärden i våra skogar som i många fall är dolda eller bortglömda. Även enligt motion 2003/04:MJ361 (v) bör en översyn ske av den svenska skogspolitikerna för att säkra en konkurrenskraftig och uthållig skogsproduktion i landet. Ett långsiktigt hållbart skogsbruk måste utgå från att den årliga avverkningsvolymen på längre sikt inte kan överstiga avverkningspotentialen.

Moderaterna anför i motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 2 att skogspolitikerna bör utvärderas, men utvärderingen bör inte samordnas med utvärderingen av miljö kvalitetsmålen, eftersom det då är svårt att undvika att miljömålet prioriteras på bekostnad av produktionsmålet.

I Kristdemokraternas motion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 1 framhålls behovet av en översyn av skogspolitikerna och en sammanhållen strategi för förvaltningen av den svenska skogen. Efterfrågan på skogsprodukter är stor i det moderna samhället. För att det svenska skogsbruket skall vara hållbart får inte den årliga avverkningen överstiga avverkningspotentialen. Även i motion 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 2 påtalas behovet av en översyn av skogspolitikerna och en sammanhållen strategi för förvaltningen av den svenska skogen. För att det svenska skogsbruket skall vara hållbart får inte den årliga avverkningen överstiga avverkningspotentialen. Vidare bör det enligt motionens yrkande 5 råda balans mellan miljö- och produktionsmål. En totalöversyn av skogspolitikerna behöver enligt Kristdemokraterna göras, där en avvägning görs mellan produktions- och miljömål. En sådan avvägning bör vara väl underbyggd och beakta studier av olika skogsområden som skyddas genom statliga markköp eller frivilligt ingångna skogsvårdsavtal.

I fråga om en översyn av skogspolitikerna anförs i motion 2003/04:MJ453 (s) att på tio års sikt räcker inte skogen till för att med inhemskt virke möta virkesbehovet.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen redovisas att Skogsstyrelsen år 2000 fick i uppdrag att för andra gången utvärdera effekterna av 1993 års skogspolitik. En samlad utvärdering lämnades till regeringen i januari 2002. Som tidigare skulle skogspolitikens effekter på biologisk mångfald utvärderas i samarbete med Naturvårdsverket, vilket redovisades år 2002. Utvärderingen av skogspolitikens effekter har getts ett längre, både historiskt och framåtblickande perspektiv. Motivet för detta är att det med de långa omloppstider som skogsbruket arbetar med fortfarande finns betydande effekter av den skogspolitik som bedrevs i Sverige i början av 1900-talet. Denna andra utvärdering har också lagt större kraft vid analyser som varit möjliga då viktiga inventeringar inom skogsvårdsorganisationen har kommit i gång på allvar. Riksskogstaxeringens data har utnyttjats mer än tidigare. Utvärderingen beskriver effekterna av skogspolitiken och jämför nuläge och utveckling mot uppsatta mål. Det redovisade materialet är mycket omfattande. Huvudrapporten är uppbyggd kring flera av varandra delvis oberoende rapporter. Skogsvårdsorganisationen har för viktiga delar anlitat oberoende experter eller myndigheter, exempelvis Sveriges lantbruksuniversitet och Riksrevisionsverket. Inventeringar, intervjuundersökningar och analytiska studier ger en sammanfattande bild av skogsbruket och av skogspolitiken samt effekterna av denna.

Liksom Skogsstyrelsen har flera sektorsansvariga myndigheter, som en del i mål- och resultatstyrningen av den statliga verksamheten, sedan mitten av 1990-talet i uppdrag att med tre till fem års intervall göra utvärderingar av den sektorspolitik som myndigheten ansvarar för. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är nödvändigt att skogspolitiken även i fortsättningen följs upp fortlöpande så att nödvändiga justeringar kan göras. Några remissinstanser anser att en från skogsvårdsorganisationen fristående översyn bör göras av tillgängliga styrmedel och hur de bör användas för att öka måluppfyllelsen i skogspolitiken. Det är naturligt att sådana utvärderingar görs inom olika politikområden när så bedöms nödvändigt. Nu gällande skogspolitik har varit i kraft sedan år 1993, och har följaktligen verkat under tio år. Utskottet instämmer i att det därför är lämpligt att en fördjupad utvärdering och översyn görs av en annan aktör än skogsvårdsorganisationen.

I skrivelsen anförs att det först nu är möjligt att säga något om långsiktiga effekter av 1993 års skogspolitik, vilket också Skogsstyrelsens utvärdering pekar på. Regeringen aviserar därför att en utredning syftande till en fördjupad, oberoende utvärdering och översyn av skogspolitiken kommer att tillsättas under det närmaste året. Utredningen bör ges förutsättningar att beakta resultatet av den fördjupade utvärdering av miljömålsarbetet och den miljömålsproposition som regeringen har aviserat till början av 2005.

Skog och skogsbruk berörs främst av miljökvalitetsmålet Levande skogar men även av andra mål som Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Myllrande våtmarker. Skogsstyrelsen är miljömålsansvarig för miljökvalitetsmålet Levande skogar vilket inbegriper ansvar för uppföljning. Utskottet anser i likhet

med regeringen att utvärderingen av skogspolitiken framöver bör samordnas i tiden med den samlade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen för att regeringen och riksdagen skall få en samlad bild.

Utskottet delar regeringens uppfattning och motionerna 2003/04: MJ22 (v) yrkande 1, 2003/04: MJ23 (m) yrkande 2, 2003/04: MJ25 (kd) yrkande 1, 2003/04: MJ361 (v), 2003/04: MJ409 (kd) yrkandena 2 och 5 och 2003/04: MJ453 (s) bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Skogspolitikens mål

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. Motioner om målen i skogspolitiken (s, m, kd, c) och tätortsnära skogar (fp, v) avstyrks med hänvisning till att yrkandena i allt väsentligt tillgodosetts med vad som anförts.

Jämför reservationerna 9 (m), 10 (c), 11 (fp) och 12 (v).

Skrivelsen

Den svenska skogspolitiken har två övergripande, jämställda mål, nämligen ett produktions- och ett miljömål. Sammantagna speglar målen det mångbrukstänkande som genomsyrar svenskt skogsbruk.

Det av riksdagen fastlagda produktionsmålet för skogsbruket är att skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning skall ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Miljömålet för skogsbruket är att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. Biologisk mångfald och genetisk variation i skogen skall säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas.

I 1 § skogsvårdslagen (1979:429), som kan sägas vara en sammanfattning av skogspolitikens mål, sägs att skogen och skogsmarken är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som biologisk mångfald behålls. Denna formulering har tillkommit i bred politisk enighet. I denna formulering ligger bl.a. att skogen är en resurs som inte endast har betydelse för den enskilde skogsägaren utan för hela samhället.

I 1993 års skogspolitiska beslut angavs att riksdag och regering inte bör ta ställning till detaljmål utan att det bör vara en fråga för skogsvårdsmyndigheten att utforma sådana mål i den utsträckning som behövs. De skogspolitiska målen har på regeringens uppdrag konkretiserats av Skogsstyrelsen i målbil-

der och sektorsmål. Efter utvärderingen av skogspolitiken 1998 reviderades sektorsmålen i kontakt med skogsnäringen. Inom skogsvårdsorganisationen pågår ett arbete med att konkretisera främst produktionsmålet.

Ett hållbart skogsbruk enligt vedertagna internationella definitioner förutsätter hållbarhet ur inte bara ur ekonomisk och ekologisk aspekt utan också ur social och kulturell aspekt. En social dimension finns sedan länge i skogspolitikens mål. I 1979 års skogspolitiska mål slogs det fast att hänsyn skulle tas till naturvårdens och andra allmänna intressen vid virkesproduktion. I 1993 års skogspolitiska mål har detta lyfts fram ytterligare. Här fastslås att kulturmiljövärden liksom estetiska och sociala värden skall värnas. Miljö kvalitetsmålet Levande skogar anger att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som biologisk mångfald bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Enligt regeringens bedömning innebär detta i ett generationsperspektiv bl.a. att skogens betydelse för naturupplevelser och friluftsliv tas till vara samt att kulturminnen och kulturmiljöer värnas.

I skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken har skogens sociala värden belysts. Med begreppet avses där de värden som bidrar till det stora flertalets välfärd förutom de värden som skogens virkesproduktion och skogens betydelse för biologisk mångfald genererar. Ett antal samhällsfaktorer gör att det finns anledning att uppmärksamma skogens sociala betydelse mer än hittills.

Motionerna

I fråga om miljömålen för skog anförs i motion 2002/03: MJ304 (s) att regeringen ökar anslagen till markköp, men trots de ökade anslagen är de fastslagna miljömålen för skog långt ifrån att uppnås. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning och analys av svårigheterna med att nå de fastlagda miljömålen för skog. Det bör enligt kommittémotion 2002/03: MJ425 (kd) yrkande 2 råda balans mellan miljö- och produktionsmål. Skogsvårdslagen, där miljö- och produktionsmål jämföras, bygger på förvaltarstämning, ett ansvarstagande som skogsbrukare har att ta för kommande generationer. Lagen är utformad för att ge skydd åt den biologiska mångfalden samtidigt som virkesförsörjningen skall vara säkrad för den svenska skogsindustrin. I kommittémotion 2003/04: MJ23 (m) yrkande 1 anförs i fråga om målen i skogspolitiken att utvärderingen har visat att produktionsmålet kommit i andra hand sedan den nya lagen börjat gälla. Enligt motionärernas mening får inte jämförelsen av miljö- och produktionsmålen innebära att produktionen prioriteras ned. Enligt kommittémotion 2003/04: MJ26 (c) yrkande 8 är det hög tid för riksdagen att ta ansvar för sin huvuduppgift att, mot bakgrund av den övergripande ekonomiska politiken, bedöma om balansen mellan produktions- och miljöintressen i skogsbruket utvecklas tillfredsställande. Konsekvenserna för virkesförsörjningen av statens politik när det gäller avsättning av mark har lett till stor oro i näringen. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri skall kunna utvecklas i framtiden krävs enligt kommittémotion

2003/04:MJ409 (kd) yrkande 1 övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål. Det är angeläget att dessa mål är jämställda vid utformningen av den övergripande skogspolitiken.

I motion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 4 anförs i fråga om tätortsnära skogar att natur- och rekreationsvärden bör bevaras och utvecklas. Tätortsnära skogar har stor betydelse för hälsan och människors välbefinnande. Vänsterpartiet föreslår en författningsändring i enlighet med Skogsstyrelsens förslag, så att avverkningar skall kunna ske på ett sådant sätt att naturvärden m.m. bevaras eller utvecklas. Skogsägare bör även åläggas ett informations- och samrådsförfarande gentemot permanent- och fritidsboende, friluftorganisationer, m.fl. när större avverkningar skall ske i välbesökta tätortsnära skogar. Även enligt kommittémotion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 5 bör varsamma brukningsmetoder utvecklas vid tätortsnära skogsbruk för att man skall kunna utnyttja skogens resurser som rekreation i kombination med produktion.

Utskottets ställningstagande

I utvärderingen av skogspolitikens effekter redovisas bedömningar av hur de båda skogspolitiska målen har uppfyllts. Som anförs i skrivelsen visar resultaten när det gäller produktionsmålet på brister i återbeskogningsarbetet. Resultaten när det gäller återväxt har försämrats sedan den förra utvärderingen 1997. En viktig orsak är enligt regeringen att naturlig föryngring har använts i för stor utsträckning på för metoden olämplig mark. Andra orsaker är att det inte markbereds tillräckligt och att klövvilt, snytbaggas och svampar orsakar skador på plantor. Utvärderingen visar också på betydande brister i beståndsvården. Plant- och ungskog röjs inte i tillräcklig omfattning eller med den kvalitet som behövs. I skrivelsen konstateras att röjningsbehovet därför har ökat under 1990-talet. Stora arealer oröjd ungskog växer över röjningsbar höjd vilket leder till sämre lönsamhet i förstagallringar. Gallringarna har ökat i omfattning under 1990-talet. Dock finns det brister i kvaliteten på gallringarna, t.ex. genom att det ofta gallras för hårt.

När det gäller miljömålet visar utvärderingen enligt skrivelsen att utvecklingen på flera områden går i en positiv riktning men att förbättringarna varit små i slutet av 1990-talet jämfört med dess början. Vid föryngringsavverkning har miljöhänsynen förbättrats på flera punkter. Fortfarande når dock en femtedel av avverkningsarealen inte upp till skogsvårdslagens krav på miljöhänsyn. Mängden hård död ved på föryngringsytorna och miljöhänsynen vid beståndsvård har förbättrats, bl.a. genom att torra träd och lövträd sparas i större utsträckning i samband med gallring. Stora insatser för bevarande av områden med höga naturvärden har gjorts under 1990-talet. Statliga insatser för skydd av naturmiljöer har flerdubblats under senare år och de frivilliga avsättningarna har ökat i omfattning. Fortfarande skadas fornlämningar vid skogsbruk. Nödvändig skötsel av kulturbetingade biotoper förekommer endast i begränsad omfattning. Återväxten av för biologisk mångfald viktiga arter som rönn, sälk, ek och asp hämmas i stora delar av landet på grund av omfattande bete av klövvilt.

Utskottet noterar att det sammantaget konstateras i utvärderingen att den hänsyn till natur- och kulturmiljön som har tagits under 1990-talet har varit otillräcklig men att flera faktorer pekar på tydliga förbättringar.

Som anförts i skrivelsen visar utvärderingen av skogspolitiken brister i dess genomförande. Utskottet instämmer i att det är oroande att resultaten på produktionsidan har försämrats på viktiga punkter sedan den förra utvärderingen. Utskottet anser dock i likhet med regeringen att skogspolitikens mål bör ligga fast. Målen är väl avvägda och omfattar grundsynen på en ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt hållbar utveckling. De speglar den internationella utvecklingen och vår nationella tradition. Förbättringar måste dock åstadkommas både på produktions- och miljösidan för att skogspolitikens mål skall kunna nås. Utskottet gör samma bedömning som regeringen och anser att förbättringar kan ske inom skogsvårdsorganisationens befintliga finansiella ramar. Utskottet har inte någon annan uppfattning än den som framförs i motionerna 2002/03: MJ304 (s), 2002/03: MJ425 (kd) yrkande 2, 2003/04: MJ23 (m) yrkande 1, 2003/04: MJ26 (c) yrkande 8 och 2003/04: MJ409 (kd) yrkande 1 om att det krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål. Utskottet föreslår att motionerna lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Folkhälsan hotas enligt skrivelsen av att vi rör oss allt mindre och drabbas av för mycket negativ stress. Som framgår av regeringens proposition Mål för folkhälsan (prop. 2002/03:35) är friluftsliv en av de vanligaste formerna för fysisk aktivitet i Sverige. Senare tids forskning har visat att skogsmiljön bidrar till att minska stress och lugna oro och därmed ökar det mentala välbefinnandet. Mot denna bakgrund bör skogens roll som en plats för hälsobefrämjande motion och rekreation lyftas fram och dess möjligheter bättre tas till vara. I regeringens skrivelse En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173) framhålls att skogens betydelse för naturupplevelser och friluftsliv bör ses som ett värde som skogen producerar.

Som redovisas i skrivelsen visar forskning att närmiljön har en avgörande betydelse för om man är fysiskt aktiv, vistas ute och bedriver friluftsliv. I dag bor ca 95 % av Sveriges befolkning i eller relativt nära en tätort. Den tätortsnära skogen utgör ca 1 % av Sveriges skogsmarksareal. I dessa skogsområden sker mer än hälften av alla skogsbesök. Drygt hälften av denna areal är kommunägd. För att skapa förutsättningar för det stora flertalet att röra sig i skogen kan de tätortsnära områdena kräva anpassningar av skogsskötselmetoder och modeller för att hantera olika intressen. Friluftsliv innebär ofta upplevelser av både natur- och kulturmiljöer, vilket bör beaktas vid utveckling och förvaltning av områden som är viktiga för friluftslivet. Kommunerna och landstingen har ett stort ansvar för att ta hänsyn till friluftslivets behov i sin skogsbruksplanering.

Utskottet instämmer i att i vissa fall kan områden av särskilt intresse för friluftslivet behöva formellt skydd. Riksdagen ansåg vid behandlingen av propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop.

2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3) att de skyddade områdenas betydelse för friluftslivet och det ökade behovet av att bevara tätortsnära natur fortsättningsvis bör väga tungt när ett områdes skyddsvärde skall bedömas. Bevarandevärdena för friluftslivets intressen, tätortsnära miljö, skogens kulturmiljöer m.m. skall i möjligaste mån samordnas med skyddet av biologisk mångfald i skogslandskapet för att uppnå synergieffekter.

Riksdagen ställde sig i budgetpropositionen för år 2004 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:MJU1, rskr. 2003/04:103) bakom regeringens förslag om en satsning på lokal och kommunal naturvård i form av ett särskilt program. Grundtanken är att stimulera lokal och kommunal naturvård till att genom bra projekt bidra till att nå de naturvårdsanknutna miljö kvalitets- och delmålen. Bakgrunden är att kommunerna har en viktig roll i arbetet med att nå de av riksdagen fastlagda miljömålen. Genom programmet kan projekt ges högst 50 % i statsbidrag till de bidragsberättigade delarna av projektet. Resten måste finansieras på annat sätt. Tanken är att det skall vara möjligt att ge bidrag till en rad olika naturvårdsåtgärder, t.ex. kunskapsutveckling, bevarandeprogram, områdesskydd, vård och förvaltning, restaurering av naturområden och återställande av arters bestånd. Åtgärder för att förbättra förutsättningar för friluftsliv i skogsmiljöer bör passa väl in i ett sådant program. Statsbidrag skall betalas ut under tre år med början år 2004, och projekten skall genomföras och slutrapporteras inom fyra år.

I skrivelsen redovisas att Skogsstyrelsen har för avsikt att genomföra ett projekt för att utveckla riktlinjer för tätortsnära skogsbruk där skogens sociala värden lyfts fram och människan sätts i centrum samt har också för avsikt att återkomma till regeringen med förslag till en större satsning inom området skogens sociala värden.

Vidare anför i skrivelsen att skogsvårdsorganisationen bedriver ett projekt med fokus på tätortsnära skog med människan i centrum. Projektet syftar bl.a. till att nå grupper som inte naturligt kommer ut i skogen. Pilotskogar, publikationer och manualer skall visa exempel på hur man kan stimulera och förbättra möjligheterna till rekreation i de tätortsnära skogarna. Arbetet sker i samarbete med kommuner och privata skogsägare inom ett begränsat geografiskt område. Att skapa goda förutsättningar för friluftsliv och rekreation är ett bra sätt att investera i god folkhälsa. Utskottet delar uppfattningen att erfarenheter från detta projekt kommer att utgöra en bra grund för att arbeta vidare med tätortsnära rekreationsskogar i hela landet. Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna 2003/04: MJ22 (v) yrkande 4 och 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 5 om att natur- och rekreationsvärden om möjligt bör bevaras i tätortsnära skogar. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår och mot bakgrund av vad som anförts föreslår utskottet att motionerna lämnas utan vidare åtgärd.

Skogspolitikens medel – rådgivning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen. Motioner om utbildningsbehov (s, fp, c) avstyrks, främst med hänvisning till att arbete pågår med de olika frågorna.

Jämför reservationerna 13 (fp) och 14 (kd, c).

Skrivelsen

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med de frågor i den skogspolitiska utvärderingen som berör ändringar i skogsvårdslagen.

Medlen i gällande skogspolitik är av rättslig, ekonomisk och administrativ art. Skogsvårdslagstiftningen anger de grundläggande krav som ställs på skogsbruket. Även i miljöbalken och kulturminneslagstiftningen finns det krav på hur skogsbruk skall bedrivas. Endast i mindre grad används statligt ekonomiskt stöd som styrmedel i skogsbruket. Det stöd som lämnas är riktat till åtgärder av naturvårdskaraktär, dvs. sådant stöd som inte direkt är inriktat på att förbättra skogsnäringens ekonomiska konkurrenskraft. Den skogspolitik som beslutades 1993 innebar en omfattande avreglering. Skogsägarna gavs därmed en ökad handlingsfrihet men också ett ökat ansvar för att skogspolitikens mål skall uppfyllas.

Rådgivning och information till skogsägare är ett viktigt instrument för att föra ut skogspolitikens intentioner ända sedan skogsvårdsstyrelserna grundades i början av 1900-talet. I och med 1993 års avreglerade skogspolitik blev långsiktiga rådgivnings- och informationsinsatser riktade till skogsbruket av större vikt för genomförande av skogspolitiken.

I småskogsbruket har en rad successiva förändringar skett under 1990-talet. Utvecklingen har gått mot att entreprenörer och skogsarbetare utför en allt större del av arbetet i skogen och med allt bredare planeringsuppgifter. Utvärderingen av skogspolitiken konstaterar att entreprenörerna i skogsbruket har blivit några av de viktigaste aktörerna när det gäller genomslaget för skogspolitiken.

Motionerna

I kommittémotion 2003/04:MJ26 (c) yrkande 1 framhålls vikten av att tilldela resurser till rådgivning för att ett långsiktigt hållbart skogsbruk skall bli möjligt. För den långsiktiga virkesförsörjningen är rådgivningen viktig. I fråga om utbildningsbehovet inom skogsindustrin anförs i motion 2003/04:MJ392 (s) att i flera utredningar, bl.a. SUS 2001, slås fast att det har varit svårt att uppnå fastlagda ambitioner vad gäller skogsvårdande åtgärder. För att nå önskade resultat inom skogs- och träindustrin och klara framtida behov av råvara krävs en ökad ambition från samhället för att klara de utbildningsbehov som föreligger inom skogsnäringen. Enligt kommittémotion 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 14 bör tillräckliga resurser ges till utbildningsinsatser kring skogs-

frågor. Det råder ett akut röjningsbehov i plant- och ungskog. Det behövs medel till produktionsrådgivning med syfte på röjning. Folkpartiet anser att det är av största vikt att information och utbildningsinsatser inom skogssektorn prioriteras.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen redovisas att Skogsstyrelsen på olika sätt arbetar med verksamhetsutveckling för att effektivisera arbetsmetoder, former och rutiner för rådgivning, information och tillsyn.

Utskottet instämmer i att styrmedel bör utformas så att företagens, särskilt de mindre företagens, administrativa börda begränsas.

Utskottet anser i likhet med regeringen att de förändringar som gjordes genom 1993 års skogspolitiska beslut när det gäller de grundläggande bedömningarna i fråga om skogspolitikens medel är väl avvägda och bör ligga fast. Däremot är det tydligt att ökade insatser krävs för att komma till rätta med brister i skogspolitikens genomförande.

Rådgivningens inriktning förändras över tiden utifrån samhällets behov. Den skogspolitik som beslutades 1979 hade tydligt fokus på virkesproduktion. Mot slutet av 1980-talet intensifierades debatten om naturvårdsfrågorna i skogsbruket. I och med 1993 års skogspolitik blev behovet av att öka kunskaperna om natur- och kulturmiljöhänsyn i skogsbruket uttalat. Utvärderingen av skogspolitiken visar att miljöhänsynen har förbättrats även om mycket arbete återstår. Utvärderingen visar också på betydande brister när det gäller återväxtarbete och beståndsvård. Insatser krävs för att komma till rätta med detta. Det innebär inte att arbetet med att förbättra miljöhänsynen får tappa kraft. Utskottet instämmer i att hänsyn till miljön skall vara en integrerad del av skogsskötseln. Rådgivning krävs för att den positiva utveckling som har kunnat noteras skall fortsätta och för att brister i miljöhänsynen skall kunna undanröjas. En integrerad del av rådgivningen bör enligt utskottets uppfattning vara att värna skogens sociala värden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att varje skogsägare har ett ansvar för att skaffa sig de kunskaper som behövs för att äga och bruka skog. Staten har ett grundläggande ansvar för att tillhandahålla rådgivning, utbildning och information i detta syfte. Utvärderingens resultat visar att det finns ett stort behov av rådgivning. Utskottet bedömer i likhet med regeringen att det är nödvändigt att utveckla och effektivisera former för rådgivning, information och tillsyn för att skogspolitikens mål skall kunna nås. Det är också viktigt att utveckla metoder för utvärdering av rådgivningens effektivitet och effekter.

De åtgärder som behövs för att komma till rätta med brister i skogsvården kan enligt utskottets uppfattning inte genomföras effektivt enbart genom skogsvårdsorganisationens insatser. Skogsägarföreningarna har ett nära samarbete med många skogsägare och bedriver utbildningskampanjer och kurser riktade till skogsägare. Många av skogsbrukets aktörer har en viktig rådgivande roll mot skogsägarna. Detta gäller t.ex. de virkesköpande företagen som tillhandahåller information i stor omfattning. Det är nödvändigt att alla inom

skogsbruket tar sitt ansvar för att skogspolitikens mål skall kunna nås. Utskottet föreslår att motionerna 2003/04:MJ26 (c) yrkande 1, 2003/04:MJ392 (s) och 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 14 avstyrks i den mån de inte tillgodosätts med vad som anförts.

Skogspolitikens medel – skogsvårdslagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och avstyrker motioner om svampangrepp (c), älgstammens storlek (kd), röjning, gallring och återplantering (s, fp, v), bioenergi (fp, c), rennäring (m) och ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder (s, fp, kd, c).

Jämför reservationerna 15 (fp), 16 (v), 17 (fp, kd), 18 (c), 19 (m), 20 (fp, kd, c) och 21 (kd).

Skrivelsen

Enligt 5 § skogsvårdslagen (1979:429) måste den som har avverkat anlägga ny skog. Denna skyldighet har varit en av hörnstenarna i svensk skogspolitik under mycket lång tid. Vid anläggning av ny skog skall de förnygringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt (6 §). Enligt skogsvårdsförordningen skall åtgärderna ha vidtagits senast under tredje året efter det att skyldigheten att anlägga ny skog inträdde. Sådd eller plantering (skogsodling) skall användas när naturlig förnygring inte kan bedömas ge tillfredsställande återväxt inom godtagbar tid.

Enligt 10 § andra stycket skogsvårdslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas. Bestämmelsen fanns i sak redan före 1994 men genom 1993 års skogspolitiska beslut förenklades reglerna. Samtidigt angavs som riktlinje att gränsen för lägsta slutavverkningsålder borde sänkas med 25 % för framtiden, vilket också har skett. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken 1997 visade att åldern på den skog som förnygringsavverkades hade sjunkit, främst i södra Sveriges granskogar.

Motionerna

Enligt motion 2002/03:MJ207 (c) yrkande 1 bör möjligheterna att stödja återplantering av drabbade skogsområden för skogsbrukare som drabbats av svampangrepp utredas. Främst är det träd i åldern 30 till 50 år som drabbas, vilket innebär att utbudet av massaved kommer att öka när dessa träd avverkas med låga priser som följd. Svampangreppen kan komma att leda till stora ekonomiska förluster för enskilda skogsägare.

I kommittémotion 2003/04: MJ25 (kd) yrkande 2 anförs att en ytterligare minskning av älgstammen inte är nödvändig. Sedan år 1995 har Sveaskog bedrivit ett foderprojekt i Halle- och Hunneberg, där skogen varit mycket hårt ansatt av älgskador. Olika sorters vide har planterats och ekar har friställts i tät skog. Projektet har nu börjat ge resultat i form av minskade älgskador på tallar.

Enligt kommittémotion 2002/03: MJ332 (v) bör riksdagen begära att regeringen kommer med förslag på hur man skall öka de skogsvårdande åtgärderna i svenskt skogsbruk, för att säkra ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Enligt Riksskogstaxeringen (år 2000) är det svårt att få fart på röjningarna. Generellt röjs knappt 30 % av det röjningsbehov som finns. Under de senaste åren har enligt motion 2002/03: MJ453 (s) skötseln av en del av våra skogar försämrats. Vissa skogsägare försummar att röja skogen, vilket leder till att återväxten i skogen blir mindre. Enligt kommittémotion 2003/04: MJ22 (v) yrkande 2 bör regeringen återkomma med förslag om ett effektivt system så att återplantering, gallring och röjning sker på ett tillfredsställande sätt. Skogsvårdsstyrelserna bör öka kontakterna med skogsägarna. Folkpartiet anför i motion 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 4 att regeringen bör återkomma med konkreta förslag på åtgärder avseende återbeskogning och röjning. Återbeskogning bör ske på sätt som lagen föreskriver. Större krav bör kunna ställas på skogsägarna att så sker. När det gäller röjning finns ett stort behov av att den ökar. Det krävs enligt motionerna 2003/04: MJ259 (s) och 2003/04: MJ262 (s) kraftfulla åtgärder för att öka de skogsvårdande insatserna. Krav på gallring och röjning bör införas i skogsvårdslagen.

Skogens potential inom bioenergiområdet bör enligt kommittémotion 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 2 belysas i den framtida uppföljningen av skogspolitik. I dag används endast 8–10 % av skogens rest- och biprodukter till energiproduktion. Denna andel borde på sikt kunna öka. I kommittémotion 2003/04: MJ26 (c) yrkande 2 anförs att bioenergins betalningsförmåga inte får försämrats, då det påverkar skogsägarens möjlighet att göra klengallring eller röjning med ekonomiskt rimliga villkor. En förbättrad ekonomi i röjningar och tidiga gallringar kommer med säkerhet att öka aktiviteten i denna typ av bestånd.

Konflikter mellan rennäring och skogsbruket kan enligt kommittémotion 2003/04: MJ23 (m) yrkande 6 synas oundvikliga. Samverkan på grundval av utbildning, rådgivning och bra planeringsunderlag är viktigt. Det är bra om ökad samverkan kommer till stånd.

Regeringen bör enligt kommittémotion 2003/04: MJ409 (kd) yrkande 8 lägga fram förslag till ändring av jordförvärvslagen i syfte att bevara balansen mellan olika ägarkategorier. Kristdemokraterna har under flera år påtalat vikten av att bevara principen om upprätthållande av den nuvarande balansen mellan olika ägarkategorier i fråga om innehav av lantbruksfastigheter. Ett utredningsförslag med denna innebörd överlämnades till regeringen år 2001 (SOU 2001:38).

I motionerna 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 7, 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 3, 2003/04:MJ233 (kd), 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 9, 2003/04:MJ412 (c) yrkande 9, 2003/04:MJ431 (fp) yrkande 15 och 2003/04:MJ444 (s) efterlyses åtgärder för att förhindra problem kring återplanteringar vid handel med skogsfastigheter, s.k. skogsklippare. För att försäkra sig om att skogen inte utarmas vid avverkning måste ett bättre instrument till för att tillförsäkra återplantering. Trots att regeländringar i skogsvårdslagen gjorts under senare år, anser motionärerna att problemet med oansvarigt skogsbruk inte förhindras på ett tillfredsställande sätt. Skogsvårdslagen bör ändras för att förhindra oseriöst skogsbruk i form av s.k. klipper.

En utredning bör enligt motion 2003/04:MJ220 (c) tillsättas för att föreslå skärpningar av jordförvärvslagen och skogsvårdslagen för att minska det s.k. skogsklipperiet. Regeringen bör enligt kommittémotion 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 10 lägga fram förslag till ändring av jordförvärvslagen så att det inte blir tillåtet för köparen att avverka skog innan köpet vunnit laga kraft eller förvärvstillstånd erhållits. I avvaktan på att ett förvärvstillstånd prövas bör det enligt kommittémotion 2003/04:MJ412 (c) yrkande 8 införas regler som förhindrar avverkning innan beslutet vunnit laga kraft.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder vid föryngring av skog samt betesskador av klövvilt m.m.

Ett hållbart skogsbruk förutsätter att vi kan bevara skogsekosystemens biologiska mångfald och värna skogens sociala värden och kulturmiljövärden samtidigt som skogen skall ge en acceptabel ekonomisk avkastning. I vissa fall krävs det anpassningar av skötselmetoder för att detta skall kunna uppnås. I dagsläget förekommer det av ekonomiska och produktionsmässiga skäl nästan enbart trakthyggesbruk som föryngringsmetod kombinerat med miljöhänsyn på avverkningsytan. Forskning kring andra skogsskötselformer pågår enligt skrivelsen, men kunskaperna är fortfarande begränsade. Alternativ till kalhyggesföryngringar kan vara aktuellt t.ex. i områden där man har skäl att behålla ett kontinuerligt trädskikt, t.ex. områden av särskild betydelse för friluftslivet. Det finns i Sverige endast mindre arealer skog som aldrig tidigare varit kalavverkad. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att arbeta vidare med frågan om andra skogsbruksmetoder än trakthyggesbruk för dessa ändamål.

Utvärderingen av skogspolitikens effekter som presenterades i januari 2002 visar på en försämring av föryngringsresultaten sedan förra utvärderingen. Resultaten visar att endast 74 % av den föryngringsavverkade arealen uppfyller skogsvårdslagens krav. Detta är signifikant sämre jämfört med den återväxtinventering som genomfördes 1996–1998 för avverkningar utförda 1989–1992 då 82 % av arealen var godkänd enligt skogsvårdslagens krav. Resultaten visar, liksom vid tidigare utvärdering, att plantering gav en större andel godkänd areal. Markberedning förbättrade resultaten påtagligt. Betydande arealer föryngras senare än vad skogsvårdslagen kräver. Mer än 10 %

av befintlig kalmarsareal vid slutet av 1990-talet hade varit obeskogad i mer än 10 år. Det står helt klart att återväxtresultaten inte når upp till skogsvårdslagens krav. Utskottet instämmer i att detta är allvarligt eftersom dåliga skogsförnyringar äventyrar den framtida virkesförsörjningen både när det gäller kvantitet och kvalitet. Det är därför helt nödvändigt att åstadkomma förbättrade resultat.

Förnyringsavverkning är den skogsbruksåtgärd som mest påtagligt förändrar skogsekosystemet. I samband med avverkning fattas beslut om vilka förnyringsåtgärder som skall vidtas, vilken miljöhänsyn som skall tas och hur åtgärderna skall genomföras. Plantering är en skogsbruksåtgärd som den största delen av skogsägarkåren utför själv. I dessa situationer är många skogsägare i behov av råd. Undersökningar har visat att rådgivning och information påverkar skogsägarna och leder till åtgärder i överensstämmelse med de skogspolitiska målen. Utvärderingen av skogspolitiken visar också på en ökad sannolikhet för goda förnyringsresultat och bättre miljöhänsyn om skogsvårdsstyrelserna gjort fältbesök före avverkning och tagit kontakt med skogsägaren eller dennes ombud. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med regeringen att det är viktigt att skogsvårdsorganisationen även fortsättningsvis kan behålla kontakten med skogsägarna före förnyringsavverkning för att komma till rätta med bristerna när det gäller förnyringsmetoder, trädslagsval och miljöhänsyn. Det är också nödvändigt att så långt det är möjligt hitta metoder och rutiner som effektiviserar arbetet. Skogsstyrelsen vill pröva någon form av återrapportering från skogsägarna till myndigheten efter utförda förnyringsåtgärder. Med ett sådant förfarande kan fältbesöken i högre grad inriktas på objekt där återväxtåtgärder inte utförts och därmed öka effektiviteten i tillsynsarbetet.

Flera fall av skogsskador under senare år, främst tallmätarangrepp, skador på ek och angrepp av svampen *Gremmeniella* på tall, understryker vikten av att det finns möjlighet att engagera forskare för särskilda vetenskapliga undersöknings- och utredningsinsatser som inte finansieras via forskningsråden. Vid sådana skogsskador behövs snabba insatser för att utreda orsaker, följa utvecklingen och ge råd om åtgärder. Utskottet anser i likhet med regeringen att Skogsstyrelsen bör kunna disponera en mindre del av sitt myndighetsanslag för att initiera undersökningar och utredningar som följer av ansvaret som sektorsmyndighet. Det anförda bör i allt väsentligt tillgodose syftet med motion 2002/03: MJ207 (c) yrkande 1. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Älg och rådjur orsakar betydande skador på plant- och ungskog, på många håll med stora ekonomiska förluster för markägarna som följd. Senaste återväxttaxeringen visar att över 15 % av arealen underkända återväxter skulle ha varit godkända om inte klövviltets bete skadat eller dödat huvudplantorna. Data från riksskogstaxeringen visar att arealen ungskog med hög frekvens svåra skador har ökat under senare delen av 1990-talet. Dagens skador kan få stora negativa ekonomiska konsekvenser om 50–70 år.

Även från naturvårdssynpunkt är det omfattande klövviltsbetet ett problem. Vissa för biologisk mångfald värdefulla och för klövviltet begärliga lövträdslag betas för hårt. Detta påverkar skogsägarnas val av trädslag vid föryngring. Skogsägare planterar ofta gran på tallmarker eftersom granen är mindre utsatt för bete än tallen. Detta leder på sikt till mindre variation i landskapet. Miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om förstärkt biologisk mångfald, innebär att arealen mark föryngrad med lövskog skall öka och att arealen äldre lövskog skall öka med minst 10 %. Med dagens betetryck är det i många områden inte möjligt att få upp ett lövträdsbestånd med önskvärd trädslagsammansättning om man inte hägnar in föryngringen till mycket höga kostnader för markägaren.

Som anförs i skrivelsen är betesskador av klövvilt ett problem. Rönn, sälg, ek och asp är samtliga begärliga betesväxter som också har stor betydelse för biologisk mångfald i skogen. Utvärderingen visar att återväxten av dessa arter hämmas i stora delar av landet på grund av viltbetet.

Naturvårdsverket är den myndighet som har det övergripande ansvaret för viltförvaltningen. Viltvårdens intressen vägs mot allmänna och enskilda intressen, t.ex. jakt och andra naturupplevelser. Viltförvaltningen styrs av jaktlagstiftningen.

När det gäller älgjakt har politiken under 1990-talet inneburit en avreglering och ett ökat ansvar för skogsägare och jägare att i samverkan på lokal nivå åstadkomma en balans mellan älgstammarnas storlek och fodertillgången. Dagens älgutdelning bygger i huvudsak på de beslut som fattas i lokala samrådsgrupper och viltvårdsnämnder där olika intressenter finns representerade. Ansvaret för balans i viltstammarna har alltså i högre utsträckning lagts på markägare och jägare. Det kan enligt skrivelsen konstateras att stammarna av klövvilt i många områden är för stora i relation till vad som är en acceptabel skadenivå för skogsbruket och från naturvårdssynpunkt för bevarande av biologisk mångfald. Samråden har alltså inte fungerat som det var tänkt. Det motverkar skogspolitikens mål när det gäller t.ex. föryngringsresultat, en uthålligt god avkastning och trädslagsval för ökad biologisk mångfald. Utskottet instämmer i att betesskadorna av klövvilt därför måste minskas. Det är angeläget att utformningen av nyttjanderättsavtal mellan markägare och jägare om jakt utformas på ett sådant sätt att jägaren bedriver jakt i en sådan omfattning att viltskadorna av markägaren bedöms som acceptabla. Regeringen avser att ge Naturvårdsverket som ansvarig myndighet i uppdrag att tillsammans med Skogsstyrelsen utvärdera det lokala samrådsförfarandet och ge förslag till hur detta förfarande kan utvecklas för att balans mellan olika intressen skall uppnås. I ett sådant uppdrag kommer det att ingå att peka på eventuella ändringar som kan behövas i lagstiftningen för att samrådsförfarandet skall fungera bättre.

Utskottet instämmer i att det är viktigt att skogsägare och jägare i de lokala samråden har korrekt information om betesskadornas omfattning för att meningsfulla resonemang om acceptabla betesnivåer skall kunna föras. Syste-

matiska och kontinuerliga inventeringar som belyser viltstammarnas storlek och betetryck är således nödvändiga. Utskottet föreslår att motion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 2 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Röjning och gallring av skog

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motioner (s, fp, v) om att det är angeläget att de skogsvårdande insatserna är tillräckligt stora. Som anförs i skrivelsen slopades skogsvårdslagens krav på röjning och gallring genom 1993 års skogspolitiska beslut. Motivet var att möjliggöra den framtida variation i skogarna som av flera skäl ansågs som angelägen. Under 1980-talet röjdes i genomsnitt 275 000 hektar om året enligt riksskogstaxeringen. I början av 1990-talet minskade den årligen röjda arealen kraftigt för både privata och övriga ägare till ca 130 000 hektar per år, en nivå som gällde under större delen av 1990-talet. Skogsstyrelsen bedömer det totala röjningsbehovet för perioden 2000–2005 till mer än 2,5 miljoner hektar, vilket innebär en årlig röjningsareal på mer än 380 000 hektar. För 2000 redovisas en röjd areal på något mindre än 200 000 hektar. Arealen ungskog med akut röjningsbehov har alltså ökat kraftigt under senare delen av 1990-talet.

Öröjda skogar ger enligt skrivelsen klena gallringsbestånd, vilket leder till högre avverkningskostnader. Om inte röjningsaktiviteten ökar finns det risk för att gallringar inte kommer att kunna utföras med lönsamhet i framtiden. Genom att röja kan man till stor del forma den framtida trädslagsblandningen och virkeskvaliteten. Vid röjning kan också hänsyn till andra värden grundläggas, såsom natur- och kulturmiljövärden, rennäring, landskapsbild och viltbete, förutsatt att röjningen utförs på rätt sätt.

I skrivelsen anförs att röjning hör till de åtgärder som skogsägarna till största delen utför själva. Endast 12 % av de privata skogsägarna anlitar regelmässigt entreprenör för röjningen. Behovet av rådgivning riktad direkt till skogsägare kring röjningsfrågor är därför stort. Skogsnäringen arbetar på olika sätt med denna fråga. Skogsägareföreningarna planerar t.ex. regionala satsningar i samarbete med skogsvårdsorganisationen för att öka röjningsaktiviteten.

Röjning och gallring är led i det kommersiella, konkurrensutsatta skogsbruket. Utskottet anser i likhet med regeringen att det därför inte är aktuellt att subventionera dem med statliga medel. Röjningarna bör öka i omfattning i syfte att säkerställa framtida lönsamhet och god virkeskvalitet samt för att bidra till en ökad lövandel. Utskottet föreslår att motionerna 2002/03:MJ332 (v), 2002/03:MJ453 (s), 2003/04:MJ22 (v) yrkande 2, 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 4, 2003/04:MJ259 (s) och 2003/04:MJ262 (s) lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Skogs- och miljöredovisning m.m.

Skogsägarna har på olika sätt informerats om att en skogs- och miljöredovisning måste finnas för brukningsenheten. Någon utvärdering av bestämmelsen har inte kunnat göras eftersom skyldigheten inträdde vid utgången av 2002.

Dock kan följande framhållas. Studier har visat att skogsägare som har en skogsbruksplan är mer aktiva i sin skogsskötsel än de som saknar skogsbruksplan. Utvärderingen av skogspolitiken visar att många kända nyckelbiotoper avverkas och att fornlämningar skadas och att detta i många fall beror på bristande kunskaper hos skogsägaren eller den som utför skogsvårdsåtgärden. Utskottet instämmer i att Skogsstyrelsen tillsammans med andra berörda myndigheter inom de närmaste åren bör utvärdera om verktyget skogs- och miljöredovisning fungerar som det är avsett.

När det gäller frågan om skogens potential inom bioenergiområdet vill utskottet redovisa att (jfr bet. 2003/04:NU3) Energimyndigheten i rapporten om forskning och utveckling inom energiområdet (ER 5:2003) gör en uppföljning av satsningarna på forskning och utveckling. För utvecklingsområdet Uthållig produktion av biobränslen framhålls att Sverige är ledande i forskning om och utveckling av bioenergens miljö och kretslopp, askåterföring, ekologiska och tekniska restriktioner för skogsbränslepotential samt miljömässiga och ekonomiska förutsättningar för energiproduktion i intensivodlad skog. För en fortsatt expansion av användningen av skogsbränslen och energigrödor behöver hela systemen vidareutvecklas mot ökad kostnadseffektivitet, menar Energimyndigheten. Fortsatt forskning och utveckling har stor betydelse för att bioenergin skall expandera på marknaden, sägs det i rapporten. Samtidigt framhålls det att även miljövärdering, politiska ställningstaganden och regelverket på både nationell och internationell nivå är av stor vikt.

Miljö- och jordbruksutskottet har vidare inhämtat att regeringen genom beslut den 11 juni 2003 uppdrog åt Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) att analysera de ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för en fortsatt ökad användning av biobränslen i Sverige. Förutsättningarna för en positiv utveckling för de sektorer av näringslivet som för sin verksamhet är beroende av skogen som råvara skall studeras. En samhällsekonomisk analys av skilda strategier för vidareförädling av skogsråvaran, inklusive användning för energiändamål, skall göras. Möjligheter till regional utveckling skall beaktas i en analys av de beräknade samlade behoven av skogsråvara. I sammanhanget bör också beaktas de eventuella restriktioner för skogsbruket som den ökande naturreservatsavsättningen kan utgöra. Förutsättningarna för att stimulera aktiviteter i skogsbruket för att öka uttag av biobränsle bör analyseras och förslag till åtgärder lämnas. I uppdraget ingår att granska och analysera tillgänglig information om ersättning av fossila bränslen och att bedöma bioenergens framtida roll i energisystemet. Bioenergin bör inte ses enbart ur nationellt perspektiv utan även i perspektivet av dels en europeisk marknad för bioenergibaserade energitjänster samt handel med biobränslen, dels förutsättningarna för utveckling av transocean handel med biobränslen. Betydelsen av och möjligheten till import av skilda typer av biobränslen bör studeras. Även analys av möjligheter och restriktioner för en ökad användning av biobränslen från jordbrukssektorn ingår i uppdraget. SLU skall samråda med berörda myndigheter och eftersträva en bred samverkan med relevanta

branschföreträdare. SLU bör lämna förslag till åtgärder. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2004. Utskottet föreslår att motionerna 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 2 och 2003/04:MJ26 (c) yrkande 2 i avvaktan på resultatet av den fortsatta beredningen lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Hänsyn till rennäringens intressen

Rennäringspolitiska kommittén presenterade i november 2001 betänkandet (SOU 2001:101) En ny rennäringspolitik där bl.a. vissa ändringar i skogsvårdslagen föreslås. Utredningen har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I skrivelsen anförs att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med ett ställningstagande till kommitténs olika förslag.

I skogsvårdslagen finns reglerna om hänsyn till rennäringen i 20, 21 och 31 §§. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken visar att 20 §, som behandlar skyldighet att samråda med berörd sameby innan större avverkningar inom året-runt-markerna sker, har en god efterlevnad och att samebyarna regelmässigt bereds tillfälle till samråd. I 21 § anges när tillstånd till avverkning inte får ges och vilken hänsyn som skall tas till rennäringen. Enligt utvärderingen har skogsvårdsstyrelsen inte vid något tillfälle nekat tillstånd till avverkning med stöd av denna paragraf. Däremot har det beslutats om vilken hänsyn som skall tas. I 31 § anges vilken hänsyn som skall tas till rennäringen vid skötsel av skog inom hela renskötselområdet.

Som anförs i skrivelsen krävs för att nå samförståndslösningar mellan skogsbruk och rennäring kunskaper, förståelse och förtroende mellan näringarna. Organisationsförändringar och personalförändringar inom både rennäringen och skogsbruket under senare delen av 1990-talet har medfört ett förnyat utbildningsbehov.

I skrivelsen redovisas att sedan länge genomförs samråd mellan skogsbruk och rennäring innan skogsbruksåtgärder vidtas. I början av 1980-talet fick skogsvårdsstyrelsen en mer påtaglig roll i samråden. Under den senaste 10-årsperioden har samråden successivt utvecklats. I dag genomförs samråd regelmässigt mellan storskogsbruk och rennäring. Skogsvårdsstyrelsens medverkan har dock minskat påtagligt. Storskogsbruket anser att man i vissa områden får avstå från för många planerade avverkningar efter samråd med rennäringen. Samrådsförfarandet har också på vissa håll kritiserats av rennäringens företrädare för att vara mer av information än samråd. Rennäringspolitiska kommittén föreslår i sitt betänkande att samråden skall utvidgas till att gälla hela renskötselområdet. Som anförs i skrivelsen finns det av dessa skäl ett stort behov av att vidareutveckla rutiner för samråd. Skogsvårdsorganisationen är beredd att ta en mer aktiv roll i samråden, vilket också efterfrågas av rennäringen. Utskottet anser i likhet med regeringen att detta är angeläget. Att utveckla samverkan mellan skogsbruk och rennäring, bl.a. genom utveckling av samrådsförfarandet och utbildning, är en del av skogsvårdsorganisationens arbete med rådgivning, utbildning och information.

Vidare redovisas i skrivelsen att miljöcertifiering av skogsbruk har varit positivt för skogsbrukets hänsyn till rennäringsen. Storskogsbrukets certifiering har enligt utvärderingen medfört att man är mer lyhörd för rennäringsens synpunkter vid samråden, framför allt när det gäller markberedning på lavrika marker. Utskottet föreslår att motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder

I början av 1990-talet uppmärksammades i massmedier ett antal fall av s.k. exploaterande fastighetsförvärv, vilket innebär fall där en skogsfastighet förvärfas för att sedan snabbt avverkas och säljas vidare utan att återväxtåtgärder är genomförda. Förhållandet sattes i samband med den då genomförda liberaliseringen av jordförvärvslagen, vilken öppnade för nya kategorier av fastighetsköpare som i vissa fall inte hade tillräckliga kunskaper om skogliga förhållanden eller förankring i skogsnäringsen.

Regeringen beslutade år 1998 på riksdagens anmodan om en utredning med uppgift att se över jordförvärvslagstiftningen i sin helhet. I utredningens betänkande (SOU 2001:38) gjordes bedömningen att skärpningar i tillämpningen av i första hand skogsvårdslagen men också av fastighetsbildningslagen borde på ett effektivare sätt än en skärpt jordförvärvslag bidra till att fastighetsförvärv i framtiden inte kommer att stå i strid med de skogspolitiska målen. Utredaren ansåg bl.a. att en mer aktiv och konsekvent tillämpning av 36 § skogsvårdslagen (1979:429) om säkerhet för återväxtåtgärder i dessa fall borde kunna ge ett gott resultat i återväxtsammanhang. Utredningen har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Om en avverkning leder till förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning får skogsvårdsstyrelsen enligt 36 § skogsvårdslagen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna. Efter en ändring i skogsvårdslagen i enlighet med 1997 års proposition (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99:MJU3, rskr. 1998/99:32) om uppföljning av skogspolitiken får avverkning påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen. Som anförs i skrivelsen avser säkerheten ytterst att täcka de kostnader en skogsvårdsstyrelse får om den blir tvungen att själv utföra återväxtåtgärderna. De säkerheter för återväxtåtgärder som ställs förfaller vid överlåtelse av en fastighet. Vid fall av exploaterande förvärv har detta förhållande utnyttjats genom att det har varit möjligt att köpa en skogsfastighet, ställa säkerhet för återväxtåtgärder och göra stora avverkningar men därefter sälja fastigheten och få säkerheten tillbaka. Bland annat mot denna bakgrund har frågan om det är möjligt att binda säkerheten till fastigheten vid en överlåtelse aktualiserats.

Regeringen uppdrog den 27 juni 2002 åt f.d. justitierådet Staffan Vängby att utvärdera möjligheten och konsekvenserna av att knyta säkerhet för återväxtåtgärder enligt 36 § skogsvårdslagen till fastigheten. Uppdraget redovisades för regeringen i augusti 2002. Utredaren konstaterar att problemet inte synes vara kvantitativt stort. Jämfört med antalet säkerheter som ställts är det

ett litet antal fall som kan betecknas som missbruk. Dock anser utredaren att förfarandet bör motverkas eftersom det bl.a. förstör för andra som skulle ha haft möjlighet att bedriva ett långsiktigt skogsbruk. Utredaren anser att det inte är möjligt att i egentlig mening knyta säkerheten till fastigheten. Utredaren föreslår i stället att säkerheten får stå kvar hos skogsvårdsstyrelsen och att säljaren och köparen vid en överlåtelse får förhandla om hur kostnaderna skall fördelas dem emellan. Utskottet anser i likhet med regeringen att exploaterande fastighetsförvärv bör motverkas eftersom förfarandet inte hör hemma i ett ansvarsfullt skogsbruk enligt skogspolitikens intentioner. En skärpning av bestämmelserna om säkerheter kan vara en åtgärd i den riktningen. I skrivelsen redovisas att utredarens förslag behöver analyseras ytterligare. För att exploaterande fastighetsförvärv skall motverkas måste också andra åtgärder övervägas. I första hand bör en mer stringent tillämpning av existerande lagstiftning tillämpas.

När det gäller skogsvårdslagen konstaterar utredaren att tillämpningen av bestämmelsen om säkerheter när det gäller att besluta om när säkerhet skall ställas varierar mellan olika skogsvårdsstyrelser. Utskottet instämmer i att skogsvårdsorganisationen bör arbeta för en enhetlig tillämpning av bestämmelsen om säkerheter.

Under våren 2003 tillsattes en arbetsgrupp i Regeringskansliet för att bereda utredarens förslag vidare, syftande till att hitta en effektiv och praktisk modell för ställande av säkerhet som fungerar även vid ändrade förhållanden för fastigheten som t.ex. ägarbyte, och för att analysera möjliga vägar att motverka exploaterande fastighetsförvärv. I arbetsgruppen har företrädare för Justitiedepartementet, Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet samt Skogsstyrelsen deltagit.

I departementspromemorian (Ds 2004:15) Tillstånd vid förvärv av lantbruksegendom i glesbygd föreslås att den tid en person måste ha varit bosatt i glesbygd inom den kommun där fastigheten är belägen för att kunna göra tillståndsfria förvärv förlängs från sex månader till ett år samt att möjligheten att undgå tillståndspflicht genom att göra bosättningsåtagande på fastigheten tas bort. I stället föreslås att den som kan göra sannolikt att han avser att bosätta sig på fastigheten eller att förvärvet kommer att främja sysselsättningen på orten inte skall vägras tillstånd. Promemorian kompletterar Jordförvärvsutredningens betänkande Ägande och struktur inom jord och skog (SOU 2001:38).

Skogsstyrelsen har efter diskussioner i arbetsgruppen inkommit med ett reviderat förslag till ändringar i skogsvårdslagen och jordförvärvslagen i syfte att motverka exploaterande fastighetsförvärv.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan under 2004. De frågor som tas upp i motionerna 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 7, 2003/04: MJ25 (kd) yrkande 3, 2003/04: MJ220 (c), 2003/04: MJ233 (kd), 2003/04: MJ409 (kd) yrkandena 9 och 10, 2003/04: MJ412 (c) yrkandena 8 och 9, 2003/04: MJ431 (fp) yrkande 15 och 2003/04: MJ444 (s) bör lämnas utan

vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av övervägandena i Regeringskansliet. Även motion 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 8 bör i avvaktan på resultatet av pågående beredning lämnas utan vidare åtgärd.

Skogspolitikens medel – områdesskydd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört och avstyrker motioner om avsättning av mark för naturvårdsändamål (m, kd, c), naturvårdsavtal (fp, c), frivilliga avsättningar av mark (kd, c), ökat inslag av lövträd (v, mp), juridisk hjälp (kd) och biotopskydd (fp, kd, v, c).

Jämför reservationerna 24 (c), 25 (v), 26 (kd), 27 (fp), 28 (kd), 29 (c), 30 (fp, v) och 31 (kd).

Skrivelsen

Sverige har genom FN:s konvention om biologisk mångfald åtagit sig att bevara ekosystem och livsmiljöer och att återställa livskraftiga populationer av arter i deras naturliga miljöer. På europeisk nivå utgör EG:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv (79/409/EEG och 92/43/EEG) grunden för ett europeiskt nätverk av ekologiskt sammanhängande skyddade områden, det s.k. Natura 2000.

Skydd i olika former för att bevara biologisk mångfald och kulturmiljövården i skogen och den generella hänsynen till natur- och kulturmiljön utgör basen för bevarandet av biologisk mångfald i skogslandskapet. Bevarande kan ske både på markägarens eget initiativ och genom myndighetsbeslut av olika slag. De starkaste bestämmelserna om områdesskydd finns i miljöbalken. Dessa avser nationalpark, naturreservat, kulturreservat och biotopskyddsområden. Både arealen formella avsättningar enligt miljöbalken och arealen frivilliga avsättningar har ökat under 1990-talet. Med stöd av skogsvårdslagen finns det möjlighet att förbjuda avverkning i fjällnära skog om avverkningen är oförenlig med intressen av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården. I samtliga dessa fall gäller att ersättning lämnas om pågående markanvändning inom berörd del av fastighet avsevärt försvåras. Enligt skogsvårdslagen är det vidare förbjudet att utan tillstånd omföra en ädellövskog till barrskog eller annan lövskog. Statsbidrag lämnas för vissa skötselåtgärder i ädellövskogen.

För föryngringsavverkning i sådana områden som regeringen har förordnat som svårföryngrad skog eller skyddsskogar krävs det tillstånd av skogsvårdsstyrelsen. I svårföryngrade områden i Norrland och Dalarna får tillstånd inte ges till avverkning på mark som producerar mindre än en kubikmeter om året per hektar, s.k. skogliga impediment. Skogliga impediment större än 0,1 hektar har också ett allmänt skydd enligt föreskrifterna till skogsvårdslagen. Inte

heller får tillstånd ges till avverkning för att bygga skogsbilväg i svårföringrad skog och skyddsskog om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den. Dessa förbud kan inte ligga till grund för ersättningsanspråk eftersom de inte inskränker skogsbruk som är pågående markanvändning.

Med stöd av miljöbalken kan det förordnas om samrådsplikt för arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Denna möjlighet har t.ex. tillämpats av vissa skogsvårdsstyrelser när det gäller byggande av skogsbilvägar i områden med höga naturvärden och kan bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker, delmålet om att minimera skador på värdefulla våtmarker.

Vid utgången av år 2000 fanns det 872 000 hektar produktiv skogsmark avsatt som naturreservat eller nationalpark. Under år 2001 slöts avtal om förvärv eller intrångsersättning för ytterligare 12 000 hektar. Detta utgör 3,7 % av den produktiva skogsmarksarealen. Därtill kommer naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Totalt uppgick arealerna av dessa vid utgången av år 2002 till 16 588 respektive 8 394 hektar, varav 5 229 respektive 2 220 hektar tillkom under år 2002. Den sammanlagda utbetalda ersättningen för dessa uppgick till ca 422 miljoner kronor, varav 363 miljoner kronor för biotopskydd. Totalt anvisade staten för år 2001 ca 600 miljoner kronor för skydd av skog med stöd av miljöbalken (nationalparker, naturreservat, biotopskydd).

En stor del av ansvaret för att undanta skogsmark från virkesproduktion tas av skogsägarna själva genom frivilliga avsättningar. En del sker genom certifiering av skogsmarken, vilket bl.a. innebär krav på avsättning av mark för naturvårdsändamål. Enligt utvärderingen av skogspolitiken redovisar skogsbruket sammanlagt ca 810 000 hektar frivilliga avsättningar i hela landet, varav ungefär hälften av arealen på storskogsbrukets marker.

Miljöcertifiering av skogsbruk är en relativt ny företeelse. I slutet av 2003 är i Sverige drygt 10 miljoner hektar certifierade enligt det internationella systemet FSC och över 2 miljoner hektar enligt det europeiska systemet PEFC för i första hand familjeskogsbruket. Utvärderingen av skogspolitiken konstaterar att det är rimligt att tillskriva certifieringen en stor del av de frivilliga avsättningarna av skogsmark.

Sammanlagt är drygt 7 % av den produktiva skogsmarksarealen undantagen från virkesproduktion genom formella och frivilliga avsättningar. För år 2010 bedöms denna andel vara 8–9 % om beslutade mål uppnås.

Riksdagen antog år 1999 femton s.k. miljökvalitetsmål (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). År 2001 beslutades om delmål till de övergripande miljökvalitetsmålen i enlighet med propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). Dessa mål skall bilda utgångspunkt för ett system med mål- och resultatstyrning av samhällets miljöarbete. Skogsbruket berörs främst av målet Levande skogar, men även av andra mål som Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Myllrande våtmarker. När det gäller långsiktigt skydd av skogsmark, som är ett delmål under Levande skogar, gäller att ytterligare 900 000

hektar skyddsvärd skogsmark, räknat från 1998, skall undantas från virkesproduktion till 2010. Av dessa skall 400 000 hektar bli formellt skyddade, 320 000 hektar som naturreservat, 30 000 hektar som biotopskydd och 50 000 hektar som naturvårdsavtal. Ökningen av formellt skyddad produktiv skogsmark från år 1992 till år 2010 blir då ca 60 %. Därtill kommer det lagstadgade skyddet av skogliga impediment som omfattar 4 100 000 hektar men som inte ingår i delmålet.

Skogsstyrelsen är huvudansvarig för uppföljningen av miljökvalitetsmålet Levande skogar. Ansvaret för att genomföra delmålet om ett långsiktigt skydd av skogsmark delas av Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Naturvårdsverket och länsstyrelserna har huvudansvaret för arbetet med naturreservat. Skogsvårdsorganisationen har ansvaret för naturvårdsavtal och biotopskyddsområden.

Motionerna

En översyn bör enligt motion 2002/03:MJ210 (c) göras av bestämmelserna för bevarande av skyddsvärda biotoper. För den mindre och medelstora företagaren eller markägaren kan det som staten bedömer vara ett mindre intrång vara av stor betydelse för markägarens fortsatta verksamhet. Enligt motion 2002/03:MJ219 (kd) yrkande 4 bör ett årligt markarrende erbjudas när areal ges biotopskydd. Ett område som ges biotopskydd innebär ett intrång på fastigheten. Det påverkar inte bara den direkta avkastningen utan också den mer långsiktiga vid en eventuell försäljning. I kommittémotion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 3 anförs att biotopskydd bör kunna införas på arealer upp till 20 hektar. Skyddsvärda områden med en areal på mellan 5 och 20 hektar faller mellan de skyddsformer som i praktiken finns i dag. Även enligt kommittémotion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 9 bör regeringen snarast återkomma med förslag på vad som bör göras för att undvika att områden på 5–20 hektar hamnar mellan biotopskydd och reservatsansvar.

Enligt motion 2002/03:MJ219 (kd) yrkande 2 bör en markägare beredas möjlighet till "second opinion" av nyckelbiotopsinventering på myndighetens bekostnad. Ett stort inslag av konsultarbete har gett olika inventeringsresultat på olika arealer. Den enskilde inventerarens inställning har uppenbarligen stor betydelse. I motionens yrkande 3 anförs att markägaren bör ha rätt till juridisk hjälp under samrådsförfarandet.

I partimotion 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 27 anförs i fråga om frivilliga avsättningar av mark att det är viktigt att slå fast att det är skogsägaren som definierar frivilliga avsättningar av mark.

Enligt kommittémotion 2002/03:MJ425 (kd) yrkande 6 bör regeringen låta utreda värdet av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark. Utifrån resultaten av bl.a. den omfattande nyckelbiotopsinventeringen och nya kunskaper bör en värdering göras av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark för att klarlägga att de statliga medlen används till avsättning av det mest skyddsvärda.

Enligt kommittémotion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 7 bör Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket få i uppdrag att återkomma med förslag om hur inslaget av lövträd i skog skall öka, om möjligt i kombination med ökande rovdjurstammar. Sverige har enligt motion 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 2 ett internationellt ansvar att bevara de rika miljöer som ädellövskogarna utgör för eftervärlden. Vi behöver även mer kunskap om hållbart brukande av ädellövskogar, lövskogar och blandskogar.

Den framtida tillgången på skogsråvara bör enligt kommittémotion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 4 finnas med i bedömningen av behovet av avsättning av skog för naturvårdsändamål. Det är också viktigt att ny kunskap om till exempel arters förekomst tillåts påverka också redan bildade områden. I kommittémotion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 4 anförs i fråga om inventering och avsättning av skyddad skogsmark att inventeringsarbetet bör koncentreras på de skogar där avverkningstillstånd söktes.

I fråga om civilrättsliga avtal med markägarna för att skapa utrymme att kombinera skogens olika värden och intressen anför Folkpartiet i motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 6 att reservatsbildningar behövs men att frivilliga överenskommelser i många fall kan vara en snabbare och likvärdig väg för att skydda vissa områden.

En mer flexibel linje bör enligt kommittémotion 2003/04:MJ26 (c) yrkande 4 användas vid förvaltning av stora skogsområden där brukande kombineras med förstärkt rådgivning. Centerpartiet hävdar att statens strategi måste vara att det blir staten som släpper till mark för storreservaten. Vid sidan av dessa storreservat kan modellen med s.k. LEKO-områden användas i områden där det utvecklats stora naturvärden vid småskaligt skogsbruk. Vidare anförs i motionens yrkande 5 att den vinnande tanken om frivilliga avsättningar måste bibehållas i skogspolitiken. Både riktlinjer och tillämpningsområde för naturvårdsavtal bör enligt motionens yrkande 6 ses över. Det är högst olyckligt att staten i miljömålet Levande skogar binder upp sig för hur stora arealer som skall avsättas som reservat respektive med stöd av naturvårdsavtal. Dynamiken i naturen och det reella skötselbehovet i objekt som avsätts talar för en övergång till naturvårdsavtal. I fråga om prioriteringen anförs i motionens yrkande 7 att en s.k. centertrappa kan användas för att förtydliga i vilken ordning motionärerna helst ser att olika förvaltningsformer av natur- och kulturvärden inom skogsbruket bör användas. Centertrappa för skogens bevarande innebär i första hand kontakt och samråd med markägaren, i andra hand frivilliga skötselavtal eller förvaltningsavtal med markägaren, i tredje hand erbjudande om bytesmark till markägaren och slutligen inlösen av mark.

Enligt motion 2003/04:MJ412 (c) yrkande 4 bör berörda myndigheter i första hand försöka finna alternativa skyddsformer i samverkan med markägaren. Centerpartiet anser att man måste ha en vidare syn på hur de värdefulla naturmiljöerna har uppkommit i kulturlandskapet. Utgångspunkten bör enligt motionens yrkande 6 vara att skyddande av enskilt ägd skog skall ske i samråd med ägaren. Vidare anförs att det bör vara obligatoriska samråd mel-

lan myndigheter och markägare vid inventering av markområden. Utan en öppen och bred dialog blir det enligt motionens yrkande 7 svårt att nå förståelse för eventuellt skydd av markområden.

Den skogliga reservatspolitiken bör enligt motion 2003/04:MJ415 (c) yrkande 1 analyseras bättre. Det är oroväckande när det framkommer uppgifter att Naturvårdsverket utan en tydlig strategi avser att köpa ännu fler stora skogsområden. Naturvårdsverket bör vidare enligt motionens yrkande 2 presentera en samlad strategi för bildandet av nya naturreservat. En samhälls-ekonomisk kalkyl för de skogliga reservatsbildningarna efterfrågas.

Utskottets ställningstagande

Det svenska skogsbruket har under 1990-talet utvecklats i rätt riktning när det gäller miljöarbetet. Trots den positiva utvecklingen återstår mycket arbete för att nå målen. Som anförs i skrivelsen måste takten i skyddsarbetet öka om miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark, skall nås. Fortsatta insatser för långsiktigt skydd av skogsmark är nödvändiga för att skogar med höga biologiska värden skall bevaras för framtiden. Skydd av skogsmark måste också i fortsättningen vara ett gemensamt ansvar för samhället och skogsbruket. Det är positivt att utvärderingens resultat indikerar att arealen av skogsägarna frivilligt avsatta hänsynsområden har goda förutsättningar att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark. Enligt utvärderingen bör dock värdet av frivilliga avsättningar tolkas med en försiktighet på grund av osäkerhetsfaktorer som biologiska kvaliteter och varaktighet över tiden. För naturvårdsavtalen ser förutsättningarna goda ut att nå målet till år 2010, dvs. att naturvårdsavtal sluts för ca 5 000 hektar årligen. Takten i avsättningarna för biotopskydd måste dock öka från för närvarande ca 2 000 hektar per år till 3 000 hektar per år för att målet skall nås till år 2010. Skogsstyrelsen konstaterar vad gäller bildande av naturreservat att under den första tredjedelen av målperioden, år 1999 t.o.m. år 2002 har ca 15 % av målet nåtts. Detta motsvarar en takt av förvärvad eller ersatt mark om ca 12 000 hektar per år.

För att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark, krävs det stora resurser. Utskottet instämmer i att det självklart är viktigt att dessa används så effektivt som möjligt. Redan i 1993 års skogspolitiska beslut redovisades behovet av en effektiv och flexibel användning av tillgängliga medel. Det innebär t.ex. att medlen bör prioriteras till skydd av objekt som ger störst nytta sett utifrån syftet att bevara biologisk mångfald. För att detta skall vara möjligt har man ansett det nödvändigt att de nationella målen för skydd av skog bryts ned till regional nivå eftersom behovet av att skydda skog ser olika ut i olika regioner. Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, skogsvårdsstyrelserna och länsstyrelserna arbetar tillsammans med andra berörda för att se hur behovet ser ut i respektive region och län. Detta ligger till grund för framtagande av regionala mål för skydd av skog.

Som anförs i skrivelsen är det en förutsättning för att kunna ta rationella beslut om vilka områden som kan behöva skydd i någon form att skogens naturvärden är kända. Skogsvårdsorganisationen har genomfört en nationell inventering och klassificering av värdefulla biotoper under perioden 1993–1998. Under år 2003 avslutas en kompletterande inventering. Skogsbolagen inventerar naturvärden på sina marker och skall vara klara under år 2003.

Naturvårdsverket har i januari 2004 till regeringen redovisat ett uppdrag att genomföra en naturvärdesbedömning av all statlig skogsmark (rapport 5339). Syftet är att sammanställa och bedöma den befintliga kunskapen om de statliga skogsmarkernas natur- och kulturvärden samt redovisa hur denna information skall hållas uppdaterad och tillgänglig. Uppdraget har genomförts i samverkan med skogsvårdsorganisationen, länsstyrelserna, Riksantikvarieämbetet, Sveaskog AB och övriga statliga skogsägare. Som anförs i skrivelsen finns därmed ett bra grundmaterial för urval och beslut om vilka områden som kan behöva särskilt anpassad skötsel eller skydd i olika form för att naturvärdena skall bevaras och utvecklas. Utskottet har inhämtat att utredningsresultatet bereds i Miljödepartementet.

I skrivelsen redovisas vidare att det behövs ytterligare naturvärdesinventeringar för att man skall kunna bedriva ett effektivt skyddsarbete framöver. Skälet härför är dels att gjorda inventeringar inte varit heltäckande, dels att kunskapsuppbyggnaden kring skyddsbehovet för olika arter och biotoper utvecklas. Ett exempel är behovet av bättre kunskap om vad som finns i de områden som hittills har skyddats, dvs. vad dessa innehåller för olika naturtyper och arter, inklusive livsmiljöer för arter. Naturvårdsverket har i oktober 2003 redovisat en plan för hur en nationell basinventering av skyddade områden, inklusive Natura 2000-områden, kan genomföras. Regeringen har i 2004 års regleringsbrev uppdragit åt Naturvårdsverket att särskilt redovisa en lägesbeskrivning av genomförandet av basinventeringen av skyddade områden samt natura 2000-områden.

Som anförs i skrivelsen finns det, även om kunskaperna om skogens biologiska mångfald har ökat, fortfarande stora kunskapsluckor bl.a. avseende vilka effekter olika skyddsmodeller har på bevarande av biologisk mångfald och hur långsiktig skötsel av skyddade områden skall utformas. Forskning om detta är angeläget för att man skall kunna arbeta med områdesskydd på ett så effektivt sätt som möjligt.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har i regleringsbrevet för år 2004 fått i uppdrag att tillsammans ta fram en gemensam fördjupad strategi för arbetet med områdesskydd (naturresevat och biotopskyddsområden) och naturvårdsavtal för särskilt värdefulla naturområden på skogsmark. En kostnadseffektiv måluppfyllelse av miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmål 1 Långsiktigt skydd av skogsmark, skall utgöra utgångspunkt för uppdraget. Strategin skall bl.a. belysa frågor som geografisk fördelning inom landet (län/regioner) och fördelning på olika skogsnaturtyper. Naturtypindelningen bör i huvuddrag vara densamma som den som avses användas i basinventeringen över skyddade områden. Vidare gäller att områdesskydd och natur-

vårdsavtal på skogsmark skall ses i ett landskapssammanhang. Det innebär att beröringspunkter med kompletterande bevarandeinsatser i skogslandskapet, t.ex. frivilliga avsättningar inom ramen för ekologisk landskapsplanering, gröna skogsbruksplaner och kommunala naturvårdsinsatser bör uppmärksammas. Arbetet skall utföras efter samråd med och underlag från länsstyrelser och skogsvårdsstyrelser. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 juni 2005. Utskottet föreslår att motionerna 2002/03:MJ425 (kd) yrkande 6, 2003/04:MJ23 (m) yrkande 4, 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 4 och 2003/04:MJ415 (c) yrkandena 1 och 2 i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Naturvårdsverket har tagit fram underlag för urval, skydd och skötsel av ädellövskogar och andra sydsvenska lövskogar samt en vägledning för avgränsning och översiktlig naturvärdesbeskrivning av naturreservat i skogsmark. Som anförs i skrivelsen innebär Miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om förstärkt biologisk mångfald, att arealen mark föryngrad med lövskog skall öka och att arealen äldre lövskog skall öka med minst 10 %. I skrivelsen redovisas vidare att röjning och gallring är viktiga åtgärder i lövskogsskötsel och för möjligheterna att i framtiden få mera äldre lövrik skog, vilket är ett av delmålen under miljökvalitetsmålet Levande skogar. Skogsägarna sparar mera lövträd efter röjning och gallring än tidigare. Lövträdens andel av virkesförrådet är ca 16 %. Enligt utvärderingen av skogspolitiken är tendensen att andelen kommer att öka till 23 % år 2050. Utskottet instämmer i att en ökning av andelen lövträd gynnar biologisk mångfald och ökar den framtida handlingsfriheten i fråga om vad skogen producerar. Som tidigare har uttalats bör röjningarna öka i omfattning i syfte att säkerställa såväl framtida lönsamhet och god virkeskvalitet som att bidra till en ökad lövandel. Det anförda innebär enligt utskottets uppfattning att syftet med motionerna 2003/04:MJ22 (v) yrkande 7 och 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 2 i huvudsak tillgodosetts med vad som anförts. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Resultat från inventeringar utgör enligt skrivelsen en viktig information eftersom de beskriver de bevarandevärden som ligger till grund för fortsatt planering i form av t.ex. skogsbruksplaner och skogs- och miljöövervakningar. Markägare och brukare bör därför få en presentation av den del av inventeringsresultaten som berör just dem så fort som möjligt efter det att resultaten sammanställts. Så t.ex. presenteras resultat från skogsvårdsstyrelsernas nyckelbiotopsinventering för skogsägarna efter utförd inventering. En sådan presentation och återföring av resultat tar tid och resurser i anspråk men bör ses som en långsiktig investering i syfte att nå god samsyn och lokalt deltagande. Kostnaderna för sådan information bör inkluderas i kostnadsberäkningarna för olika inventeringar och andra projekt som rör kunskapsuppbyggnad.

Utskottet instämmer i att en effektiv medelsanvändning innebär att såväl strategier som bevarandemodeller behöver utvecklas i takt med att kunskaperna om hur man mest effektivt bevarar biologisk mångfald utvecklas.

Skogsvårdsorganisationen bedriver i enlighet med vad som redovisades i prop. 1997/98:158 (bet. 1998/99:MJU3) en försöksverksamhet med en kompletterande modell för naturskydd i vissa områden, kallad landskapsekologiska kärnområden eller LEKO. Denna modell innebär att samhällets medel och skogsägarnas frivilliga åtaganden kombineras för största möjliga nytta inom ett visst område. Syftet med modellen är att effektivt bevara biologisk mångfald i områden med småskaligt skogsbruk och stor andel höga naturvärden. Täta kontakter med markägarna under processen liksom ett nära samarbete med länsstyrelsen är grundläggande inslag. Utskottet stöder i likhet med regeringen Skogsstyrelsens bedömning att detta arbetssätt är mycket verkningfullt och en för samhället kostnadseffektiv modell för bevarande av naturvärden och att modellen bör införas där det är lämpligt. Naturvårdsverket, i samarbete med länsstyrelsen och skogsvårdsorganisationen, arbetar med att ta fram strategier för inrättande av naturreservat i skogslandskapet. Arbetet genomförs så att färdiga nationella och regionala strategier skall kunna tillämpas från år 2004.

Vid riksdagsbehandlingen av regeringens skrivelse En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173, bet. 2001/02:MJU24) framhöll utskottet att ett långsiktigt vidmakthållande av biologisk mångfald kräver ett nyttjande som sker på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald. Vid sidan av bevarandeåtgärder krävs att sektorer och näringar, som använder de stora arealerna av mark och vatten i Sverige, i samarbete med samhället i övrigt utvecklar ett hållbart nyttjande i linje med den definition av begreppet som är fastlagd i konventionen om biologisk mångfald.

I den nu aktuella skrivelsen anförs att regeringen avser att under år 2004 ge ett uppdrag till berörda myndigheter att utveckla och precisera begreppet ”hållbart nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser”, i syfte att underlätta en tillämpning inom framför allt areella näringar i Sverige.

Skogsvårdsorganisationen administrerar instrumenten biotopskydd och naturvårdsavtal. Utskottet instämmer i att för att nå målet om en ökad areal biotopskyddsområden och naturvårdsavtal och långsiktigt säkra kvaliteten hos dessa måste former och metoder för skyddsarbetet liksom den naturvårdande skötseln och tillsynen av biotoperna utvecklas. Vid riksdagsbehandlingen av den nyss nämnda regeringsskrivelsen En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173, bet. 2001/02:MJU24 s. 30) uppmärksammas några åtgärder som kan underlätta och effektivisera genomförandet av områdesskydd. Här understryks t.ex. vikten av att etablera en lokal dialog och deltagande och att på ett tidigt stadium förankra naturvärden hos alla berörda aktörer inklusive brukare. Det anförda bör i allt väsentligt tillgodose syftet med motionerna 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 27, 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 6, 2003/04:MJ26 (c) yrkandena 4–7 och 2003/04:MJ412 (c) yrkandena 4, 6 och 7. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Som anförs i den nu aktuella skrivelsen bedöms ca 20 % av biotopskyddsområdena vara i behov av någon typ av skötselinsats för att bevara och utveckla naturvärdena. För att säkra att önskvärda skötselåtgärder utförs inom områden som omfattas av naturvårdsavtal kommer bl.a. riktad rådgivning till berörda skogsägare att behövas. Vid utgången av år 2010 kommer det om miljö kvalitetsmålet uppnås att finnas omkring 10 000 biotopskyddsområden och drygt 7 000 områden med naturvårdsavtal. För biotopskyddsområden har skogsvårdsorganisationen i enlighet med miljöbalken ett tillsynsansvar. Utskottet instämmer i att formerna för tillsyn av objekten måste utvecklas för att detta skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Skogsstyrelsen bedriver utvecklingsarbete för att t.ex. kunna använda satellitbilder som ett komplement till fältbesök.

Utskottet instämmer med regeringen i att det är angeläget att undanröja alla eventuella hinder för ett effektivt genomförande av delmålet om långsiktigt skydd av skog under miljö kvalitetsmålet Levande skogar. I skrivelsen redovisas att flera remissinstanser pekar på att objekt i storleksintervallet mellan 5 och 20 hektar hamnar i ett glapp mellan biotopskydd och naturreservat. Det är angeläget att samordningen av skogsvårdsorganisationens arbete med biotopskydd och naturvårdsavtal samt de naturvårdande myndigheternas arbete med reservat utvecklas så att biologiskt värdefulla områden inte faller mellan stolarna.

Naturvårdsverket har i december 2003 till regeringen redovisat ett uppdrag att i samverkan med Skogsstyrelsen analysera och redovisa i vilken mån regelverket eller den praxis som har utvecklats vid tillämpningen av de olika skyddsinstrumenten naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal utgör ett hinder för ett effektivt genomförande av ett långsiktigt skydd av skogsmark. Myndigheterna hade i uppdrag att lägga förslag till eventuella förändringar som behöver beslutas av regering eller riksdag. Uppdraget har genomförts i samråd med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Utskottet har inhämtat att redovisningen för närvarande bereds i Miljödepartementet. I avvaktan på resultatet av den verksamhet som pågår är utskottet inte nu berett att föreslå något riksdagens uttalande med anledning av motionerna 2002/03: MJ210 (c), 2002/03: MJ219 (kd) yrkande 4, 2003/04: MJ22 (v) yrkande 3 och 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 9. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller de frågor som tas upp i motion 2002/03: MJ219 (kd) yrkandena 2 och 3 om markägares rätt till inventering samt juridisk hjälp på myndighetens bekostnad vill utskottet hänvisa till vad utskottet anförde i maj 2002 (bet. 2001/02: MJU24 s. 31). I samband med 1991 års miljöpolitiska proposition uttalade sig utskottet och riksdagen om principerna för ansvaret vid bevarandet av skyddsvärda områden m.m. (1990/91: JoU30 s. 255). Regeringen kom därefter att hänvisa till dessa principer i motiven till miljöbalken (prop. 1997/98:45, bet. 1997/98: JoU20). Uttalandet innebär i korthet att ansvaret för att säkerställa den biologiska mångfalden inte får begränsas till att bli en fråga om statens ekonomiska resurser för intrångs- och inlösenersättningar. En princip, parallellt med Polluter Pays Principle, borde utformas där

förvaltande av naturen och den biologiska mångfalden blir ett normalt inslag i verksamheten och som inte förutsätter statliga bidrag. Utskottet ansåg att alla har ett ansvar för att bevara biologisk mångfald och att också det ekonomiska ansvaret bör delas av alla. Med detta synsätt fordrades enligt utskottet alltså regler, enligt vilka samhället till en viss grad kompenserar markägare och andra rättighetsinnehavare, som grundas på bl.a. naturvårdsskäl. Miljöbalken kom i enlighet med uttalandena att i korthet innebära att rätt till ersättning föreligger vid beslut om nationalpark, naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområde, vattenskyddsområde samt föreläggande och förbud enligt den s.k. samrådsparagrafen (12 kap. 6 §). Innebär ett sådant beslut att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras betalas ersättning för intrånget. Ersättning betalas också vid vissa undersökningar och vid föreläggande om stängselgenombrott m.m. En eventuell ersättning skall emellertid alltid minska med ett belopp som motsvarar vad fastighetsägaren är skyldig att tåla utan ersättning. I sammanhanget bör också framhållas vad regeringen anför om Lantmäteriverkets och Naturvårdsverkets presenterade förslag om naturskyddsförrättning. Enligt förslaget skall främst frågor om intrångsersättning och inlösen i samband med bildandet av vissa typer av områdesskydd avgöras genom en lantmäteriförrättning. Bakgrunden till förslaget är bl.a. att ett mycket stort antal nya områdesskydd kommer att inrättas under den närmaste tioårsperioden.

Utskottet har inhämtat att detta förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet föreslår att motion 2002/03:MJ219 (kd) yrkandena 2 och 3 avstyrks med det anförda.

Skogspolitiken medel – statligt ekonomiskt stöd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anförts och avstyrker motioner om skogsbruk i Norrbotten och Västerbotten (s), resurser till skötsel av lövskog (c, mp), finansiering av bidrag till ädellövskog (m), skydd av kulturmiljöer i skogsbrukslandskapet (mp) och försurning (kd, v).

Jämför reservationerna 32 (m), 33 (kd, c), 34 (kd) och 35 (fp, v).

Skrivelsen

Sedan 1979 års skogspolitiska beslut har förutsättningen varit att skogsbruket skall vara självfinansierat. Detta innebär t.ex. att de krav som ställs i skogsvårdslagstiftningen skall tillgodoses utan statligt stöd. Under perioden 1980–1993 förekom vissa bidrag till skogsvårdsåtgärder som från samhällets synpunkt betraktades som angelägna men som inte ansågs skäligen kräva av skogsägaren. Mot slutet av perioden kom i stort sett alla bidrag att finansieras

av den dåvarande skogsvårdsavgiften. Strax innan 1993 års skogspolitiska beslut trädde i kraft slopades skogsvårdsavgiften. Därmed avvecklades också alla stöd och anslag som var finansierade av denna.

I början av 1970-talet infördes särskild lagstiftning i syfte att bevara de återstående bokskogarna. För att kompensera för de höga kostnader som bokskogsskötsel medför infördes ett statsbidrag till bl.a. anläggning av bokskog och ungskogsskötsel. Bestämmelser om detta fanns i bokskogslagen. I början av 1980-talet utvidgades bokskogslagstiftningen till att gälla alla återstående ädellövskogar. Genom 1993 års skogspolitiska beslut överfördes den dåvarande ädellövskogslagens bestämmelser i huvudsak oförändrade till skogsvårdslagen. Enligt 28 § skogsvårdslagen kan således bidrag lämnas till kostnader för åtgärder som behövs för att trygga återväxten av ädellövskog. Anslaget för 2002 uppgick till 18 miljoner kronor.

Med anledning av de omfattande stormfällningarna under vintern 1999 beslutade riksdagen om medel till nyanläggning av ädellövskog på stormfällda tidigare granbevuxna marker i södra Sverige. Stödet omfattar 10 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003.

Från år 1997 kunde bidrag lämnas inom ramen för EU:s jordbrukspolitik i syfte att minska traditionell jordbruksproduktion och öka variationen i jordbrukslandskapet. I Sverige inrättades stöd till lövskogsplantering av nedlagd åker i slättbygd. Stödet utnyttjades i mycket liten omfattning. Bidrag kunde också lämnas till miljöåtgärder inom jord- och skogsbruk.

Motionerna

Enligt motion 2002/03:MJ472 (s) behövs ett statligt stöd till skogsvård för att trygga återväxten för att ett rationellt skogsbruk fortsättningsvis skall kunna bedrivas i Norrbotten och Västerbotten.

I fråga om finansiering av bidrag till ädellövskog anförs i kommittémotion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 7 att regeringen aviserar att den nu vill se över bidraget och möjligen samordna det med det stöd till landsbygdsutveckling som är en del av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Detta förslag bör enligt motionärerna avvisas på grund av att CAP ständigt är utsatt för förändringar och finansieringen kan därför bli temporär. Vidare är ädellövskog långsamväxande, och det är svårt att förutse hur plantering av t.ex. ek bidrar till landsbygdsutveckling under detta och nästkommande sekel.

Enligt motion 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 1 bör insatserna för ökade arealer av ädellövskog, lövskog och blandskog utökas. Större resurser bör enligt partimotion 2003/04:MJ474 (c) yrkande 20 avsättas till plantering och skötsel av lövskog. Mer lövinslag i den svenska skogen, speciellt i södra och mellersta Sverige, är angeläget.

I fråga om skydd av kulturmiljöer i skogsbrukslandskapet anförs i motion 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 4 att när de nya jordbruksstöden beslutas bör man på nationell nivå ändra så att lämpliga EU-medel även kan komma skogsbrukare till del.

Kristdemokraterna anför i motion 2002/03:MJ432 (kd) yrkande 9 att Skogsstyrelsens åtgärdsprogram för markförsurning bör införas. Skogsstyrelsen har arbetat fram ett åtgärdsprogram för en sammanslagen sjö- och skogs-kalkning, som skulle vara effektivare än nuvarande system både ur praktisk och ekonomisk synvinkel. Vänsterpartiet anför i motion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 6 att det är angeläget att verksamhet som syftar till att utveckla bättre metoder för att motverka försurning kan fortgå och inte hotas av medelsbrist.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att skogsbruket även fortsättningsvis i princip bör vara självfinansierat. Statligt ekonomiskt stöd kan endast komma i fråga för åtgärder som inte kopplar till uppfyllande av skogspolitikens produktionsmål, men som är av ett uttalat samhällsintresse. Utskottet instämmer även i att möjligheterna till medfinansiering från EU bör beaktas.

Skogsvårdsorganisationen bedrev under perioden 1995–1998 miljörådgivning till skogsbruket med delfinansiering från EU. Sedan 1999 ingår dessa och andra stöd i ersättningar till landsbygdsutveckling inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. I många andra länder inom unionen utnyttjas denna möjlighet för bidrag till besöks- och turismåtgärder. Sverige har utnyttjat stödet i liten omfattning till åtgärder för skogsbruket. För perioden 1999–2002 har totalt 71 miljoner kronor av stödet från EU använts till åtgärder för kompetensutveckling inom det svenska skogsbruket. För åtgärden ekologisk stabilitet i skogsbruket finns för åren 2004–2006 en budget på 6,47 miljoner euro avsatt i det svenska miljö- och landsbygdsutvecklingsprogrammet. Utskottet avstyrker motion 2002/03:MJ472 (s).

Som anförs i skrivelsen är ädellövskogen den skogstyp som hyser flest hotade arter. Den är därför i behov av ökat skydd. Samtidigt är ädellövskogens virke värdefullt för förädlingsindustrin, och det är önskvärt att inhemskt producerat trä kan användas i högre utsträckning. Dessa skogar är också mycket värdefulla för rekreation och friluftsliv. Även ur kulturhistorisk synvinkel finns det skäl att gynna ädellövskog. Det är således av flera skäl önskvärt att öka arealen ädellövskog. Kunskaperna om hur man åstadkommer en utökad areal ädellövskog är dock bristfälliga. Sveriges lantbruksuniversitet utarbetar för närvarande ett förslag till forskningsprogram om ett hållbart skogsbruk i ädellövskog.

Enligt nuvarande regler lämnas det bidrag i första hand till åtgärder i befintlig ädellövskog och i andra hand till anläggning av ny ädellövskog. I praktiken innebär detta att någon nyanläggning i princip inte kan erhålla bidrag eftersom tillgången på medel är begränsad. Som anförs i skrivelsen avser regeringen att se över ädellövskogsbidraget. Möjligheten till delfinansiering inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens åtgärder för landsbygdsutveckling kommer att prövas i samband med utarbetandet av ett förslag till ett nytt program för dessa åtgärder efter 2006. Utskottet föreslår att mo-

tionerna 2003/04:MJ23 (m) yrkande 7, 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 1 och 2003/04:MJ474 (c) yrkande 20 i avvaktan på den planerade översynen lämnas utan vidare åtgärd.

Bidrag till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder kan lämnas till åtgärder som går utöver skogsvårslagens krav. Bidrag lämnas t.ex. till restaurering av kulturmiljöer som skogsbeten, kolarkojor, tjärdalar och till områden med hamlade och frihuggna lövträd. Vidare kan naturvårdande bränning av skogsmark och anläggning av våtmarker erhålla bidrag. Bidrag lämnas med 70 % av kostnaden, och anslaget var under perioden 1997–2002 i genomsnitt 7,7 miljoner kronor per år. Det anförda torde i allt väsentligt ha tillgodosett syftet med motion 2003/04:MJ423 (mp) yrkande 4. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Som anføres i skrivelsen är försurning av mark en process som både beror på surt atmosfäriskt nedfall och följer naturligt av skogsbruket. Skogens tillväxt och upptag av näringsämnen är en naturlig markförsurande process. På obrukad mark återförs basiska ämnen när skogen dör, vilket inte blir fallet vid uttag. Å andra sidan sker en mineralisering i marken som motverkar försurning även vid skogsuttag. Om denna mineralisering helt kompenserar för uttaget varierar beroende på uttagets storlek och mineraliseringens hastighet. Inom betydande områden är detta inte fallet. Dessutom sker en förlust av baskatjoner via utlakning från hyggen, vilket också är en försurande process. Skogsbrukets bidrag till den totala markförsurningen varierar också regionalt beroende på nedfallets och uttagets storlek i olika delar av Sverige. I sydvästra Sverige, där försurningen är som störst, uppgår, enligt Naturvårdsverket, skogsbrukets andel av markförsurningen till omkring 40 %.

Skogsstyrelsen har på uppdrag av regeringen bedrivit försöksverksamhet med åtgärder mot markförsurning orsakade av luftföroreningar sedan 1989. I skrivelsen redovisas att insatserna mot effekter av luftföroreningar på skogsmark enligt bestämmelserna är en statlig försöksverksamhet till vilken skogsägaren måste bidra med 20 %. Anslaget för detta har som mest uppgått till 15 miljoner kronor per år under perioden 1994–1997.

Skogsstyrelsen presenterade år 1997 ett förslag till åtgärdsprogram för kalkning och vitalisering av skogsmark. Här föreslogs att försöksverksamheten skulle upphöra och övergå i verksamhet med kalkning och vitaliseringsgödsling till en sammanlagd kostnad för staten av 243 miljoner kronor för perioden 1999–2001. I skrivelsen redovisas att ett sådant program enligt regeringens dåvarande bedömning inte rymdes inom ramarna för dåvarande anslag. En miljökonsekvensbeskrivning över förslaget togs fram år 1999 varpå en revision av programförslaget påbörjades. I det nya förslaget till åtgärdsprogram som Skogsstyrelsen presenterade 2001 konstateras att försurad skogsmark är källa till merparten av det sura vatten som våra sjöar och vattendrag tar emot. Åtgärdsprogrammet syftar till en återställning av den buffrande förmågan på den mest försurade skogsmarken, främst i södra och sydvästra Sverige. Enligt skrivelsen föreslår Skogsstyrelsen att tillförsel av aska och kalk skall ske inom avrinningsområden där den naturliga återhämt-

ningen bedöms vara långsam och otillräcklig samt där utlakningen av giftigt aluminium från skogsmarken är skadlig för vattenekosystemet. Åtgärdsprogrammet syftar därmed också till att förbättra förutsättningarna för att ett hållbart brukande av skogsmarken skall bidra till uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag och Levande skogar.

Som anförs i skrivelsen har Naturvårdsverket sedan 1970-talet bedrivit ett storskaligt kalkningsprogram för sjöar och vattendrag. Enligt Miljömålsrådets rapport visar den senaste riksinventeringen 2000 av sjöar och vattendrag att 10 % av sjöarna större än fyra hektar är försurade. Andelen hög och mycket hög surhetsgrad i skogsmarken har enligt Miljömålsrådet minskat från 24 % (under 1983–1987) till 16 % tio år senare (1993–1998) och delmålet Bara naturlig försurning är därmed sannolikt uppnått. Aktuella data visar inte på en fortsatt försurning utan snarare på en tendens till ytterligare förbättring. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ett samlat grepp om problemet med försurningen där den viktigaste insatsen är att begränsa utsläpp vid föroreningskällorna. Det sura nedfallet av svavel har minskat och väntas minska ytterligare. Utsläppen av kväveoxider har dock inte minskat i samma omfattning. Det faktum att en viss förbättring av försurningsläget har påvisats under senare år innebär ändå att det kommer att ta lång tid innan en normalisering av ekosystemen kan påvisas. Fortsatt kalkning av sjöar och vattendrag bedöms därför vara nödvändig. När det gäller skogsmarken är delmålet att trenden mot ökad försurning av skogsmarken skall vara bruten i områden som försurats av människan och en återhämtning skall ha påbörjats före år 2010. Modelleringar har visat att åtgärder för att minska markförsurningen i försurningsdrabbade områden i form av kalkning av skogsmark på lång sikt kan ge positiv effekt även i sjöar och vattendrag. Sådana åtgärder bör då samordnas med ytvattenkalkning.

I skrivelsen anförs att regeringen avser att återkomma till riksdagen med slutsatser om miljö kvalitetsmål och delmål i samband med den fördjupade utvärderingen av miljömålen under 2005. I det sammanhanget bör såväl åtgärder inom skogsbruket som avvägningen mellan kalkning i vatten respektive på land belysas. Utskottet anser att en behandling av de frågor som tas upp i motionerna 2002/03: MJ432 (kd) yrkande 9 och 2003/04: MJ22 (v) yrkande 6 bör anstå till dess att regeringen har redovisat förslag i detta avseende. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Skogspolitikens medel – skoglig utbildning, forskning och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning och avstyrker motioner om ansvaret för högre utbildning (m), översyn av den skogliga utbildningen (fp), finansiering av forskningsinstitutioner (fp) och skogsforskning (kd).

Jämför reservationerna 36 (m), 37 (fp) och 38 (fp, kd).

Skrivelsen

Genom regeringens proposition Forskning för framtiden – en ny organisation för forskningsfinansiering (prop. 1999/2000:81) ersatte Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) det tidigare Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR). Formas stöder forskning inom bl.a. skogsområdet. Andra möjligheter till finansiering av skogsrelaterad forskning finns genom bl.a. Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA), Vetenskapsrådet och EU.

Utvecklingen har gått mot att flera av de större anslagsgivarna vill se större projekt av tvärvetenskaplig karaktär som omfattar flera forskningsinstitutioner. Eftersom forskarnas löner i allt högre grad också finansieras med projektanslag och inte med långsiktiga tjänster blir det ett problem att avsätta resurser för att förbereda större ansökningar. Vissa möjligheter finns att ansöka om medel för att förbereda ansökningar från Formas, vilket delvis hanterar problemen.

Motionerna

I fråga om ansvaret för högre utbildning anförs i kommittémotion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 3 att det är staten som skall svara för forskning. Resurserna till denna forskning bör öka.

Enligt motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 8 bör regeringen göra en översyn av den skogliga utbildningen för att säkra och möta framtida behov inom skogsområdet. Det har dock skett en ökad efterfrågan på skoglig utbildning sedan slutet av 1990-talet. Regeringen bör enligt motionens yrkande 10 finna metoder för att långsiktigt säkra finansieringen av starka svenska forskningsinstitutioner inom skogsområdet. Skogsforskningen måste vara stark både vad avser produktions- och miljöfrågor.

I fråga om skogsforskningen och den skogsindustriella forskningen anförs i motion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 6 att 2004 års forskningsproposition bör beakta den utveckling som varit i Sverige på senare år när det gäller skogsforskningen. Bristfälliga resurser har lett till att kvaliteten på forskning och utbildning har sänkts. Staten bör ta ett ökat ansvar för den långsiktiga finansieringen av den skogsindustriella forskningen i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att en stark skogsnäring är ett nationellt intresse för Sverige. För att upprätthålla svensk skogsnäringens konkurrenskraft krävs det att kunskapsförsörjningen ligger i världsklass och att de skogliga utbildningarna har en god attraktionskraft. En väl sammanhållen skogsforskning och utbildning med regional spridning är viktig i detta sammanhang.

Som anförs i skrivelsen ges skoglig högskoleutbildning i huvudsak vid Sveriges lantbruksuniversitet, Gammelkroppa skogsskola och Högskolan i Växjö. Skogsindustriell högskoleutbildning ges vid de tekniska högskolorna och vissa andra högskolor.

Under senare år har skogliga utbildningar haft svårt att rekrytera studenter. Utskottet instämmer i att detta är allvarligt för skogsnäringens framtid om det beror på att skogsnäringen inte upplevs som en framtidsbransch. Det är angeläget att öka branschens attraktionskraft och på olika sätt visa på de möjligheter som finns. Detta är både skogsnäringens och statens ansvar. Skogsnäringen genomför för närvarande en satsning riktad till elever på högstadie- och gymnasieskolor för att skapa intresse för skog och skogsnäring. Sveriges lantbruksuniversitet har marknadsfört den skogliga utbildningen, t.ex. i samband med återinrättandet av jägmästarexamen 2001. Utskottet föreslår att motionerna 2003/04:MJ23 (m) yrkande 3 och 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 8 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

I skrivelsen redovisas att skoglig forskning främst bedrivs vid Sveriges lantbruksuniversitet som har sektorsansvar för skogsforskningen. Även andra universitet och högskolor bedriver forskning med skoglig inriktning. Skogsindustriell forskning bedrivs på flera universitet och högskolor. Både skoglig och skogsindustriell forskning bedrivs av berörda forskningsinstitut.

I syfte att skapa grunden för en bättre samordning av den samlade skogs- och skogsindustriella forskningen och utbildningen tillsattes 1996 en arbetsgrupp som kartlade dessa och redovisade behovet av vissa åtgärder (Ds 1998:20). Arbetsgruppen belyste bl.a. uppdelningen av handläggning av skogsrelaterade forskningsfrågor på fyra departement inom Regeringskansliet. I redovisningen konstateras att gränsöverskridande verksamhet inom skoglig och skogsindustriell forskning försvåras av att Sveriges lantbruksuniversitet, de tekniska högskolorna och forskningsinstituterna har olika departementstillhörighet. Som anförs i skrivelsen avser regeringen att se över det interna arbetet i syfte att uppnå en bättre samordning av handläggningen av de frågor som berör skoglig och skogsindustriell forskning.

I skrivelsen redovisas att Sverige har verkat aktivt för att skoglig och skogsindustriell forskning skall finnas med i EU:s sjätte ramprogram för forskning och utveckling. Utskottet instämmer i att det är angeläget att svensk skogsrelaterad forskning kan dra fördel av de europeiska forskningsprogrammen. Ansvaret för sådant deltagande vilar på alla berörda aktörer. Institutens samverkan med såväl universitet och högskolor som näringslivet ger särskilda möjligheter till överblick, initiering och koordinering av svenska insatser. Utskottet utgår i likhet med regeringen från att berörda forsknings-

institut kommer att medverka i relevant EU-forskning med skoglig anknytning. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har ett uppdrag i regleringsbrevet att särskilt ta initiativ till samordning med berörda forskningsfinansiärer i frågor som rör forskning om bl.a. skog. Det ingår i Formas regleringsbrev att stimulera svenskt deltagande i europeiskt forskningsarbete.

Utskottet instämmer i att insatser för utveckling av nya produkter och tjänster är nödvändiga för skogsnäringens framtid. Under senare år har staten satsat på olika utvecklingsstöd bl.a. till träbranschen. Verket för innovationssystem (Vinnova) stöder utvecklingen av svensk skogsnäring genom två pågående programsatsningar. Som framgår av det anförda instämmer utskottet i vad som anförts i motionerna 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 10 och 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 6 om att det är viktigt att vi har starka forskningsinstitutioner inom skogsområdet och att det är angeläget att kvaliteten på forskning och utbildning inte sänks. Någon särskild åtgärd med anledning av motionerna synes inte påkallad. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Skogens kulturmiljövärden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört och avstyrker motioner om skogens kulturmiljö (m) och om ekonomisk ersättning till följd av förekomst av fornlämningar och kulturminnen (kd) m.m.

Jämför reservationerna 39 (m) och 40 (kd).

Skrivelsen

Den svenska skogen rymmer ett rikt kulturarv eftersom människor i alla tider har nyttjat skogen för sin utkomst. Detta har avsatt spår i skogen i form av t.ex. tjärdalar, fångstgropar, kolbottnar och odlingsrösen. På senare tid har även det s.k. biologiska kulturarvet uppmärksamrats. Med detta begrepp avses djur- och växtarter som är beroende av biotoper som inte skulle ha utvecklats utan människans inverkan i äldre tid, dvs. som huvudsakligen har kommit till som en följd av lång tids markanvändning och hävd. Exempel på hävdpräglade miljöer som både hyser kulturmiljövärden och stor biologisk mångfald är skogsbeten, slättermarker och många områden med fullskiktad skog. En viktig del av skogens kulturmiljövärden är det rika immateriella kulturarv som skogen hyser i form av ortnamn, sägner och traditioner knutna till olika områden och objekt.

Motionerna

I motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 5 anförs att det förmodligen är en bra idé att inventera vilka kulturmiljövärden som finns i skogen. Inventeringen bör ske i samråd med skogsägarna. Den får heller inte leda till stora krav på avsättningar av skogsmark för dessa ändamål.

Enligt motion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 5 bör regeringen återkomma med förslag till lagstiftning i syfte att öka möjligheterna att kompensera markägaren ekonomiskt då inskränkning i markanvändning sker till följd av förekomst av fornlämningar och kulturminnen. Det behövs en översyn av lagstiftningen, som kan öppna för möjligheten till ersättning för inskränkning i brukandet inom större fornlämningar och fornlämningsområden.

Svenska skogar bör enligt motion 2002/03:MJ400 (s) långsiktigt skyddas mot dvärgbandmask. Om dvärgbandmasken sprids i de svenska skogarna äventyras det rörliga friluftslivet. Dvärgbandmask, som förekommer i flera europeiska länder, sprids från räv till hund, katt eller räv. Hundarna blir inte sjuka av parasiten, men deras eller rävens avföring kan via t.ex. skogsbär eller svamp smitta människan, som utvecklar en cancerliknande, svårbehandlad sjukdom med hög dödlighet.

Utskottets ställningstagande

Miljö kvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om skydd för kulturmiljövärden, anger att skogsmark skall brukas på ett sådant sätt att fornlämningar inte skadas och att skador på övriga kända värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010. Miljö- och jordbruksutskottet uttalade vid riksdagsbehandlingen (2001/02:MJU3, rskr. 1998/99:32) av regeringens proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) bl.a. att befintlig lagstiftning, främst skogsvårdslagen, miljöbalken, jordabalken och lagen om kulturminnen i huvudsak är tillräcklig för att målet Levande skogar skall kunna nås. Utskottet framhöll vidare att ökade kunskaper skulle medföra större hänsyn i skogsbruket och bromsa utarmningen av det agrara, skogliga och industriella kulturarvet. Att inventera kulturlämningar i skogslandskapet och göra de mest skyddsvärda objekten kända för berörda myndigheter och markägare är därför enligt utskottet en angelägen fråga under målet Levande skogar.

Som anförs i skrivelsen regleras skydd av kulturmiljövärden i skogsmark i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) och skogsvårdslagen (1979:429). Det biologiska kulturarvet kan även skyddas med stöd av miljöbalken. I detta sammanhang skiljer man på fasta fornlämningar och övriga kulturlämningar. De fasta fornlämningarna skyddas av kulturminneslagen medan övriga kulturlämningar i skogsmark behandlas i skogsvårdslagen. De fasta fornlämningarna har ett starkare lagskydd. Länsstyrelsen kan i princip förbjuda samtliga planerade åtgärder om man anser att fornlämningen kan komma att skadas. Enligt 2 kap. 2 § första stycket kulturminneslagen hör till varje fornlämning ett så stort område som behövs för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse.

För övriga kulturlämningar i skogsmark gäller enligt 30 § skogsvårdslagen att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Föreskrifterna får inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Skogsstyrelsen har i sina föreskrifter till lagen angett att skador till följd av skogsbruksåtgärder skall undvikas eller begränsas i och invid hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen. I allmänna råd till lagen ges exempel på värdefulla kulturmiljöer i skogen. Skogsvårdsstyrelsen arbetar utifrån dessa föreskrifter och råd i sin rådgivning till skogsägare. Skogsvårdslagen ger dock inget specifikt skydd för det enskilda objektet. För att en övrig kulturhistorisk lämning skall skyddas kan dock skogsvårdsstyrelsen utfärda ett föreläggande. Brott mot sådana förelägganden är straffsanktionerade.

Villkoren för att förnygra skog på fornlämningarna kan enligt skrivelsen i vissa fall vara förknippade med fördyringar. Justitiekanslern har utrett frågan om ersättningsanspråk i samband med fornlämningsskydd och skogsbruk. Justitiekanslern ansåg i ett beslut den 19 april 2001 att skyddet för fasta fornlämningar enligt kulturminneslagen inte kunde anses berättiga till ersättning. Fornlämningar har varit skyddade enligt olika lagstiftningar kontinuerligt sedan 1666. Den pågående markanvändningen på fornlämningar bör därför anses vara användning som fornlämning. I skrivelsen redovisas att länsstyrelserna, som beslutar i fornminnesärenden, bör som hittills samråda med skogsvårdsstyrelserna och markägaren för att finna lösningar som både bevarar fornlämningarna och tillgodoser kravet på fortsatt skogsbruk med bra förnygring. Utskottet föreslår med det anförda att motion 2003/04:MJ25 (kd) yrkande 5 avstyrks.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en helhetssyn på skogens natur- och kulturmiljövärden är en förutsättning för att nå framgång i det fortsatta arbetet för att bevara och främja dessa värden. Detta förutsätter en nära samverkan mellan naturvärden, kulturmiljöorganisationen och skogsvårdsorganisationen, bl.a. när det gäller samordning av olika underlag för bevarandearbetet. Det gäller t.ex. framtagandet av olika typer av markhistoriska underlag som är nödvändiga för att den historiska hävden skall kunna vägas in på ett lämpligt sätt vid bevarande- och vårdåtgärder.

Skogsvårdsorganisationen har i samarbete med kulturmiljövårdens myndigheter i projektet Skog och Historia genomfört inventeringar av kulturmiljövärden på skogsmark i vissa regioner. Huvudsyftet med dessa inventeringar är att skapa ett bättre kunskapsunderlag för skydd av kulturlämningar på skogsmark eftersom skador på dessa i många fall beror på att lämningarna inte är kända av skogsbrukets aktörer. Enligt skogsvårdsorganisationens utvärdering har hittillsvarande inventeringsinsatser i stor utsträckning bidragit till att värdefulla kulturmiljöer bevaras och synliggörs. En viktig del i projektet är kompetensutveckling på kulturmiljöområdet för såväl verksamma inom skogen som lokalbefolkning och andra intressenter. För att miljö kvalitetsmålet Levande skogar, delmålet om skydd för kulturmiljövärden, skall uppnås krävs

det ett fortsatt inventeringsarbete och en fortsatt kunskapsuppbyggnad. Så kallade gröna jobb inom arbetsmarknadspolitiken är av stor vikt i detta sammanhang.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att ett inventeringsunderlag över skogens kulturmiljövärden görs rikstäckande. Som anförts i skrivelsen är det en uppgift för i första hand Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, länsstyrelsen och de regionala museerna i enlighet med kulturmiljöområdets ansvarsfördelning att tillhandahålla relevanta kunskapsunderlag och att svara för att skogens kulturmiljövärden tas till vara genom rådgivning och information till skogsnäringen. Motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 5 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts av vad som anförts.

Utskottet har inhämtat att Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) årligen undersöker ca 350 rävar på förekomst av dvärgbandmask. Undersökningen var inledningsvis riksomfattande, men tyngdpunkten har nu lagts på de sydligare länen. Ingen dvärgbandmask har påvisats. SVA bedriver också upplysning om risker med införsel av sjukdomar som är smittsamma från hund till människa. Målgrupper är hundtidningar, hundklubbar, veterinärer och den hundägande allmänheten. Ett viktigt syfte har varit att sprida kännedom om behovet av skyddande avmaskning. SVA har också kontakt med våra grannländer och följer även i övrigt frågan om dvärgbandmaskens utbredning. Utskottet föreslår att motion 2002/03:MJ400 (s) med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Skogsvårdsorganisationen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört och avstyrker motioner om ansvariga myndigheter för miljöfrågor i skogsbruket (s, m, fp, kd), uppdragsverksamhet (m) och s.k. gröna jobb i skogsmiljöer (v).

Jämför reservationerna 41 (m), 42 (fp), 43 (kd, c), 44 (m) och 45 (v).

Skrivelsen

Skogsvårdsorganisationen består av Skogsstyrelsen, som är central förvaltningsmyndighet för skogsfrågor, och skogsvårdsstyrelserna, för vilka Skogsstyrelsen är chefsmyndighet. Skogsvårdsstyrelserna har funnits så länge vi har haft en modern långsiktig skogspolitik i Sverige, dvs. sedan början av 1900-talet.

Motionerna

I motion 2002/03:MJ424 (kd) yrkande 25 anfördes att enligt nuvarande regler prövar den skogliga myndigheten frågor enligt skogsvårdslagen medan kommunerna kan ha rätt att pröva enligt miljöbalken. Förhållandet måste rättas till; skogsvårdslagen bör vara det lagrum som gäller i detta fall. Det har enligt motion 2002/03:N269 (m) yrkande 8 blivit tydligt att det inom administrationen utvecklats ett dubbelkommando i fråga om miljöfrågor i skogen och skogsbruket. Även om det finns regioner där samarbetet mellan skogsvårdsstyrelsen, länsstyrelser och kommunerna kommit långt måste det vara en prioriterad fråga i skogs- och miljöpolitiken att samarbetet blir fullt tillfredsställande. När miljöbalken nu utreds blir det viktigt att klara ut att normal skogsskötsel regleras i skogsvårdslagen och inte i miljöbalken. En ansvarsfördelning bör enligt motion 2003/04:MJ24 (fp) yrkande 11 klargöras mellan skogsvårdsorganisationen och länsstyrelserna/Naturvårdsverket. Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna är en sektorsansvarig myndighet. Det är av största vikt att denna myndighet får bestå som en fristående myndighet. Enligt motion 2003/04:MJ218 (s) bör skogsvårdsstyrelserna ha hela tillsynsansvaret för skogsbruket. För en tid sedan beslutade regeringsrätten att Nora kommun har rätt att ta ut en avgift för tillsyn av skogsbruksåtgärderna avverkning, dikning och markberedning. Kommunen har därmed ett delat tillsynsansvar med skogsvårdsstyrelsen. Genom att ändra i miljöbalken och ge skogsvårdsstyrelserna tillsynsansvaret för även de skogsbruksåtgärder som enligt miljöbalken betraktas som miljöfarlig verksamhet kommer servicen att bli bättre till medborgarna och skogsägarna.

I motion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 5 anfördes i fråga om att utveckla verksamhet som ger fler s.k. gröna jobb i skogsmiljöer att i dag finns ett samarbete mellan skogsvårdsstyrelserna och länsarbetsnämnderna. Skogsstyrelsen har redovisat flera förslag på verksamheter som kan bidra till att skogens och naturmiljöns centrala roll i ett uthålligt samhälle kan tas till vara.

I fråga om skogsvårdsorganisationens affärsverksamhet anfördes i motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 8 att det är olyckligt om en statligt ägd aktör säljer tjänster på en öppen marknad i konkurrens med privata aktörer, särskilt om aktören samtidigt har ett myndighetsansvar. Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet faller in under dessa kriterier. Skogsvårdsorganisationen bör inte ha annan verksamhet än myndighetsuppgifter.

Utskottets ställningstagande

Skogsvårdsmyndighetens grundläggande uppgift är att göra en lämplig avvägning mellan de två jämförbara skogspolitiska målen: produktionsmålet och miljömålet. Myndighetens verksamhet är därför ett av de viktigaste medlen i skogspolitiken. Verksamheten bygger på att i direkt kontakt med skogsägarna föra ut och förankra skogspolitiken genom rådgivning, information, uppdragsverksamhet och sådan tillsyn som syftar till att den skogspolitiska

lagstiftningen följs. Bredden hos skogsvårdsorganisationens verksamhet liksom den direkta personliga kontakten mellan myndighetens anställda och de enskilda skogsägarna är unik, framför allt i ett internationellt perspektiv.

Med det skogspolitiska beslutet 1993 blev behovet av en lokalt förankrad myndighet med stor bredd tydligare. Den avreglerade politiken, som i högre grad bygger på frivillighet, ställer större krav på skogsägarnas egna kunskaper och engagemang i sitt skogsbrukande. Ambitionen i de skogspolitiska målen är högre än skogsvårdslagens krav. För att skogspolitikens mål skall uppfyllas är därför rådgivning och kunskapsuppbyggnad hos skogsägarna viktigare än tidigare. Detta kräver fortsatt förtroendefulla kontakter med skogsägarna och lokal kännedom om skogstillståndet hos de anställda på skogsvårdsmyndigheten.

Regeringsrätten anförde i dom 23 juni 2003 (RÅ 2003 ref. 63) att föryngringsavverkning och de anslutande åtgärderna markberedning och skyddsdikning kan medföra ökat läckage av framför allt i marken naturligt förekommande kväve till grund- och ytvatten. Det förhållandet att det är fråga om naturligt i marken förekommande ämnen som tillförs grundvatten och närbelägna vattenområden genom läckage – och inte om främmande ämnen som på annat sätt tillförs vattnet – kan inte innebära annat än att tillförseln måste betraktas som förorening av vattnet om det leder till olägenheter. De aktuella skogsbruksåtgärderna kan därmed betecknas som miljöfarlig verksamhet. Den omständigheten att Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna utövar en tillsyn av visst slag över skogsbruket utgör inte hinder för en kommun att också utöva viss tillsyn såvitt avser åtgärder som kan beröra miljö- och hälsoskydd inom kommunen. Nora kommuns beslut att ta ut avgift för sådan tillsyn är därför lagligen grundat.

Utskottet har inhämtat att Skogsstyrelsen i en skrivelse till regeringen den 25 augusti 2003 har föreslagit att det görs en ändring vad gäller tillsynen enligt miljöbalken på så sätt att skogsvårdsstyrelsens tillsynsansvar också kommer att omfatta 9 kap. miljöbalken vad gäller verksamhet på mark som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Ärendet bereds inom Miljödepartementet. Utskottet föreslår att motionerna 2002/03: MJ424 (kd) yrkande 25, 2002/03: N269 (m) yrkande 8, 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 11 och 2003/04: MJ218 (s) i avvaktan på resultatet av de överväganden som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Som anförs i skrivelsen utför skogsvårdsorganisationen vid sidan av myndighetsuppgifterna avgiftsbaserade uppdrag åt olika intressenter inom ramen för sitt kompetensområde. Verksamheten är självfinansierad. Sådan uppdragsverksamhet åt skogsbruket har sedan skogsvårdsstyrelsernas tillkomst utgjort en betydande del av organisationens verksamhet. Regering och riksdag har vid ett flertal tillfällen betonat att uppdragsverksamheten är en del av skogspolitiken och ett skogspolitiskt medel. Uppdragsverksamheten är inriktad på sådana områden som är särskilt angelägna ur skogspolitiska eller andra samhälleliga synvinklar, bl.a. upprättande av gröna skogsbruksplaner, stämpling av skog, värdering av skogsfastigheter, utbildning av skoglig personal,

inventeringar av olika slag och samordning av markberedning för att hjälpa skogsägarna till bättre återväxtresultat. Verksamheten är anpassad så att den inte kommer i konflikt med myndighetens tillsynsansvar. Därutöver utförs uppdrag åt Arbetsmarknadsmyndigheterna, s.k. gröna jobb, som innebär att arbetslösa får arbeta och utvecklas inom området skogs-, natur- och kulturmiljövård samtidigt som viktiga resultat för skogspolitikens genomförande nås. Under år 2002 utgjorde omfattningen av uppdragsverksamheten ca 30 % av skogsvårdsorganisationens verksamhet.

Skogsvårdsorganisationen har även en internationell uppdragsverksamhet inom sitt kompetensområde. Till stor del rör det sig om biståndsprojekt med finansiering av Sida inom Baltikum, Ryssland och övriga Östeuropa. Denna verksamhet är viktig, bl.a. med tanke på den kommande utvidgningen av EU och den redan nu till stor del gemensamma virkesmarknaden i Östersjöområdet. Den är också av betydelse för kompetensuppbyggnad inom skogsvårdsorganisationen.

Utskottet anser i likhet med regeringen att uppdragsverksamheten är ett viktigt medel i skogspolitikerna. Verksamheten är en förutsättning för att kunna bibehålla en effektiv skogsvårdsmyndighet med den lokala förankring som behövs för att nå ut med rådgivning och information. Genom verksamheten får myndigheten möjlighet att direkt påverka skogsbruket, både genom de produkter och tjänster som tas fram och säljs och genom tillfällena till rådgivning i kontakter med skogsägare och andra verksamma inom skogen.

Uppdragsverksamhet i offentlig regi på en konkurrensutsatt marknad har på senare år ifrågasatts från principiella utgångspunkter. Även skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet har varit föremål för olika utvärderingar, bl.a. med utgångspunkt i konkurrensaspekter. Inom ramen för utvärderingen av skogspolitikerna har en granskning av uppdragsverksamheten gjorts av en extern utvärderare. Utvärderaren konstaterar bl.a. att det utifrån ett helhetsperspektiv inte finns några belägg för att myndighetens verksamhet skulle ha någon menlig inverkan på marknaden. Utskottet föreslår att motion 2003/04:MJ23 (m) yrkande 8 avstyrks med hänvisning till vad som nu anförs. Även motion 2003/04:MJ22 (v) yrkande 5 bör med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Statligt ägande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört och avstyrker motioner om att i första hand avsätta statligt ägd skog framför privatägd skog till reservat (c) och det statliga skogsinnehavet (m, fp, kd, c).

Jämför reservationerna 46 (m), 47 (fp), 48 (kd) och 49 (c).

Skrivelsen

Staten som skogsägare har gammal hävd i Sverige. Redan i början av 1900-talet förvaltade Domänverket ca 3,5 miljoner hektar mark för aktivt skogsbruk och 6,5 miljoner hektar annan mark. I dag äger staten cirka 18 % av den produktiva skogsmarksarealen i Sverige. Den allra största delen, eller 3,5 miljoner hektar, ägs och förvaltas genom det helstatliga Sveaskog AB som bildades 1999. Statligt skogsäggande kan öka konkurrensen om vedråvaran vilket bl.a. innebär lättare tillgång för köpsågverk. Ett statligt skogsäggande kan öka antalet säljare på marknaden. Genom ett statligt äggande av skogsmark kan genomförande av reservatsbildning och förvaltning av områden med skyddsvärd skogsmark underlättas. Även i många andra länder äger staten eller andra delar av den offentliga sektorn betydande arealer skogsmark. Statlig skog förvaltas i dag, förutom av Sveaskog AB, bl.a. av Statens fastighetsverk och Naturvårdsverket. Därtill förvaltas skogsmark av ett 20-tal myndigheter och helägda statliga bolag. Som exempel kan nämnas Fortifikationsverket, vissa universitet samt Skogsstyrelsen.

Motionerna

I fråga om statens uppgift beträffande utvecklingen av skogsnäringen anförs i kommittémotion 2002/03: MJ425 (kd) yrkande 1 att staten bör sälja ut de företag som är verksamma på den konkurrensutsatta marknaden. Statens uppgift är att ta hand om områden med höga naturvärden som undantas brukning, att införskaffa och hålla viss produktionsmark som bytesvara när allmänintresset kräver att privata skogsägares marker inte längre kan brukas. I kommittémotion 2003/04: MJ23 (m) yrkande 9 anförs att staten äger ca 20 % av skogen i Sverige. Andelen offentligt ägd skog är än större genom att både kommuner och kyrkan är stora skogsägare. Privatskogsbruket innehar endast hälften av skogsmarken i Sverige. Enligt vår mening är den offentligt ägda andelen alltför stor. Enligt kommittémotion 2003/04: MJ24 (fp) yrkande 12 bör målet för Sveaskog vara att sköta samhällets skogar samt tillhandahålla ersättningsmark vid reservatsbildningar. Det överväldigande antalet statliga företag bör avyttras. I kommittémotion 2003/04: MJ26 (c) yrkande 3 framhålls möjligheten för nya småföretag vid en kontrollerad avveckling av Sveaskog i självbärande enheter skog. Kapitalbundet i de stora skogsbolagens innehav av skog är lågavkastande relativt marknadsvärdet. Enligt motionens yrkande 9 har staten ett ansvar för att bevaka konkurrensfrågorna på virkesmarknaden. Då staten genom Sveaskog har en mycket dominerande ställning när det gäller skogsinnehav är det utomordentligt viktigt att konkurrensfrågorna beaktas. I fråga om privat och statligt äggande anförs i kommittémotion 2003/04: MJ409 (kd) yrkande 3 att regering och riksdag tidigare har markerat samstämmighet i synen på ägarstrukturen i det svenska skogsbruket, vilket inneburit att det enskilda ägandet skall stimuleras i förhållande till ett ökat storbolagsäggande. Även fortsättningsvis bör det enskilda ägandet i svenskt skogsbruk främjas. Enligt kommittémotion 2003/04: MJ412 (c) yrkande 2 bör skyddet för privat äggande stärkas för att undvika dämpande effekter på företagande och ekono-

misk tillväxt. Enligt motionens yrkande 5 bör i första hand statligt ägd skog avsättas till reservat framför privatägd skog när likvärdiga skyddsvärden finns att tillgå. Reservatsbildning av övrig skog bör endast ske i de fall då likvärdig skog ej går att finna i statlig ägo. Behandlingen av naturresurser är enligt partimotion 2003/04:N327 (c) yrkande 9 ett strategiskt nationellt intresse. Kapital bundet i de stora skogsbolagens innehav av skog är lågavkastande relativt marknadsvärdet.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen redovisas de skäl som tidigare angetts för att staten bör äga betydande skogsarealer. Skälen kan sammanfattas på följande sätt. Statligt skogsbruk bör genom att vara ledande inom såväl natur- och kulturmiljövård som produktion av virke och andra nyttigheter tjäna som föredöme för hela skogsnäringen. Statligt skogsägande underlättar vidare en långsiktig förvaltning av större sammanhängande områden för att t.ex. bevara biologisk mångfald och från natur- och kulturmiljösynpunkt värdefull skogsmark. Statligt skogsägande ger också möjligheter till bättre arrondering av mark och underlättar markbyten med andra ägare vilket bl.a. är viktigt för att tillgodose friluftslivets samt natur- och kulturmiljövärdens behov. Skogen är en naturresurs med stora natur- och kulturmiljövärden och en naturtillgång som berör många människor och som i hög grad bör vara tillgänglig för ett rörligt friluftsliv. Ett statligt skogsägande värnar dessa intressen och stärker allmänhetens känsla för skogen med dess natur- och kulturmiljövärden som gemensam tillgång och gemensamt ansvar. Vidare skall skogsmark som ingår i nationalpark enligt gällande lagstiftning ägas av staten. Staten äger också skogsmark för speciella ändamål, t.ex. genom Sveriges Lantbruksuniversitet för långsiktiga vetenskapliga ändamål.

Utskottet instämmer med regeringen i vad som anförts och i att statens skogar skall förvaltas på ett föredömligt sätt såväl när det gäller virkesproduktion som hänsyn till natur- och kulturmiljön samt sociala värden. På miljösidan bör staten följaktligen ligga i frontlinjen beträffande krav på en ansvarsfull förvaltning av det egna skogsbruket och ombesörja en god kompetens såväl inom den egna verksamheten som hos anlidade organisationer. Redan i dag är merparten av det statliga skogsbruket anslutet till den frivilliga certifieringsstandarden FSC. Statens skogsförvaltning kan ha stor betydelse för att utveckla den lokala turistnäringen och natur- och kulturturism. Sveaskog AB har beslutat att utveckla en sådan verksamhet på sina marker.

Utskottet anser att statligt skogsbruk därmed bör kunna tjäna som ett föredöme för hela skogsnäringen genom att fortsätta att utveckla förvaltningsmodeller som kan ge förutsättningar för både en effektiv och värdeskapande virkesproduktion och bevarande av natur- och kulturmiljövärden samt annat nyttjande. Genom det statliga skogsinnehavet finns särskilda möjligheter att bidra till detta. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2002/03:MJ425 (kd) yrkande 1, 2003/04:MJ23 (m) yrkande 9, 2003/04:MJ24

(fp) yrkande 12, 2003/04:MJ26 (c) yrkandena 3 och 9, 2003/04:MJ409 (kd) yrkande 3, 2003/04:MJ412 (c) yrkandena 2 och 5 och 2003/04:N327 (c) yrkande 9.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett nationellt skogsprogram. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att 1993 års skogspolitiska beslut med två jämställda mål, produktionsmål och miljömål, bör ligga fast, men att skogens betydelse för Sveriges välstånd tydligare bör belysas då 15 % av Sveriges export från skogsbruket är nettoexport. Avverkningarna ligger för närvarande strax över den nivå som bedöms som långsiktigt uthållig. Samtidigt ökar efterfrågan på industrived med 1 miljon kubikmeter varje år. Det krävs enligt vår uppfattning en grundlig analys för att bedöma hur skogens resurser framöver skall tillvaratas på rätt sätt. En strategi för användningen av våra skogar bör snarast utarbetas för ett optimalt nyttjande av de skogliga resurserna. Folkpartiet förordar därför att ett nationellt skogsprogram tas fram. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Globala skogsfrågor, punkt 2 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om globala skogsfrågor. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi delar i huvudsak regeringens synpunkter vad gäller internationellt skogs-samarbete. Samarbete på olika nivåer är oerhört värdefullt för att nå fram till ett hållbart globalt skogsbruk. Vi vill emellertid ytterligare understryka vikten av att tredje världens länder tydligare involveras i de globala skogsdiskussionerna. Skogsskövling och svedjebruk bidrar till klimatförändringar och jorderosion, vilket förhindrar utvecklingsländernas odlingsmöjligheter och hungerbekämpning. Vi saknar i skrivelsen ett resonemang kring kopplingen mellan bistånds- och utvecklingsfrågorna och ett miljömässigt hållbart skogsbruk. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Skogscertifiering, punkt 3 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogscertifiering. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ425 yrkande 5 och avslår motion 2003/04:MJ409 yrkande 7.

Ställningstagande

Skogscertifiering är en marknadsdriven process. Det är viktigt att certifieringen fungerar som en drivkraft och ett kommunikationsinstrument på en fri marknad. Kristdemokraterna anser att statens uppgift begränsar sig till att tillse att det finns ett institutionellt ramverk som kan säkerställa att marknadsprinciperna fungerar väl. Anslutningen till ett certifieringssystem måste vara frivillig och de som inte ansluter sig får inte diskrimineras. Ramverket bör inte tillåta ett certifieringsmonopol utan garantera frihet att etablera nya certifieringssystem. Skogscertifiering får inte leda till förtäckta handelshinder. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Konkurrensneutralitet, punkt 4 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnadsnackdelar för skogsnäringen i Sverige. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:N269 yrkande 3.

Ställningstagande

För ett högkostnadsland där skogsnäringen verkar efter egen förmåga på marknaden blir det särskilt viktigt att konkurrensneutralitet råder i förhållande till skogsbruk och skogsindustrier i andra länder. Skogsbruket i Sverige har redan ett ekonomiskt handikapp eftersom flera viktiga konkurrentländer subventionerar sitt skogsbruk. Det finns exempel på stora moderna sågverk i forna Östeuropa som byggts med stora statliga subventioner. Svenska staten har en viktig uppgift att i sitt internationella arbete se till att dessa kostnadsnackdelar för skogsbruk och skogsindustrier i Sverige minimeras. Som exempel kan nämnas att en svensk skogsmaskin kan belastas med en bränsleskatt på 100 000–120 000 kr mer per år än motsvarande maskin i Finland. Vi föreslår återigen en sänkning av dieselskatten för skogsmaskiner. Detta bör ges regeringen till känna.

5. En gemensam skogspolitik, punkt 5 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en gemensam skogspolitik. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ25 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med regeringen att det inte skall införas någon gemensam skogspolitik inom EU. Utgångspunkten bör vara att varje land självt skall råda över sina naturtillgångar i form av skog, berg, rinnande vattendrag m.fl. Det är angeläget att Sverige håller fast vid uppfattningen att skogspolitiken skall vara en nationell angelägenhet. Sverige bör förhindra beslut som innebär att skogspolitiken blir ett EU-gemensamt politikområde, även om vårt land skulle bli ensamt bland medlemsländerna om denna uppfattning. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en utvärdering av svensk skogspolitik. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 1, 2003/04:MJ25 yrkande 1, 2003/04:MJ361, 2003/04:MJ409 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:MJ453.

Ställningstagande

Att utvärdera vad som hänt kan vara bra, men det är oroväckande att regeringen anser att utvärderingen skall samordnas med utvärderingen av miljökvalitetsmålen. Det kan i så fall vara svårt att undvika att miljömålet prioriteras på bekostnad av produktionsmålet. Enligt vår uppfattning får produktionsmålet inte vika i förhållande till miljömålet. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utvärdering av skogspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ25 yrkande 1 och 2003/04:MJ409 yrkandena 2 och 5 och avslår motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 1, 2003/04:MJ23 yrkande 2, 2003/04:MJ361 och 2003/04:MJ453.

Ställningstagande

Den senaste tidens utveckling visar att en översyn av den svenska skogspolitiken är nödvändig. En totalöversyn av skogspolitiken behöver sålunda göras med en avvägning mellan produktions- och miljömål. En sådan avvägning bör vara väl underbyggd och beakta studier av olika skogsområden som skyddas genom statliga markköp eller frivilligt ingångna skogsvårdsavtal. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en sammanhållen strategi för förvaltningen av den svenska skogen.

Efterfrågan på skogsprodukter är stor i det moderna samhället. På tio år har virkesanvändningen i Sverige ökat med 10 miljoner kubikmeter, vilket är en ökning med 13 %. Efterfrågan bedöms fortsätta öka åtminstone 10–20 år framåt, vilket innebär att virkesförbrukningen kommer att överstiga avverkningspotentialen. För att det svenska skogsbruket skall vara hållbart får inte den årliga avverkningen överstiga avverkningspotentialen. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Utvärdering av skogspolitiken, punkt 6 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en utvärdering av svensk skogspolitik. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ22 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04:MJ23 yrkande 2, 2003/04:MJ25 yrkande 1, 2003/04:MJ361, 2003/04:MJ409 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:MJ453.

Ställningstagande

Den svenska skogen är för landets invånare en omistlig källa till många nytigheter och upplevelser. Produkter från svensk skog har i många århundraden stått för en stor del av landets ekonomiska bas. Ökande brister i skogsskötseln och återplanteringen visar att det avreglerade skogsbruket med större ansvar och frihet för skogsägarna inte fungerar tillfredsställande. Andra näringar än skogsindustri som är beroende av skog av en viss kvalitet blir i vissa regioner allt viktigare – både ekonomiskt och ekologiskt. Det handlar bl.a. om turistindustrin och upplevelseindustrin. Alla dessa förändringar och frågetecken gör att det i dag ställs andra krav på svensk skogspolitik än för drygt tio år sedan när svensk skogspolitik senast reviderades.

Vänsterpartiet anser att svensk skogspolitik bör ses över utifrån ovanstående punkter. Utvärderingen bör vara oberoende men samordnas med Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket så att skogspolitikens mål för miljö och produktion behandlas på ett likställt sätt. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Skogspolitikens mål, punkt 7 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogspolitikens mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:MJ304, 2002/03:MJ425 yrkande 2, 2003/04:MJ26 yrkande 8 och 2003/04:MJ409 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är med tillfredsställelse som vi noterar att regeringen håller fast vid de mål som nu gäller för skogspolitiken. Den utvärdering som redan gjorts av hur väl de skogspolitiska målen uppfyllts visar att produktionsmålet kommit i andra hand sedan den nya lagen börjat gälla. Enligt vår mening bör inte jämställandet av miljö- och produktionsmålen innebära att produktionen prioriteras ned. Tillämpningen av skogspolitiken bör som en bärande del ha medborgarnas möjlighet att bo och verka på landsbygden. Vad som nu anförts bör ges regeringen till känna.

10. Skogspolitikens mål, punkt 7 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om skogspolitikens mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ26 yrkande 8 och avslår motionerna 2002/03:MJ304, 2002/03:MJ425 yrkande 2, 2003/04:MJ23 yrkande 1 och 2003/04:MJ409 yrkande 1.

Ställningstagande

Den skogsmark som redan avsatts av naturvårds-, kulturmiljövårds- och rekreationsskäl samt den mark som kommer att avsättas till följd av de ytterligare krav som diskuteras i politiken på riksnivå och regional nivå är troligen större än vad den skogspolitiska utredningen utgått ifrån. Det är också troligt att avsättningarna i högre utsträckning hamnar i äldre, värdefull skog med hög timmerandel. Konsekvenserna för virkesförsörjningen av statens avsättningspolitik har lett till stor oro i näringen. Härtill kommer att tusentals skogsägare reagerar på att de skulle utgöra ett hot mot den biodiversitet som tidigare skapats på deras gårdar.

Denna politik kan enligt min uppfattning komma att rycka undan råvaran för sågverken och slå sönder bärkraftiga företag på landsbygden. Staten tär nu på det engagemang som finns i ägarleden för miljöfrågorna i skogen. Det är hög tid för riksdagen att ta ansvar för sin huvuduppgift att, mot bakgrund av den övergripande ekonomiska politiken, bedöma om balansen mellan produktions- och miljöintressen i skogsbruket utvecklas tillfredsställande. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Tätortsnära skogar, punkt 8 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tätortsnära skogar. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 5 och avslår motion 2003/04:MJ22 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens skrivelse inte i tillräckligt hög grad belyser samspelet mellan skogens sociala värden och skogen som bruksplats. Det är av stor vikt att bedriva ett varsamt tätortsnära skogsbruk som kan kombineras med ett rikt friluftsliv för befolkningen. Det är därför viktigt att utveckla varsamma brukningsmetoder, vid tätortsnära skogsbruk, för att kunna samutnyttja skogens resurser som rekreation i kombination med produktion. I de fall friluftslivet kräver större inskränkningar i skogsbruket bör detta lösas framför allt med civilrättsliga avtal. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Tätortsnära skogar, punkt 8 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tätortsnära skogar. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ22 yrkande 4 och avslår motion 2003/04:MJ24 yrkande 5.

Ställningstagande

Jag har konstaterat att många tätortsnära skogar har stor betydelse för hälsan och människors välbefinnande, men detta har ännu inte slagit igenom i skogspolitiken. Bland de tydligaste exemplen på detta finns skogar i t.ex. Stockholmsområdet som har mer än en miljon besökare om året, men ändå anses det att skogen skall skötas enbart utifrån skogsvårdslagen och virkesproduktionsmålet.

Vänsterpartiet föreslår att en författningsändring sker såsom Skogsstyrelsen har föreslagit, så att avverkningslagar skall kunna ske på ett sådant sätt att naturvärden m.m. bevaras eller utvecklas. Det bör också ske förändringar i berörd lagstiftning så att skogsägare åläggs ett informations- och samrådsförfarande gentemot permanent- och fritidsboende, friluftorganisationer m.fl. när större

avverkningar skall ske i välbesökta tätortsnära skogar. Lagändringar rörande tätortsnära skogar bör ske så att natur- och rekreationsvärden kan bevaras och utvecklas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

13. Utbildningsinsatser kring skogsfrågor, punkt 9 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rådgivning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ431 yrkande 14 och avslår motionerna 2003/04: MJ26 yrkande 1 och 2003/04: MJ392.

Ställningstagande

Det råder ett akut röjningsbehov i plant- och ungskog. Det finns i dag ett röjningsberg på 1 000 000 ha skog som behöver röjas för att inte kvaliteten på timmerdimensionerna skall försämrats. Det behövs enligt vår uppfattning medel till produktionsrådgivning med syfte på röjning. Folkpartiet anser att det är av största vikt att information och utbildningsinsatser inom skogssektorn prioriteras. En översyn och omfördelning av miljöresurser till förmån för dessa insatser är av största vikt. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Utbildningsinsatser kring skogsfrågor, punkt 9 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rådgivning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ26 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04: MJ392 och 2003/04: MJ431 yrkande 14.

Ställningstagande

I skrivelsen resoneras mycket kring vikten av rådgivning. Vi är överens om att ett uthålligt skogsbruk kräver kunskaper och informationsutbyte, där rådgivning från skogsvårdsstyrelsen är en mycket viktig del. Regeringen gör emellertid tvärt emot vad som förespråkas, eftersom budgetpropositionen för år 2004 innehöll stora neddragningar som drabbat skogsvårdsstyrelsens fältorganisation. För den långsiktiga virkesförsörjningen är rådgivningen viktig. I skogsbruket tar det tid att lära av de egna misstagen. En dålig förnygring och

röjning märks ekonomiskt förmodligen först vid den första gallringen efter 20–30 år. Det är därför lätt att inse hur viktig rådgivningen är just för skogsbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Skogsvårdande åtgärder, punkt 11 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogsvårdande åtgärder. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 4 och avslår motionerna 2002/03:MJ332, 2002/03:MJ453, 2003/04:MJ22 yrkande 2, 2003/04:MJ259 och 2003/04:MJ262.

Ställningstagande

Folkpartiet anser i likhet med regeringen att 1993 års skogspolitiska beslut med två jämställda mål, produktionsmål och miljömål, bör ligga fast. När det gäller uppfyllandet av skogspolitikens mål måste återbeskogning ske på sätt som lagen föreskriver. Vi anser att större krav bör kunna ställas på skogsägarna att så sker. Ansvar för att det följs bör åligga Skogsstyrelsen. När det gäller röjning finns ett stort behov att den ökar. Detta bör ej ske genom tvångslagstiftning utan genom fortsatt information och rådgivning. Folkpartiet vill också i detta sammanhang lyfta fram vikten av marknadsekonomiska incitament för långsiktig skogsskötsel. Regeringen bör snarast återkomma med konkreta förslag till åtgärder vad gäller återbeskogning och röjning. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Skogsvårdande åtgärder, punkt 11 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogsvårdande åtgärder. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ332 och 2003/04:MJ22 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:MJ453, 2003/04:MJ24 yrkande 4, 2003/04:MJ259 och 2003/04:MJ262.

Ställningstagande

Enligt Riksskogstaxeringen (år 2000) är det svårt att få fart på röjningarna. Det är visserligen något olika resultat över landet – men generellt röjs knappt 30 % av det röjningsbehov som finns. Det fordras således åtgärder för att få till stånd en godtagbar skötsel av de svenska skogarna. I Finland, där skogen spelar en minst lika viktig roll för sysselsättning och ekonomi som i Sverige, har man genom riktade bidrag till skogsskötselåtgärder fått till stånd en mycket hög verksamhet i sina skogar.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att skogsvårdsstyrelserna ökar kontakterna med skogsägarna för att komma till rätta med de brister som redovisats ovan. Vi anser också att näringen själv i princip skall stå för kostnaden eftersom man får igen det i form av högre avkastning. Det finns olika metoder att åstadkomma detta på, t.ex. genom en skogsvårdsavgift på skogsbruksvärdet. Vidare kan en ökning av skogsbrukets andel av landsbygdsutvecklingsmedlen övervägas, t.ex. kan övervägas att lägga en avgift på avverkningsanmälan/tillstånd. Ytterligare en variant är att använda medel till ett statligt stödsystem till skogsägaren. Skogsägaren skulle då få direkta stöd till återplanteringen, röjningen och de första gallringsåtgärderna. Man kan naturligtvis kombinera metoderna. Ökad rådgivning kan också kombineras med någon form av återinförande av gallrings- och röjningsplikt. Regeringen bör få i uppdrag att snarast återkomma med förslag till ett effektivt system så att återplantering, gallring och röjning sker på ett tillfredsställande sätt. Senast år 2005 bör systemet träda i funktion. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

17. Bioenergi, punkt 12 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bioenergi. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 2 och avslår motion 2003/04:MJ26 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det i regeringens skrivelse saknas en redogörelse för den potential som bioenergi kan vara. Enligt vår bedömning har skogen på flera områden en stor potential som energiförsörjare. I dag används endast 8–10 % av skogens rest- och biprodukter till energiproduktion. Denna andel borde på sikt kunna öka. Vi anser att skogens potential inom bioenergiområdet bör belysas i den framtida uppföljningen av skogspolitiken. EG-direktivet om utökad användning av bioenergi i medlemsländerna kommer förmodligen att bana väg för

ökad bioenergiförbrukning. Långsiktiga regler som kan underlätta biobräns-
lens konkurrenskraft gentemot fossila bränslen är viktiga för att möjliggöra en
sådan utveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Bioenergi, punkt 12 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i re-
servationen om bioenergi. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ26
yrkande 2 och avslår motion 2003/04:MJ24 yrkande 2.

Ställningstagande

Under en följd av år har röjning och skogsskötsel i yngre bestånd varit efter-
satt. Detta har medfört olyckliga produktionsbortfall och att arbetstillfällen i
skogsbruket har gått förlorade, samtidigt som naturvärden försämras. Vi bör
inte ge efter för industrins påtryckning att försämra bioenergens betalnings-
förmåga. Det skulle nämligen medföra att möjligheten för skogsägaren att
göra klengallring eller röjning med ekonomiskt rimliga villkor försvinner. De
brister vi ser avseende röjning och skogsvård är till stor del hänförliga till
kostnaden för dessa åtgärder.

En förbättrad ekonomi i röjningar och tidiga gallringar kommer med sä-
kerhet att öka aktiviteten i denna typ av bestånd. Detta är det bästa sättet att
öka virkesproduktionen utan att åsidosätta naturvärdena i skogen. Detta bör
ges regeringen till känna.

19. Samverkan mellan rennäring och skogsbruk, punkt 13 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders
Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i re-
servationen om rennäring och skogsbruk. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:MJ23 yrkande 6.

Ställningstagande

Konflikter mellan rennäringen och skogsbruket kan synas oundvikliga. Vi
anser därför att det är bra att regeringen trycker på vad gäller vikten av sam-
verkan på grundval av utbildning, rådgivning och bra planeringsunderlag. Det

är bra om en ökad samverkan kommer till stånd. Vi anser vidare att samverkan bör bygga på frivillighet och inte på tvång. Mot den bakgrunden anser vi inte att samrådsplikten enligt 20 § skogsvårdslagen (1979:429) behöver omfatta hela renskötselområdet. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder m.m., punkt 14 (fp, kd, c)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ409 yrkande 9 och 2003/04:MJ412 yrkande 8 och avslår motionerna 2003/04:MJ24 yrkande 7, 2003/04:MJ25 yrkande 3, 2003/04:MJ220, 2003/04:MJ233, 2003/04:MJ409 yrkande 10, 2003/04:MJ412 yrkande 9, 2003/04:MJ431 yrkande 15 och 2003/04:MJ444.

Ställningstagande

Mot bakgrund av ett antal uppmärksammade fall av klipperi, dvs. snabba förvärv av skogsmark som därefter slutavverkas, beslutade riksdagen år 1998 att som sin mening ge regeringen till känna att en utvärdering av bestämmelserna i jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen borde genomföras. Genom beslut den 3 juni 1999 tillsattes Jordförvärvsutredningen med uppgift att utvärdera effekten av vissa jordpolitiska bestämmelser. I april 2001 lämnade utredningen sitt betänkande (SOU 2001:38) Ägande och struktur inom jord och skog. En av utredningens slutsatser är att de negativa konsekvenserna av dessa s.k. exploaterande förvärv i första hand bör motverkas genom en striktare tillämpning av skogsvårdslagen. Trots att regeländringar i skogsvårdslagen har gjorts under senare år, anser vi att problemet med oansvarigt skogsbruk inte förhindras på ett tillfredsställande sätt. Regeringen bör återkomma med förslag till ändring av skogsvårdslagen i syfte att förhindra oansvarigt skogsbruk i form av s.k. klipperi.

I dag gäller att köp av jord och skog i glesbygd skall stimulera sysselsättning och boende och utgöra ett skydd för en levande landsbygd. För att undvika tillståndsprövning kan man göra ett särskilt åtagande att bosätta sig på fastigheten eller inom orten inom ett år och sedan bo kvar där i fem år. Problemet är att åtagandet är svårt att kontrollera, och det finns inga restriktioner vad gäller avverkning annat än de skogsvårdslagen ställer. Det har inträffat fall där man avstått från att flytta till fastigheten och i stället sålt den

när man avverkat så mycket skog som varit möjligt. I avvaktan på att ett förvärvstillstånd prövas bör det införas regler som förhindrar avverkning innan beslutet vunnit laga kraft. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Balans mellan olika ägarkategorier, punkt 15 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om balans mellan ägarkategorier. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ409 yrkande 8.

Ställningstagande

Kristdemokraterna har under flera år framhållit vikten av att bevara principen om upprätthållande av den nuvarande balansen mellan olika ägarkategorier i fråga om innehav av lantbruksfastigheter. Ett utredningsförslag med denna innebörd överlämnades till regeringen år 2001 (SOU 2001:38), men regeringen har fortfarande inte lämnat något sådant förslag till riksdagen. Kristdemokraterna anser att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett förslag i linje med det utredningen föreslår. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Mark för naturvårdsändamål, punkt 16 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mark för naturvårdsändamål. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 4 och avslår motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 6 och 2003/04:MJ25 yrkande 4.

Ställningstagande

Utgångspunkten för skogspolitiken bör, oavsett vilka mål som finns, vara den enskilda skogsägaren och dennes möjligheter att verka i sin skog. Skogsbruket och skogsindustrin är svenska basnäringar vilka har stor betydelse för svensk ekonomi och sysselsättning. Det är viktigt att de ges så bra förutsättningar som möjligt. Även den framtida tillgången av skogsråvara måste finnas med i bedömningen av behovet av avsättning av skog för naturvårdsändamål.

Därför synes avsättningar i storleksordningen 10 % av den produktiva skogsmarksarealen vara väl mycket. Till detta skall läggas den mark där restriktioner i brukandet finns.

Det är viktigt att avsättningar som görs verkligen fångar unika miljöer och att dessa är av riksintresse. Den nedbrytning i regionala mål som görs bör inte utformas så att regionala mål sätts utan hänsyn till övergripande nationella mål. Det är också viktigt att ny kunskap om t.ex. arters förekomst tillåts påverka också redan bildade områden. Så finns det t.ex. indikationer på att några rödlistade arter förekommer i större mängd än vad som tidigare varit känt. Om detta stämmer skulle tidigare avsättningar som gjorts för att skydda dessa arter kunna återgå till produktiv skogsmark. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Mark för naturvårdsändamål, punkt 16 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mark för naturvårdsändamål. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 6 och 2003/04:MJ25 yrkande 4 och avslår motion 2003/04:MJ23 yrkande 4.

Ställningstagande

Utredningar och nyckelbiotopsinventering har visat att det finns behov av att skydda mer värdefull skogsmark, särskilt i södra Sverige. Utifrån resultaten av bl.a. den omfattande nyckelbiotopsinventeringen och nya kunskaper bör en värdering göras av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark för att klarlägga att de statliga medlen används till avsättning av det mest skyddsvärda. En sådan utredning bör omgående tillsättas.

Kristdemokraterna anser att innan nya reservat inrättas bör en bristanalys och en nationell strategi formuleras. Vi föreslår att inventeringsarbetet skall koncentreras på de skogar där avverkningstillstånd sökts. I områden där tillstånd för avverkning sökts, skall en översiktlig inventering först göras innan tillstånd att avverka beviljas. I fråga om de ökande kraven på utnyttjande av den svenska skogen är det nödvändigt att avsättningar av skyddsvärd mark görs så ”smart” som möjligt. Bedömningen av vilka områden som är skyddsvärda måste utvärderas kontinuerligt mot bakgrund av hur förekomsten av olika arter och habitat utvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Strategi för områdesskydd, punkt 17 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om strategi för områdesskydd. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ415 yrkande 2 och avslår motion 2003/04:MJ415 yrkande 1.

Ställningstagande

För att klara Sveriges nationella miljömål och samtidigt ge vår viktigaste exportindustri fortsatt växtkraft krävs att Naturvårdsverket presenterar en samlad strategi för bildandet av nya naturreservat. I dag är bristerna stora i skötseln av de reservat som redan finns och de stora arealer som avsattes år 1995 är ännu inte inventerade. Konsekvenserna för skogsbruket är inte utredda, men sannolikt hotas tusentals arbetstillfällen i glesbygd. Om vi i Sverige skall fortsätta att göra kostsamma investeringar i naturvård, bör det självfallet finnas en väl känd målbild och en strategi för arbetet.

Från Centerpartiet har vi även tidigare efterfrågat en samhällsekonomisk kalkyl för de skogliga reservatsbildningarna. Dessa frågor är fortfarande obesvarade. Det är en sak att köpa äldre skog, men samhällets kostnad är mycket större än så, med lägre sysselsättning och minskade exportinkomster. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Ökat inslag av lövträd i skog m.m., punkt 18 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lövskog. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ22 yrkande 7 och avslår motion 2003/04:MJ423 yrkande 2.

Ställningstagande

I en fråga sammanfaller produktions- och miljömålet, nämligen beträffande behovet av att öka lövträdsinslaget i de svenska skogarna. Mer lövträd och mer varierad skog betyder ökad biologisk mångfald och bättre förutsättningar att bibehålla den. Innan industriskogsbruket slog igenom innehöll skogarna mer lövträd. Till detta kommer att lövträd hämmas kraftigt av betande växtätare såsom älg, rådjur och hare. Individantalet hos dessa arter hölls tidigare

nere på lägre nivåer av rovdjuren som nuförtiden endast är en bråkdel av vad som fanns förr. Det går följaktligen utmärkt att i många områden kombinera ett ökat lövträdsinslag med en restaurering av våra rovdjursstammar.

Från produktionssynpunkt är det värdefullt om lövträdens andel ökar eftersom vissa lövträdsvirkesorter i dag är mer värdefulla än barrträdsvirke. Det är också så på många marker att den totala virkesproduktionen är högre i ett blandat bestånd än i ett bestånd som enbart består av en eller två träarter. Den ökande efterfrågan på specialvirke, olika typer av biobränslen, inredningsvirke etc. bäddar för en fortsatt ökad efterfrågan på lövträd. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bör få i uppdrag att återkomma med förslag om hur inslaget av lövträd skall öka – där så är möjligt i kombination med ökande rovdjursstammar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

26. Inventeringskostnader m.m., punkt 19 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om inventeringskostnad m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ219 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Ett stort inslag av konsultarbete har gett olika inventeringsresultat på olika arealer. Den enskilde inventerarens inställning har fått stor betydelse. Om markägaren vill ha ytterligare prövning måste han själv ta initiativ till detta samt stå för kostnaden. Det finns exempel där markägare fått beskedet att 90 % av den avverkningsbara skogen blivit klassad som skyddsvärd. I andra fall slås fastigheter sönder och brukandet försvåras markant. Kristdemokraterna anser att markägaren bör beredas möjlighet till ”second opinion” på myndighetens bekostnad.

Det samrådsförfarande som sedan vidtar skall resultera i att avtal sluts. Samrådsförfarandet är att likna vid förhandling. Att förhandla som enskild markägare gentemot myndighet är ingen enkel uppgift. Risken är uppenbar att markägaren på grund av ringa förhandlingserfarenhet och otillräcklig kunskap blir förlorare. Under samrådsförfarandet bör ägaren ha rätt till juridisk hjälp. När avtalet är slutet är det omöjligt för markägaren att längre bruka arealen. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om naturvårdsavtal. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 6 och avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 27, 2003/04:MJ26 yrkandena 4–7 och 2003/04:MJ412 yrkandena 4, 6 och 7.

Ställningstagande

Naturvårdsavtal är ett frivilligt instrument där staten genom skogsvårdsstyrelsen ingår ett civilrättsligt avtal med skogsägaren. Skogsvårdsstyrelserna har i dag en stor efterfrågan på pengar för ersättning till markägare och tvingas säga nej medan länsstyrelserna har svårigheter att använda sina anslag. Det saknas dessutom ett stort antal skötselplaner vid inrättandet av naturreservat. Medel skulle i större omfattning kunna omfördelas från reservat till biotopskydd och avtal. Folkpartiet anser att reservatsbildningar behövs men att frivilliga överenskommelser i många fall kan vara en snabbare och likvärdig väg för att skydda vissa områden. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om naturvårdsavtal. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ424 yrkande 27 och avslår motionerna 2003/04:MJ24 yrkande 6, 2003/04:MJ26 yrkandena 4–7 och 2003/04:MJ412 yrkandena 4, 6 och 7.

Ställningstagande

Regeringen vill att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010. Statens ansvar för skydd uppskattas till 400 000 ha, resten utgörs av frivilliga avsättningar. Den höjda politiska ambitionen sätter sin tilltro till frivilliga avsättningar, vilket är förståeligt mot bakgrund av det intresse skogsägare visat för att skydda värdefull skog. Det är ändå viktigt att slå fast att det är skogsägaren som definierar frivilliga avsättningar av mark. När regeringen nu höjer målsättningen måste den praktiska

politiska konsekvensen bli att staten är beredd att genom utbildning och rådgivning underlätta för markägaren att fatta beslut om hur marken skall nyttjas. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Naturvårdsavtal m.m., punkt 20 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om naturvårdsavtal. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ26 yrkandena 6 och 7 och avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 27, 2003/04:MJ24 yrkande 6, 2003/04:MJ26 yrkandena 4 och 5 och 2003/04:MJ412 yrkandena 4, 6 och 7.

Ställningstagande

Naturvårdsavtal är ett etablerat instrument i skogspolitiken men tillämpas av olika skäl för närvarande i liten utsträckning. Det är olyckligt att staten i miljömålet Levande skogar binder upp sig för hur stora arealer som skall avsättas som reservat respektive med stöd av naturvårdsavtal. Dynamiken i naturen och det reella skötselbehovet i objekt som avsätts talar för en övergång till naturvårdsavtal. Medvetenheten om att miljövärdena i det brukade landskapet egentligen är kulturvärden som kräver aktiva insatser av förvaltaren börjar nu tränga igenom. Både riktlinjer och tillämpningsområde för naturvårdsavtalet bör därför ses över.

För att förtydliga i vilken ordning vi helst ser att olika förvaltningsformer av natur- och kulturvärden inom skogsbruket används har vi valt att illustrera detta i en s.k. centertrappa som bygger på en trappstegsmodell där man börjar på det första steget och sedan går vidare om det av olika anledningar inte går eller är lämpligt att landa på det första steget. Centertrappa för skogens bevarande innebär först kontakt och samråd med markägaren samt frivilliga skötselavtal eller förvaltningsavtal. Därefter erbjuds markägaren bytesmark och slutligen inlösen av mark med valmöjlighet för markägaren hur ersättningen bör utgå. Detta bör ges regeringen till känna.

30. Biotopskydd, punkt 21 (fp, v)

av Lennart Fremling (fp), Kjell-Erik Karlsson (v) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skydd av skogsmark. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ22 yrkande 3 och 2003/04:MJ24 yrkande 9 och avslår motionerna 2002/03:MJ210 och 2002/03:MJ219 yrkande 4.

Ställningstagande

En verksamhet som fungerar och utvidgas är biotopskydd och naturvårdsavtal med skogs- och markägare som vill göra en aktiv insats för att bevara landets mångfald. Biotopskydd rör små arealer på upp till 5 hektar. Naturvårdsavtal är oberoende av storlek och kan handla om arealer på tiotals hektar. De medel som finns i dag räcker emellertid inte.

Ett annat problem är att skyddsvärda områden med en areal på mellan 5 och 20 hektar faller mellan de skyddsformer som i praktiken finns i dag. Biotopskydd är för små arealer och naturreservat inrättas i huvudsak på större områden. I en gemensam rapport från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen föreslås det att biotopskydd skall kunna gälla större arealer. Vi föreslår att biotopskydd skall kunna införas för arealer på upp till 20 hektar.

En översyn bör således göras för att undvika att områden på 5–20 ha hamnar mellan biotopskydd och reservatsansvar. Detta bör ges regeringen till känna.

31. Biotopskydd, punkt 21 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skydd av skogsmark. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ219 yrkande 4 och avslår motionerna 2002/03:MJ210, 2003/04:MJ22 yrkande 3 och 2003/04:MJ24 yrkande 9.

Ställningstagande

Ett område som ges biotopskydd innebär ett intrång på fastigheten. Det påverkar inte bara den direkta avkastningen utan också den mer långsiktiga vid en eventuell försäljning. Det rimliga är att ett årligt arrende utgår till markägaren såvida inte inköp sker för avsättning till naturreservat. Detta bör ges regeringen till känna.

32. Stöd till skogsvård m.m., punkt 22 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till skogsvård. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ23 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03: MJ472, 2003/04: MJ423 yrkandena 1 och 4 och 2003/04: MJ474 yrkande 20.

Ställningstagande

Skog har långa omloppstider, vilket betyder att det tar lång tid från plantering till avverkning. I de allra flesta fall får inte den som planterat trädet avkastningen av det. Ädellövskog har ännu längre omloppstid – flera hundra år. Då är det t.o.m. svårt att tillgodogöra sig värdet i ett ökat försäljningsvärde på fastigheten. Det är därför värdefullt att ett bidrag för plantering och skötsel av ung ädellövskog finns.

Regeringen aviserar nu att den vill se över bidraget och möjligen samordna det med det stöd till landsbygdsutveckling som är en del av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Detta förslag bör enligt vår uppfattning avvisas av främst två skäl, dels på grund av att CAP ständigt är utsatt för förändringar och det kan därför förutses att denna finansiering blir temporär, dels på grund av att ädellövskog är långsamväxande. Det innebär att frågan om hur plantering av t.ex. ek bidrar till landsbygdsutveckling under detta och nästkommande sekel är höljt i dunkel. Arbetstillfällena på Visingsö har inte blivit fler efter det att svenska flottan planterade ek för båtbyggnadsändamål för snart två hundra år sedan. Inte ens nu när träden är klara att skördas har sysselsättningen påverkats. Detta bör ges regeringen till känna.

33. Stöd till skogsvård m.m., punkt 22 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till skogsvård. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ474 yrkande 20 och avslår motionerna 2002/03: MJ472, 2003/04: MJ23 yrkande 7 och 2003/04: MJ423 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Mer lövinslag i den svenska skogen, speciellt i södra och mellersta Sverige, är angeläget. Det finns samtidigt en stor oro hos skogsägarna kring lövskogen. I lövskog kan det förekomma många nyckelbiotoper och det finns därför en oro för att staten genom olika former av avsättningar skall ta marken ifrån skogsägarna. Med tanke på regeringens högt ställda mål om skogsavsättningar är detta en befogad oro. Metoden att genom stora avsättningar skydda den biologiska mångfalden kan således motverka sitt syfte vad gäller att få ökade inslag av lövträd. Mer medel bör reserveras för olika lövskogsprojekt för såväl skötsel som plantering. Detta bör ges regeringen till känna.

34. Åtgärdsprogram för markförsurning, punkt 23 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om markförsurning. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ432 yrkande 9 och avslår motion 2003/04:MJ22 yrkande 6.

Ställningstagande

Försurning av mark och vatten beror på utsläpp av svavel och kväveföreningar som framför allt kommer från transportsektorn, industrin, energiproduktion, arbetsmaskiner och jordbruket. Förutom utsläppsminskningar inom industrin och energisektorn m.m., krävs omfattande kalkning för att minska den befintliga försurningen. Kristdemokraterna anser att regeringens åtgärder är otillräckliga. En långsiktig strategi för sjöar och vattendrag bör omfatta mer än bara åtgärder direkt i vattnet eftersom försurningen i sjöar och vattendrag bl.a. är en följd av att omgivande marker försurats.

Vi anser att det är svårt att utläsa ur regeringens budgetförslag hur mycket pengar som anslås till kalkning och har även tidigare föreslagit att kalkning skall redovisas separat. Skogsstyrelsen har arbetat fram ett åtgärdsprogram för en sammanslagen sjö- och skogskalkning som skulle vara effektivare än nuvarande system både ur praktisk och ekonomisk synvinkel. Detta bör ges regeringen till känna.

- 35. Åtgärdsprogram för markförsurning, punkt 23 (fp, v)**
av Lennart Fremling (fp), Kjell-Erik Karlsson (v) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om markförsurning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ22 yrkande 6 och avslår motion 2002/03:MJ432 yrkande 9.

Ställningstagande

Det har under lång tid pågått kalkning av sjöar och vattendrag. Det har dock varit frågan om akuta insatser med grova metoder där effekterna på de komplicerade ekologiska och geologiska systemen varit osäker, särskilt på lite längre sikt. Olika jordarter, biotoper och vattendrag reagerar olika på de nuvarande kalkningsåtgärderna.

Om både miljömål och skogens produktionsförmåga skall kunna upprätthållas behövs enligt min uppfattning förfinade metoder för att motverka försurningseffekterna. Skogsstyrelsen och berörda länsstyrelser bedriver försöksverksamhet med bl.a. askåterföring från biobränsleanläggningar. Man försöker i denna verksamhet hitta mer subtila och hållbara metoder att återföra näringsämnen som motverkar försurningen och bidrar till att upprätthålla den naturliga pH-balansen och därmed den ekologiska balansen. Verksamheten syftar också till att öka näringskompensationen efter skörd samt att anpassa skötselmetoder för att uppnå bättre vattenkvalitet och uthållig skogsproduktion.

Brist på medel hotar denna verksamhet. Sett med utgångspunkt från både skogens produktions- och miljömål är det viktigt att denna verksamhet utvecklas. Det är angeläget att verksamhet som syftar till att utveckla bättre metoder för att motverka försurning kan fortgå och inte hotas av medelsbrist. Detta bör ges regeringen till känna.

- 36. Skoglig utbildning, punkt 24 (m)**
av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skoglig utbildning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 3 och avslår motion 2003/04:MJ24 yrkande 8.

Ställningstagande

I skrivelsen förekommer några resonemang om olika aktörers ansvar. Enligt vår uppfattning är det de lagstiftande och verkställande församlingarna (riksdagen och regeringen) som har hela ansvaret för genomförandet och utvärderingen av den politik som beslutas där. Till förfogande står ett antal myndigheter som har till enda uppgift att genomföra beslutad politik. Enligt vår mening är det staten som skall svara för forskning. Resurserna till detta bör enligt vår uppfattning öka. Detta bör ges regeringen till känna.

37. Skoglig utbildning, punkt 24 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skoglig utbildning. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 8 och avslår motion 2003/04:MJ23 yrkande 3.

Ställningstagande

Det råder ett stort utbildningsbehov inom skogsnäringen. En översyn bör göras över den skogliga utbildningen för att säkra och möta framtida behov inom skogsområdet. I översynen bör också problemet att erhålla praktikplatser för gymnasieungdomar belysas. Sverige är ett skogsland och skogsforskningen bör med tanke på den betydelse som skogen har för vårt land ekonomiskt, socialt och miljömässigt vara ett prioriterat forskningsområde. Sedan i slutet av 1990-talet har efterfrågan på skoglig utbildning ökat. Regeringen borde i översynen också undersöka efterfrågan av lämpliga eftergymnasiala skogliga utbildningar. Detta bör ges regeringen till känna.

38. Skogsforskning, punkt 25 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogsforskning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ24 yrkande 10 och 2003/04:MJ25 yrkande 6.

Ställningstagande

Sverige är ett skogsland och skogsforskningen bör med tanke på den betydelse som skogen har för vårt land ekonomiskt, socialt och miljömässigt vara ett prioriterat forskningsområde. Skogsforskningen måste vara stark vad avser både produktions- och miljöfrågor. Det är därför viktigt att stärka de universitetsinstitutioner som bedriver en god skogsforskning.

Regeringen har utlovat en forskningspolitisk proposition till hösten 2004. Vi vill uppmana regeringen att i utformningen av forskningspropositionen beakta den utveckling av skogsforskningen som skett i Sverige på senare år. Samtidigt som universitet, högskolor och forskningsinstitut fått fler uppgifter har man i princip fått mindre medel. De bristfälliga resurserna har lett till att kvaliteten på forskning och utbildning har sänkts. Vi anser att staten bör ta ett ökat ansvar för den långsiktiga finansieringen av den skogsindustriella forskningen i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

39. Skogens kulturmiljö m.m., punkt 26 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogens kulturmiljö. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 5 och avslår motionerna 2002/03:MJ400 och 2003/04:MJ25 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är förmodligen en bra idé att inventera vilka kulturmiljövärden som finns i skogen. Erfarenheterna av tidigare inventeringar för andra ändamål är emellertid inte goda. Om en inventering skall göras är det enligt vår uppfattning ett krav att den sker i samråd med skogsägarna. En inventering får inte heller leda till stora krav på avsättningar av skogsmark för dessa ändamål. Redan i dag är stora arealer undantagna från skogsbruk. Om ytterligare restriktioner för att skydda kulturmiljö införs bör de motsvaras av minskade avsättningar till andra ändamål. Vi anser att samma ersättningsregler bör gälla för restriktioner i markanvändningen för kultur och fornlämningar som för naturvård. Detta bör ges regeringen till känna.

40. Skogens kulturmiljö m.m., punkt 26 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skogens kulturmiljö. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ25 yrkande 5 och avslår motionerna 2002/03:MJ400 och 2003/04:MJ23 yrkande 5.

Ställningstagande

För att nå miljömålet Levande skogar har högt ställda delmål satts upp. En grundförutsättning för att nå målen för kulturmiljövården är att inventerade fornlämningar finns registrerade och att uppgifterna om lämningarna är lätt åtkomliga för markägarna. Registrering och redovisning av befintliga fornlämningar bör därför prioriteras av de kulturmiljövårdande myndigheterna.

Det behövs en översyn av lagstiftningen som kan öppna för möjligheten till ersättning för inskränkning i brukandet inom större fornlämningar och fornlämningsområden. Under senare år har länsstyrelserna rapporterat om allt fler skador på kulturlämningar i skogen. Nya inventeringar visar arealtäckande fornlämningar av en omfattning som kan komma att medföra betydande inskränkningar i det enskilda skogsföretaget. På sina håll finns risk för att skogsbruk och kulturminnesvård hamnar på kollisionkurs. Det är rimligt att de markägare som drabbas av betydande inskränkningar i nyttjandet av marken, utöver den hänsyn markägaren skall ta till allmänna intressen, skall kompenseras ekonomiskt genom en intrångsersättning. Detta bör ges regeringen till känna.

41. Skoglig myndighet, punkt 27 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skoglig myndighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:N269 yrkande 8 och avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 25, 2003/04:MJ24 yrkande 11 och 2003/04:MJ218.

Ställningstagande

Det har blivit tydligt att det inom administrationen utvecklats ett dubbelkommando i fråga om miljöfrågor i skogen och skogsbruket. Näringen möter en kluven statsmakt. Detta har sannolikt sin grund i att miljöpolitiken växte fram delvis vid sidan om skogspolitiken under 90-talet. Skogsägare bOLLAS mellan myndigheter som kan ha delad syn på hur naturvärdena bäst hanteras.

Även om det finns regioner där samarbetet mellan skogsvårdsstyrelser, länsstyrelser och kommuner kommit långt bör det vara en prioriterad fråga i skogs- och miljöpolitiken att samarbetet blir fullt tillfredsställande. När det offentliga ställer särskilda miljökrav på näringsidkarna skall skogsägarna så långt möjligt bara ha med en myndighet att skaffa. När miljöbalken nu utreds blir det viktigt att klara ut att normal skogsskötsel regleras i skogsvårdslagen och inte i miljöbalken. I annat fall kan kommunerna få oinskränkta möjligheter att reglera skogsbruk via miljöbalken. Om skogsbruk kan bedömas som miljöfarlig verksamhet blir kommunerna huvudmän och inskränkningar i skogsbruket ersätts inte. Detta bör ges regeringen till känna.

42. Skoglig myndighet, punkt 27 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skoglig myndighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ24 yrkande 11 och avslår motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 25, 2002/03:N269 yrkande 8 och 2003/04:MJ218.

Ställningstagande

Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna är sektorsansvariga myndigheter. Vi anser att det är angeläget att dessa myndigheter får bestå som fristående myndigheter. En ansvarsfördelning bör ske mellan skogsvårdsorganisationen och länsstyrelserna/Naturvårdsverket. Skogsvårdsstyrelserna bör ges utökade möjligheter att kunna bedriva sina viktiga rådgivningsinsatser. De ideella organisationernas potential bör också tas till vara. Detta bör ges regeringen till känna.

43. Skoglig myndighet, punkt 27 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skoglig myndighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ424 yrkande 25 och avslår motionerna 2002/03:N269 yrkande 8, 2003/04:MJ24 yrkande 11 och 2003/04:MJ218.

Ställningstagande

Skogsvårdslagen, där produktions- och miljömål jämföras, bygger på förvaltar­skapstanken, ett ansvar som skogsbrukare har att ta för kommande generationer. Lagen är utformad för att ge skydd åt den biologiska mångfalden samtidigt som virkesförsörjningen skall vara säkrad för den svenska skogs­industrin. Miljöbalkens regler är enligt min uppfattning bristfälligt anpassade till skogsbrukets förutsättningar. Oklarheterna i lagstiftningen kan därmed komma att drabba skogsbruket hårt, till nackdel för skogsvården och därmed också för svensk ekonomi. Enligt nuvarande regler prövar den skogliga myndigheten enligt skogsvårdslagen medan kommunerna kan ha rätt att pröva enligt miljöbalken. Förhållandet bör enligt min uppfattning rättas till så att skogsvårdslagen gäller för detta fall. Detta bör ges regeringen till känna.

44. Uppdragsverksamhet, punkt 28 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppdragsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 8 och avslår motion 2003/04:MJ22 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är olyckligt om en statligt ägd aktör säljer tjänster på en öppen marknad i konkurrens med privata aktörer. Särskilt olyckligt är det om aktören samtidigt har ett myndighetsansvar. Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet faller in under dessa kriterier. Även om utvärderingar inte funnit belägg för att försäljningsverksamheten har menlig inverkan på marknaden innebär det inte att så är fallet. Enbart förekomsten av en statlig uppdragsverksamhet innebär etableringshinder, vilket i sig krymper konkurrensen. Det går heller inte att gardera sig helt mot subventionerad prissättning där skattebetalarna i den övriga verksamheten står för subventionen. Enligt vår mening bör inte skogsvårdsorganisationen ha annan verksamhet än myndighetsuppgifter. Detta bör ges regeringen till känna.

45. Uppdragsverksamhet, punkt 28 (v)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppdragsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ22 yrkande 5 och avslår motion 2003/04:MJ23 yrkande 8.

Ställningstagande

I dag finns det en utvecklad verksamhet inom skogssektorn som kan kallas gröna jobb. Det är ett samarbete mellan skogsvårdsstyrelserna och länsarbetsnämnderna. Ofta engageras arbetsökande och andra människor utanför den ordinarie arbetsmarknaden i glesbygd. För natur- och kulturmiljövården innebär insatserna ett viktigt tillskott till otillräckliga ordinarie medel. Ibland är det i praktiken den enda möjligheten att få de aktuella åtgärderna utförda.

Att kombinera resurser från olika politikområden kan ge påtagliga och konkreta synergieffekter. Skogsstyrelsen har redovisat flera förslag på verksamheter som kan bidra till att skogens och naturmiljöns centrala roll i ett uthålligt samhälle kan tas till vara, bl.a. miljömätning av skogsmark, biologiska data för landskapsanalyser och uppföljning samt vård av naturvårdsobjekt och kulturmiljöer. Arbetstillfällen av detta slag ger ett nettotillskott av sysselsättning. Det pågår också pilotprojekt i samarbetet med försäkringskassorna rörande arbetslivsinriktad rehabilitering i skogsmiljöer, vilket visar goda resultat. Slutsatsen är att denna typ av åtgärder inom skog, natur och kultur innehåller särskilda kvaliteter som motiverar en fortsatt och utökad verksamhet. Verksamhet som ger fler s.k. gröna jobb i skogsmiljöer bör utvecklas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

46. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statligt ägande. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ23 yrkande 9 och avslår motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 1, 2003/04:MJ24 yrkande 12, 2003/04:MJ26 yrkandena 3 och 9, 2003/04:MJ409 yrkande 3, 2003/04:MJ412 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:N327 yrkande 9.

Ställningstagande

Staten äger cirka 20 % av skogen i Sverige. Andelen offentligt ägd skog är än större på grund av att både kommuner och kyrkan är stora skogsägare. Privatskogsbruket innehar endast hälften av skogsmarken i Sverige. Enligt vår mening är den offentligt ägda andelen alltför stor. Sveaskogs tillblivelse var enligt vår mening felaktig. Det visar sig också att Sveaskog är en alltför stor markägare både regionalt och lokalt. Detta får en menlig inverkan på prisbild, utbud och försäljningskanaler, vilket inte minst debatten i Norrbotten visar. Sveaskog är ett av de statliga bolag som vi vill sälja. Även i övrigt bör det offentliga innehavet av mark minska. Staten bör äga den mark som är avsatt av naturvårdsskäl eller andra bevarandeskäl samt mark som behövs för vetenskapliga ändamål eller försvarsändamål. Därutöver ser vi inget behov av långsiktigt statligt markägarande. I vissa fall kan staten temporärt äga mark t.ex. om strukturaffärer underlättas. Detta bör ges regeringen till känna.

47. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statligt ägande. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ24 yrkande 12 och avslår motionerna 2002/03: MJ425 yrkande 1, 2003/04: MJ23 yrkande 9, 2003/04: MJ26 yrkandena 3 och 9, 2003/04: MJ409 yrkande 3, 2003/04: MJ412 yrkandena 2 och 5 och 2003/04: N327 yrkande 9.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att det överväldigande antalet statliga företag bör avyttras. Detta kräver emellertid hänsynstagande till bl.a. marknadssituationen. Fram till dess att en försäljning kan ske bör målet för Sveaskog vara att sköta samhällets skogar samt att tillhandahålla ersättningsmark vid reservatsbildningar. Sveaskog bör i takt med att den egna industrin avvecklas och rådande avtal löper ut, begränsa sin virkesförmedlande roll till att enbart omfatta statens skogar. Riksdagens beslut att sälja ut sågverk har ännu ej effektuerats. Orsaken till detta borde närmare redovisas.

Staten bör generellt inte bedriva kommersiell verksamhet där detta kan göras av det privata näringslivet. Risken för en snedvridning av konkurrensituationen på marknaden och att statliga medel används för att indirekt stötta verksamheten är alltför stora. Ett statligt ägande ökar risken för att företag genom sitt speciella ägandeförhållande blir mer benägat att ta icke-affärsmässiga risker, vilket också leder till en osund marknad. Det är därför

lämpligt att en oberoende utredning ser över statens kommersiella verksamheter både inom de statliga bolagen och inom myndigheterna. Detta bör ges regeringen till känna.

48. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statligt ägande. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 1 och 2003/04:MJ409 yrkande 3 och avslår motionerna 2003/04:MJ23 yrkande 9, 2003/04:MJ24 yrkande 12, 2003/04:MJ26 yrkandena 3 och 9, 2003/04:MJ412 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:N327 yrkande 9.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att staten bör sälja ut de företag som är verksamma på den konkurrensutsatta marknaden. Vi anser följaktligen att statligt ägande av den produktiva skogsmarken inte är ett primärt intresse även om det kan finnas skäl som talar för statligt ägande. Enskilda skogsägare och privata bolag kan bruka skogen miljö- och tillväxtmässigt lika bra som staten och det finns därför ingen anledning för staten att konkurrera genom att äga produktionsskog i stor omfattning.

Statens uppgift är att ta hand om områden med höga naturvärden som undantas brukning, att införskaffa och hålla viss produktionsmark som bytesvara när allmänintresset kräver att privata skogsägarers marker inte längre kan brukas. Behovet är störst i södra Sverige där mer mark behöver skyddas. Detta bör ges regeringen till känna.

49. Statligt skogsinnehav m.m., punkt 29 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statligt skogsinnehav. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ26 yrkandena 3 och 9 och avslår motionerna 2002/03:MJ425 yrkande 1, 2003/04:MJ23 yrkande 9, 2003/04:MJ24 yrkande 12, 2003/04:MJ409 yrkande 3, 2003/04:MJ412 yrkandena 2 och 5 och 2003/04:N327 yrkande 9.

Ställningstagande

Kapital bundet i de stora skogsbolagens innehav av skog är lågavkastande relativt marknadsvärdet. Innehavet borde säljas, då aktieägarna borde förvänta en betydligt högre avkastning på detta dolda kapital. Motsvarande gäller sannolikt i minst lika hög grad för Sveaskog. Detta förutsätter dock enligt min uppfattning en kontrollerad avveckling av Sveaskog. Ett skapande av självbärande enheter skog skulle ge möjlighet till start av tusentals nya småföretag inom skogsbranschen. Centerpartiet anser att nya storägare inte är något alternativ då det inte befrämjar vårt lands intressen på något sätt.

Staten har genom Sveaskog en dominerande ställning när det gäller skogsinnehav och det är därför viktigt att konkurrensfrågorna beaktas. Det gäller vid såväl timmeranskaffning som prissättning på massaved. Ett missbruk av en dominerande ställning på marknaden kan få mycket svåra regionala konsekvenser för sågverks- och massaindustrin. Virkesmarknaden domineras av ett fåtal stora aktörer. I ett sådant marknadsläge är det viktigt att det råder sunda konkurrensförhållanden. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Skogspolitikens mål (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

I en särskild reservation som bifogas detta betänkande framhåller jag att en totalöversyn av skogspolitiken bör genomföras med bl.a. en förnyad avvägning mellan produktions- och miljömål.

Skogsvårdslagen, där miljö- och produktionsmål jämföras, bygger på förvaltarens tankar, ett ansvarstagande som skogsbrukare har att ta för kommande generationer. Lagen är utformad för att ge skydd åt den biologiska mångfalden samtidigt som virkesförsörjningen skall vara säkrad för den svenska skogsindustrin. Det är enligt min mening nödvändigt att riksdagen gör en förnyad bedömning av om balansen mellan produktions- och miljöintressen i skogsbruket utvecklas tillfredsställande. Konsekvenserna för virkesförsörjningen av statens avsättningspolitik har lett till viss oro inom skogsnäringen. På liknande sätt har myndigheter och miljöorganisationer påtalat riskerna för den biologiska mångfalden om den nuvarande utvecklingen tillåts fortsätta.

För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri skall kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål. Det är angeläget att dessa mål är jämförbara vid utformningen av den övergripande skogspolitiken.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2003/04:39 Uppföljning av skogspolitiken.

Följdmotioner

2003/04: MJ22 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av svensk skogspolitik och att utvärderingen bör vara oberoende men samordnas med Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket så att skogspolitikens mål för miljö och produktion behandlas på ett likställt sätt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om ett effektivt system så att återplantering, gallring och röjning sker på ett tillfredsställande sätt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att biotopskydd skall kunna införas på arealer upp till 20 hektar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagändringar rörande tätortsnära skogar så att natur- och rekreationsvärden bevaras och/eller utvecklas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla verksamhet som ger fler ”gröna jobb” i skogsmiljöer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är angeläget att verksamhet som syftar till att utveckla bättre metoder för att motverka försurning kan fortgå och inte hotas av medelsbrist.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket skall få i uppdrag att återkomma med förslag om hur inslaget av lövträd i skog skall öka – där så är möjligt i kombination med ökande rovdjursstammar.

2003/04: MJ23 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målen i skogspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av skogspolitiken.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ansvaret för högre utbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avsättning av mark för naturvårdsändamål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogens kulturmiljö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samverkan mellan rennäring och skogsbruk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiering av bidrag till ädellövskog.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogsvårdsorganisationens affärsverksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det statliga skogsinnehavet.

2003/04: MJ24 av Anita Brodén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt skogsprogram.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skogens potential inom bioenergiområdet skall belysas i den framtida uppföljningen av skogspolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i internationella forum och sammanhang bör driva arbetet med att minska jorderosion och klimatförändringar m.m.
4. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med konkreta förslag på åtgärder avseende återbeskogning och röjning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla varsamma brukningsmetoder vid tätortsnära skogsbruk för att kunna utnyttja skogens resurser som rekreation i kombination med produktion.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om civilrättsliga avtal med markägarna för att skapa utrymme att kombinera skogens olika värden och intressen.
7. Riksdagen begär att regeringen snarast vidtar åtgärder för att förhindra problem kring återplanteringar vid handel med skogsfastigheter, s.k. skogsklippare.
8. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av den skogligen utbildningen för att säkra och möta framtida behov inom skogsområdet.
9. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag på vad som bör göras för att undvika att områden på 5–20 hektar hamnar mellan biotopskydd och reservatansvar.
10. Riksdagen begär att regeringen finner metoder för att långsiktigt säkra finansieringen av starka svenska forskningsinstitutioner inom skogsområdet.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ansvarsfördelning bör klargöras mellan skogsvårdsorganisationen och länsstyrelserna/Naturvårdsverket.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att målet för Sveaskog bör vara att sköta samhällets skogar samt tillhandahålla ersättningsmark vid reservatsbildningar.

2003/04: MJ25 av Björn von der Esch m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av skogspolitiken och en sammanhållen strategi för förvaltningen av den svenska skogen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ålgstammens storlek.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på ändring av skogsvårdslagen i syfte att förhindra oansvarigt skogsbruk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inventering och avsättning av skyddad skogsmark.
5. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning i syfte att öka möjligheterna att kompensera markägaren ekonomiskt då inskränkning i markanvändning sker till följd av förekomst av fornlämningar och kulturminnen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogsforskningen och den skogsindustriella forskningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör förhindra en gemensam skogspolitik inom EU.

2003/04: MJ26 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att tilldela resurser till rådgivning för att ett långsiktigt hållbart skogsbruk skall bli möjligt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att bioenergins betalningsförmåga inte får försämrats, då det påverkar skogsägarens möjlighet att göra klengallring eller röjning med ekonomiskt rimliga villkor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om möjligheten för nya småföretag vid en kontrollerad avveckling av Sveaskog i självbärande enheter skog.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en mer flexibel linje vid förvaltning av stora skogsområden där brukande kombineras med förstärkt rådgivning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att den vinnande tanken om frivilliga avsättningar måste bibehållas i skogspolitiken.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att både riktlinjer och tillämpningsområde för naturvårdsavtal bör ses över.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om prioriteringen vid bevarande av skyddsvärda natur- och kulturvärden inom skogsbruket.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det är hög tid för riksdagen att ta ansvar för sin huvuduppgift att, mot bakgrund av den övergripande ekonomiska politiken, bedöma om balansen mellan produktions- och miljöintressen i skogsbruket utvecklas tillfredsställande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att staten har ett ansvar för att bevaka konkurrensfrågorna på virkesmarknaden.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03: MJ207 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna att stödja återplantering av drabbade skogsområden för skogsbrukare som drabbats av svampangrepp.

2002/03: MJ210 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av bestämmelserna för bevarande av skyddsvärda biotoper.

2002/03: MJ219 av Maria Larsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om markägares möjlighet till second opinion av nyckelbiotopsinventering på myndighetens bekostnad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge markägaren rätt till juridisk hjälp under samrådsförandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett årligt markarrende erbjuds när areal ges biotopskydd.

2002/03: MJ304 av Håkan Juholt m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljömålen för skog.

2002/03: MJ332 av Lennart Beijer m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen kommer med förslag på hur man skall öka de skogsvårdande åtgärderna i svenskt skogsbruk, för att säkra ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

2002/03: MJ400 av Inger Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att svenska skogar långsiktigt måste skyddas mot dvärgbandmask.

2002/03: MJ424 av Alf Svensson m.fl. (kd):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa långsiktigt hållbara spelregler för skogsnäringen.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frivilliga avsättningar av mark.

2002/03: MJ425 av Björn von der Esch m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om statens uppgift beträffande utvecklingen av skogsnäringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om balans mellan miljö- och produktionsmål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skogscertifiering.
6. Riksdagen begär att regeringen låter utreda värdet av gamla reservatsavsättningar och tidigare skyddad mark, enligt vad som anförs i motionen.

2002/03: MJ432 av Alf Svensson m.fl. (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skogsstyrelsens åtgärdsprogram för markförurning skall införas.

2002/03: MJ453 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogspolitik.

2002/03: MJ472 av Kristina Zakrisson och Karl Gustav Abramsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsekvenser av förändringar i skogsvårdslagen.

2002/03:N269 av Per Westerberg m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnadsnackdelar för skogsnäringen i Sverige.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs vad gäller samordning av skogspolitiken.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:MJ218 av Per-Olof Svensson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skogsvårdstyrelserna bör ha hela tillsynsansvaret för skogsbruket.

2003/04:MJ220 av Kenneth Johansson och Eskil Erlandsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör tillsättas med syfte att föreslå skärpningar av jordförvärvslagen och skogsvårdslagen för att minska ”skogsklipperiet”.

2003/04:MJ233 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen begär att regeringen föreslår en lagändring så att riskerna för otillbörlig skogsskövling minimeras.

2003/04:MJ259 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftfulla åtgärder för att öka de skogsvårdande insatserna.

2003/04:MJ262 av Helene Petersson och Göte Wahlström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för en bättre skogsskötsel.

2003/04:MJ361 av Peter Pedersen (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av den svenska skogspolitiken i syfte att säkra en konkurrenskraftig och uthållig skogsproduktion i landet.

2003/04:MJ392 av Carina Adolfsson Elgestam och Göte Wahlström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsbehovet inom skogsindustrin.

2003/04: MJ409 av Björn von der Esch m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om statens uppgift beträffande utvecklingen av skogsnäringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en översyn av skogspolitiken och en sammanhållen strategi för förvaltningen av den svenska skogen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om privat och statligt ägande.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om balans mellan miljö- och produktionsmål.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogscertifiering.
8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av jordförvärvslagen i syfte att bevara balansen mellan olika ägarkategorier.
9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av skogsvårdslagen i syfte att förhindra oseriöst skogsbruk i form av s.k. klipperier.
10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av jordförvärvslagen så att det ej blir tillåtet för köparen att avverka skog innan köpet vunnit laga kraft eller förvärvstillstånd erhållits.

2003/04: MJ412 av Jan Andersson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka skyddet för privat ägande för att undvika dämpande effekter på företagande och ekonomisk tillväxt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att berörda myndigheter i första hand bör försöka finna alternativa skyddsformer i samverkan med markägaren.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i första hand avsätta statligt ägd skog framför privatägd skog till reservat när likvärdiga skyddsvärden finns att tillgå.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utgångspunkten måste vara att skyddande av enskilt ägd skog skall ske i samråd med ägaren.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om obligatoriska samråd mellan myndigheter och markägare vid inventering av markområden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i avvaktan på att ett förvärvstillstånd prövas bör det införas regler som förhindrar avverkning innan beslutet vunnit laga kraft.

9. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med syfte att föreslå skärpningar i lagstiftningen för att komma till rätta med ”skogsklipparna”.

2003/04: MJ415 av Maud Olofsson och Birgitta Sellén (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en bättre analys av den skogliga reservatspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Naturvårdsverket bör presentera en samlad strategi för bildandet av nya naturreservat.

2003/04: MJ423 av Åsa Domeij (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka insatserna för ökade arealer av ädellövskog, lövskog och blandskog.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige har ett internationellt ansvar att bevara de rika miljöer som ädellövskogarna utgör för eftervärlden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydd av kulturmiljöer i skogsbrukslandskapet.

2003/04: MJ431 av Anita Brodén m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillräckliga resurser ges till utbildningsinsatser kring skogsfrågor.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillförsäkra återplantering av skog.

2003/04: MJ444 av Hans Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fonderade medel för återplanteringsåtgärder.

2003/04: MJ453 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av skogspolitiken.

2003/04: MJ474 av Maud Olofsson m.fl. (c):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avsätta mer resurser till plantering och skötsel av lövskog.

2003/04:N327 av Maud Olofsson m.fl. (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behandlingen av naturresurser som ett strategiskt nationellt intresse.